

BÖRZSÖNY? HELIKON

Irodalmi, művészeti, természetbarát folyóirat

XIII. évfolyam 3. szám, 2018 március

"Áldjon meg az Isten mindenkit, aki az áldatlan magyar ugart tördeli."

Összefonódások (Karaffa Gyula bőrtárgyának részlete)

Tartalom:

- Ketykó István: Nyolc év után; (vers) 3**
Dr. Koczó József: Emlékeink az Esztergomi főegyházmegye egykori Honti főesperességének múltjából II.; (egyháztörténeti írás) 4-14
Egry Artúr: Rögbi; (vers) 16
Petrozsényi Nagy Pál: Délibáb; (írás) 18-24
Csáky Károly: Vallomások; (vers) 26
Kovács T. István: Mérges, vörös naplement; (írás) 28-30
H. Turi Klára: Hiányos idők: Terápiás napló VI.; (írás) 32-46
Kő-Szabó Imre: A szekrény és a lüszterkabát; (írás) 48-50
Horváth Ödön: Felhútozás; Ha beköszönt az ősz; Új csodák küszöbén; Hársfa alatt; (versek) 52
Hörömpő Gergely: Magyar Nagypéntek; (vers) 53
Fetykó Judit: Még mindig; (vers) 54
Elbert Anita: Istenem; (vers) 55
Végh Tamás: Nagypéntek; (vers) 56
Székács László: Meddig számoljunk?; (vers) 57
Pribojszky Mátyás: A „Boszorkány” I. rész; (írás) 58-65
B. Tóth Klára: Küllőglória; (vers) 66-67
Janecskó Györgyi: Tücsi mesék: A pólya; (írás) 68-69
Börzsönyi Erika: Fűvészkerti séta; (írás) 70-72
Debreczeny György: A macska, aki lelőtt egy ezredest; (vers) 74
Dobrosi Andrea: Érvek a papíron; (vers) 75
Ruszkáné Márton Éva: „...És a tojást el ne ejtsd!”; (mese) 76-77
Megemlékezés: Pál István (1919 – 2015) 78-85
Beszámoló: Bemutakozott a Palócföld folyóirat Érsekvadkertben; „Hit, remény, szeretet”
Kocsis György szerzői estje Vácott; 86-93
Programajánló; 94-97
Könyvajánló; 98-102
Pályázat; 103
Karaffa Gyula: orrszöröm; (vers) 104
Impresszum; 105

E havi számunkat saját bőrtárgyam, egy oldaltáska képeinek részleteivel díszítettem! A Szerk.

Ketykó István: Mostanában fekete lovakkal álmodom

*Összegyűjtött és új versek
(1976 – 2003)*

Ima bocsánatért (2000) ciklus versei

Nyolc év után

Tóth Juditnak

*Már nyolc éve
elindult a vérrög ;
csodálkozom,
hogy még nem ért szívemig...
porig égett kéve
paraszánál melegszik testem -
azóta csillag-cérnával foltozom
az alkonyt
a rétet hajnalban
neveddel mosdatom
őz taposta friss nyomból
szemed kékje tükröződik arcomon.*

Balassagyarmat , 1976. október 23.

Dr. KOCZÓ JÓZSEF

Emlékeink az Esztergomi főegyházmegye egykori Honti főesperességének múltjából II.

4. Esztergomi főszékesegyházi káptalan

Az esztergomi főszékesegyházi káptalan az esztergomi érsekséggel együtt alapított káptalan. Székhelye a középkorban Esztergom városa.

Létszáma a 11–13. században harmincyolc. Telegdi Csanád érsek (1330–1350) idején egy kanonoki javadalomra a Szentszék is, az érsek is mást nevezett ki, s az összeütközés elkerülése végett mindkettőt meghagyták, így száma harminckilencre növekedett.

Rangsora a középkorban: nagyprépost, olvasókanonok, éneklőkanonok, örkanonok, Szentgyörgy-mezei prépost, Szentistván-vári prépost, Szenttamás-hegyi prépost, nyitrai, nógrádi, honti, barsi, komáromi, sasvári, gömöri, zólyomi és tornai főesperes, majd a további kanonokok.

Az esztergomi székeskáptalan tagjait az érsek kezdetben szerzetesek, később papjai közül nevezte ki, valószínű királyi felhatalmazás alapján. A kinevezettnél mielőbb be kellett mutatkoznia a főkáptalan előtt, esküt kellett tennie, ezt követte a beiktatás, amit az éneklőkanonok vagy helyettese végzett, aki föltette a bírótumot (főveg) a kinevezett fejére, majd odavezette a stallumához (szentélyben lévő ülőhely) és beültette (installálás). Amíg az új kanonok az esküt le nem tette, nem részesült semmiféle jövedelemben.

1150-től a pápák mind sűrűbben beavatkoztak a kinevezésekbe. V. László (1453–1457) idejétől királyaink részben az érsekre ruházták a kinevezés jogát, de a nagyprépost és az olvasókanonok kinevezését ekkor is fenntartották maguknak.

Az esztergomi főszékesegyházi káptalan jogai

- Érsekválasztás. Az érseki szék megüresedésekor a székeskáptalan követeket küldött a királyhoz, hogy megtudja óhaját, a választás után bejelentette a királynak az eredményt. Ezt követte a pápai megerősítés, a fölszentelés és az érseki pallium átadása. E jog a 14. század elején névlegessé vált, mert a királyok adományozták az érsekséget anélkül, hogy a főkáptalan beleszólhatott volna.
- Hiteles helyi jogok.
- A szabad végrendelkezési jog a székeskáptalan tagjai számára biztosította, hogy összes javaikról, bármilyen címen szereztek is azokat, tetszésük szerint intézkedhettek. Aki végrendelkezés nélkül halt meg, annak hagyatékát az illető lelki üdvére és egyéb jámbor célokra fordították.

Közösségi élete.

A kanonokok kezdetben közösségben éltek, együtt étkeztek, egyforma öltözetben jártak. Idővel kisebb házakat építettek maguknak, és a közös otthon megszűnt.

A statútumok (szabályzat) megkívánták, hogy a székeskáptalan tagjai csak fölszentelt papok legyenek. E szabálytól azonban gyakran eltekintettek, s kellő pártfogással nem ritkán 15 évesek is bejutottak a főkáptalanba. Mások nem szenteltették pappá magukat, bár módjuk lett volna rá: például 1397-ben János zólyomi főesperes, Szondi György örkanonok, Orgonista Lőrinc, Nyitrai Pál kanonok és György szepesi prépost csak a kisebb rendekben voltak. Megtörtént, hogy egyik-másik föl nem szentelt tag, miután javadalma után megszédte magát, visszatért a világi életbe, s nem egyszer a papság és az egyház legnagyobb ellensége lett. Ezért bevezették, hogy a főszékesegyházi káptalan belső ügyeiről s fontosabb érdekeiről

folyó tanácskozáson csak olyan tag vehet részt, aki az esküt már letette, és legalább alszerpap volt. A föl nem szentelt kanonok nem részesült minden jövedelemben: majorságot nem bíztak rá, nem részesült a temetési díjakból, a napi osztalékból, a jobbágyság által fizetett rendkívüli taksákból (adó). A pap kanonokokat a karban, a körmeneteknél és a tanácskozásokon elsőbbség illette (precedencia). A tanácskozásokat minden pénteken, közvetlenül a konventmise után a főszékesegyház sekrestyéjében tartották. Aki elegendő ok nélkül elmaradt, elesett a másnapi kenyérosztaléktól. Az üléseken mindig méltóság és rang szerint szavaztak.

A kanonokok ruházata – mint általában a középkori papoké – hosszú, bokáig érő reverenda volt, amely fölött ünnepélyes alkalommal kappát (csuklyás köpeny) viseltek. A tonzúra (fejtető kiborotvált felülete), s a 16. századig a szakáll és a bajusz sem hiányzott. A magánéletben, főként a lovaglás miatt, rövid ruhát és kalapot is viselhettek.

A székeskáptalan összes tagjainak állásukból folyó kötelessége volt a helyben lakás, ami alól fölmentést csak akkor nyertek, ha a királyi udvarnál kaptak alkalmazást vagy tanulmányúton voltak külföldi egyetemen. E szabály megszegését szigorúan büntették, így 1512-ben azokat a kanonokokat, akik nem tartózkodtak Esztergomban, tekintet nélkül arra, hogy az érsek udvarában alkalmaztattak-e vagy tanulmányaikkal foglalkoztak, a főszékesegyházi káptalan megfosztotta jövedelmeiktől. Ezen intézkedések dacára a kanonokok megtették, hogy egyszer megkapott engedélyre hivatkozva évekig nem mutatkoztak Esztergomban. Ezért Kanizsa János érsek (1387–1418) hozzájárulásával elrendelték, hogy Szent Adalbert, a főszékesegyház védőszentjének ünnepén, az összes kanonok köteles Esztergomban megjelenni, s az egész nyolcadon keresztül részt venni a konventmisén és vesperákon (vecsernye).

Az esztergomi főszékesegyházi káptalan liturgikus élete

A főszékesegyházban 1541-ig minden nap 6 énekes mise volt: a Boldogságos Szűz-, az Oltáriszentség- és a Szent Adalbert-oltáron, a megholt hívek lelki üdvéért a Szent Kereszt oltárán, a Boldogságos Szűz kápolnájában és a konventmise a főoltáron. Minden javadalmas kanonok köteles volt részt venni a konventmisén és a vecsernyén. A nagyhét 3 utolsó napján, húsvét ünnepén, Úrnapján, Keresztelő Szent János, Szent László, Szent Péter és Pál és Boldog Margit ünnepén imádkozták a matutinumot (hajnali zsolozsma). A többi órát (előírt zsolozsma) a succentor (éneklőkanonok helyettese) és a karkáplánok végezték. A kórusban a konventmisén és a vesperán karingben, fejükön kapucnival vettek részt. A szertartásokat hetenként föl váltva, az első héten az érsek, a másodikokon az olvasókanonok, a harmadikon az éneklőkanonok végezte, állásuk rendje szerint. A táblázatot, melyen ki volt írva, ki végzi a misét, a vesperákat, s kik segédkeznek, minden szombaton az éneklőkanonok vagy helyettese készítette el a következő hétre. Akinek miséznie kellett volna vagy vecsernyét végeznie, s ezt saját hibájából elmulasztotta, aznap nem részesedett osztalékban, s ezen felül 5 dénár bírságot fizetett. Ha az evangélium vagy szentlecke énekléséről maradt el, hétköznapon szintén elvesztette jogát a napi osztalékhoz, és 3 dénárt fizetett. Nagyobb ünnepek alkalmával még szigorúbban fenytették a mulasztást. Ha a misézésről maradt el, és kellő helyettesítésről nem gondoskodott, 10 dénárt vettek meg rajta, és az ezen a napon esedékes jövedelemből kizárattott. Ha más szolgálatot mulasztott el, 5 dénár volt a büntetése. (Lásd: Esztergomi főszékesegyházi káptalan – MKL)

Az esztergomi káptalan javai Hontban

Királyi adomány útján szerezte Ság (Tölgyes elődtelepülése!) részeit, melyeket Miklós veszprémi prépost királyi engedély nélkül végrendeletileg a káptalannak hagyott, amit II. András (1205–1235) király 1231-ben megerősített. Ság földjének birtoka miatt perbe keveredett a káptalan a sági nemesekkel, a pert azonban Rugas fia Egyeddel és társaival 1270. szeptember 24-én egyezség útján elintézték a váci káptalan előtt.

Szebelleb birtokában a király 1232-ben erősítette meg a káptalant. A káptalan népei és jobbágjai 1288-

ban kiváltságlevelet nyernek IV. László (1272–1290) királytól. Szebellében a bozóki prépostság is birtokos volt, de földjeit eladta a káptalannak.

IV. Béla (1235–1270) király 1237-ben megerősíti a káptalant Ság (ugyancsak előbbi Ságunkról van szó!) és Ebed birtokában, majd 1239-ben ugyanott várföldeket adományozott.

1263-ban László esztergomi kanonok és honti főesperes érdemeinek jutalmául a Gyerken levő földeket kapja, IV. László pedig 1274-ben a Gyerk melletti Dopopucs föld birtokában erősíti meg. László, aki időközben esztergomi nagypréposttá lett, 1279-ben szabad végrendelkezési jogot nyert a királytól, és 1288-ban keltezett végrendeletével Gyerket az esztergomi káptalannak hagyományozta. A Dopopucs nevű földet, melyet Kun László király halálát követő belső zavargások közepette elfoglaltak, Tamás országbíró a káptalannak visszaadta. Gyarmat földjét 1275-ben a tamási- (az Ipoly melletti Damásd) és malosi földeket pedig 1277-ben nyerte a káptalan László királytól. Amikor Vencel cseh király az esztergomi egyház kincseit 1304-ben elrabolta, eltűnt a káptalannak Damásdra vonatkozó adománylevele. III. András (1290–1301) király új adományokkal gyarapította a káptalan birtokait. 1291-ben, koronázásának emlékére, Németit, 1297-ben pedig kártérítés fejében Páld és Gyarmat (a Szikince melletti Gyarmat) helységeket adományozta a káptalannak.

A vegyesházbeli királyok uralkodása alatt csupán két királyi adományról vannak adataink. Az egyik Zsigmond (1387–1437) királyé, aki 1405-ben a Hont megyei tizedet, melyet ideiglenesen a maga részére szedtetett, az esztergomi egyházban levő Boldogságos Szűz kápolnájának visszaadta; a másik a II. Lajos (1516–1526) király 1523. évi adománylevele, mellyel Damásd várát, tartozékaival együtt, 2600 forintért az esztergomi káptalan örök birtokába engedte át.

Becses adományokkal gyarapította az esztergomi káptalan birtokait az érsek is. Már Márton érsek 1156-ban 70 falu tizedével ajándékozta meg a káptalant.

János érsek 1210-ben a Nyék helységben levő kápolnát adja a káptalannak. II. Benedek érsek a Szebellébhez tartozó 110 hold földet 1258-ban a káptalannak visszaitélte. III. János 1396-ban a szalkai határban, az Ipoly vizén, malmot adott a káptalannak. Bakócz Tamás bíbornokérsek a káptalannak 41 000 forint készpénzt és egyéb drágaságokat hagyományozott. A pénzsűkében lévő királyi kincstár azonban azokat a végvárak fenntartására lefoglalta, s II. Lajos király 1523-ban Damásd várával kárpótolta a káptalant.

Az esztergomi érsekek példája követőkre talált mind az egyházi, mind pedig a világi urak között is. László mester esztergomi prépost 1288-ban gyerkői birtokát adományozta a káptalannak, ahol 1290-ben négy eke földet a káptalan elcserélt, Málosi Adorján kéri földjeiért.

1421-ben Nyéki Jánostól Nyéken kap a káptalan földeket, majd 1424-ben, valamint 1439-ben újabb területeket szerzett Nyéken. Naghbeeli László a Nagh-Bél nevű földet adományozta a káptalannak, mely adományt Mátyás király 1461-ben megerősített. Alig néhány évvel később a szomszédos Kezeb-beel fele részét nyerte a káptalan, melyet Kezeb-Beeli Mihály és neje a főtemplom Boldogságos Szűz kápolnájának javára kötöttek le. 1469-ben Ambrus esztergomi kanonok az esztergomvári Szent István társaskáptalannál két kanonoki stallumot (a szentélyben a papok ülőhelye; másként: állás, hivatal és annak javadalma) alapított, azoknak fenntartására a zálogban bírt Tót-Baka helységet és egy Bát mezővárosban levő nemes telket adományozott. 1494-ben Nyék helységben házhelyet szerzett a káptalan, a melyet Nyéki János, Imre fia adományozott. Végül 1526-ban Berzencei Bornemisza János kökeszi birtokát adományozta a káptalannak, a mit II. Lajos király is megerősített.

A káptalan tulajdonképpeni szerzeményei közé tartoznak azok is, melyeknek birtokába vétel útján jutott: Szebelléb egy része 1222-ben; Palást, melynek egy részét 1288-ban a Palástiaknak eladta; 1294-ben Németi helységben szerez birtokot; újabb birtokot szerez 1468-ban Berneceán, egy nemes telket 300 arany forintért, majd 1469-ben Közép-Bél fele részét; 1507-ban és 1509-ben bernecei birtokokat vett meg a káptalan. Végül Désházi István váradi prépost, II. Lajos familiárisa (nagyobb úr szolgálatában szegődött nemes) 1522-ben a zálogban bírt Damás, Szob, Helemba, Letkés és Tölgyes helységeket 2600 arany forintért a Boldogságos Szűz kápolnájának, illetőleg az esztergomi káptalannak elzálogosította. (BOROVSKY /1906/ 297–298.)

A káptalan gazdasági élete

Ponte Antal, Kanizsai János primás általános helynöke (1387–1418), pápai tizedszedő 1397-ben kánoni látogatást végzett az esztergomi fő- és társaskáptalanoknál (esztergom–szenttamáshegyi prépostság és társaskáptalan, esztergom–zöldmezei Szent György prépostság és társaskáptalan, esztergom–szentistvárvári prépostság), melyek jövedelmét a napi osztlék és az egyházi birtokok, egyházi tized, vámok és malmok adták. A birtokok és gazdaságok gondos kezelése lelkiismeretbeli kötelessége volt minden kánonoknak. Ellenőrzésére évenként Szent Lőrinc vigíliáján (nyolcadik hónap 9. napja) összegyűlt az főszékesegyházi káptalan, és 2 tagot választott ki, akik a gazda kíséretében kötelesek voltak bejárni az összes káptalani birtokokat, s a látottakról a főkáptalannak jelentést tenni. Ha azt tapasztalták, hogy valamely major vagy szőlő gondozatlan, a főszékesegyházi káptalannak jogában állt az illető kánonok kezéből a gazdaságot kivenni, és annak haszonélvezetét másra ruházni. Ugyanígy járt az is, aki székhelyétől egy éven túltávol maradt. Hasonlóan ellenőrizték a jobbágyok helyzetét, s panaszait intézték. A tizedek és vámok beszédéről a káptalani adószedő, szétosztásáról az osztókanonok gondoskodott. A jövedelmek mellett a kánonokok többségének saját háza volt. (Esztergomi főszékesegyházi káptalan – MKL)

5. Szerzetes- és lovagrendek Hontban

Az esztergomi érsekségen és káptalanon kívül még számos egyházi intézmény nyert a középkorban birtokokat a mai Hont vármegye területén. A külön tárgyalandó három premontrei prépostságon kívül a következő egyházi intézmények voltak a vármegye területén birtokosok.

Hol keresendő a Zebegény-hegyi Szent Mihályról nevezett apátság?

A közelmúltban – a Honti főesperesség területén, közelebből a Dunakanyarban – fennállását is vitató álláspont kialakulása előtt, a hagyomány mellett hozzáértő szakírók és a megyemonográfia is elfogadta itteni létezését.

A szájhagyomány szerint a Szentmihály-hegy alján a Huntok alapították a Szent Mihályról nevezett Zebegényi bencés apátságot. A klostrom, amelyet már 1438-ban elhagytak, a Duna partján, valószínűleg a nagymarosi határban állott. Utóbb új szerzetesekkel erősödött a zebegényi zárda. Ez a rend azonban Szent Benedek szigorított szabályait követte, s szerzetesei a vadonerdőség magányát elébe helyezték a kolostori társas életnek. Közönségesen olivetanusoknak nevezték őket. A Szentmihály-hegy Dömös felőli oldalán remetéskedtek, s az ottani barlangok mélyén húzódtak meg. (KOLACSKOVSKY Lajos: A Börzsöny multja a néphagyományok szerint. Turisták Lapja 50/1938 186., 187.)

A tudós pap, Ortvy Tivadar leírása szerint, Dömössel átellenben, a Duna fölötti hegyen a Szent Benedek-rend Szent Mihályról címzett apátsága állt a középkorban. Alapítója, valamint alapítási éve ismeretlen. Hőke Lajos írja, hogy a zebegényi bencés zárda 1251-ben a Monasterológia (kolostortudomány) szerint virágzott, közelében 3 remetebárály található. 1278-ban kelt oklevélben említés van a zebegényi monostor birtokáról, mely egy 1280. évi oklevél szerint akkor már apátság volt. A 14. századból csak két apát nevét őrizték meg az oklevelek: Henrikét, aki 1342. június 2-án részt vett a Benedek-rend visegrádi nagykáptalanján és Grisogonusét 1346-ból.

A kegyúri jogot a 14. században Papi Miklós fia Lőrinc gyakorolta, 1392-ben pedig Treutul Miklós, János és László nyerték azt Zsigmond királytól adományul. A 15. században azonban az apátság mindegyre hanyatlott. 1483-ban a monostor már elhagyatott és apát nélkül maradt. IV. Sixtus pápa ekkor az apátságot Zsigmond pécsi püspöknek adományozta. (ORTVAY Tivadar /szerk./: Magyarország egyházi földleírása a XIV. század elején a pápai tizedjegyzék alapján feltüntetve II. Budapest, 1892. 785–787.)

A zebegényi monostor további sorsa ismeretlen, utóbb már csak az apátság címét adományozták. A zebegényi apátság címe a harmadik, mely a megyéből (vagyis: Hontból – K. J.) fejedelmileg adományoztatott. (HŐKE Lajos: Adatok Hontvármegye egyházi archeológiájához. Magyar Sion 1866. 835.) Emlékét őrzi a zebegényi hegy, melyben még ma is három barlang, egykori remetesség található,

melyeket a bencések ősi szabályai szerint a szerzetesek azon tagjai laktak, akik a szerzetesi fogadalmak szigorú megtartásával maguknak különös érdemeket szereztek, hogy hosszú időn át tartó szerzetesi hivatásuk teljesítése után magányos remeteséget élhessenek. (BOROVSKY /1906/ 301.)

Zebegény-hegyi Szent Benedek apátság címszó alatt a Magyar Katolikus Lexikonban az alábbiakat találjuk: egykori *feltételezett* bencés apátság az esztergomi főegyházmegyében. Címét az esztergomi főegyházmegyében ma is adományozzák. (Zebegény-hegyi Szent Benedek apátság – MKL)

Bővebb kifejtését a **Zebegény** (Baranya megye) címszónál olvashatjuk: a Szent Mihály arkangyalról nevezett bencés apátság a mai *Szebény* község környékén állt. Alapításának körülményei ismeretlenek. Első említése 1251-ből. Birtoka volt Baranyában Lajmér mellett Kerekegyházán, Harsány mellett Szántón, Hont vármegyében Szob és Kovácsi között *Almás*on, amit utóbb és 2009-ben is *Zebegény*nek neveznek. 1396-ban a gyermektelen Papy Lőrinc halálával kihalt a kegyúri család, és Zsigmond király a Treutel családnak adta a kegyuraságot. 1397-ben az esztergomi érsek joghatósága alatt sorolták fel. 1452-ben kommandátor (haszonélvező) kezére jutott. 1483-ban Mátyás király a pécsi püspöknek adományozta, kérésére a pápa kivette az esztergomi érsek joghatósága alól, és a pécsi püspök alá helyezte. Elrendelte benépesítését bencés vagy más szerzetesekkel, az apátság azonban többé nem kelt életre. 1725-ben a Hont vármegyei Zebegény felett folyt egy per, azt véelve, hogy /ott/ volt valamikor az apátság. (Zebegény, Baranya megye – MKL)

Kíséreljük meg írásos források, feldolgozások és a régészet közelmúltbeli eredményeinek segítségével hívásával az apátság fennállását erősítő vagy elvető álláspontok tisztázását!

A megyei régészeti topográfia kötete említi, hogy 1280-ban a dömösi prépost szobi egy ekényi föld miatt pereskedett; a vitatott föld a Duna mellett a *zebegényi apátság Almás* nevű faluja irányában feküdt. (Pest megye régészeti topográfiája. A Szobi és a Váci járás XIII/2. Szerk.: Torma István. Budapest, 1993. 569. Magyarország Régészeti Topográfiája 9. A továbbiakban: MRT 9. 1993) Helyrajzi egyértelműsítés: Zebegény Baranya megyei település (ma Szebény) a középkorban; Almás Árpád-kori falu a Duna partján, a mai Zebegény (Pest megye) belterületén.

A Nagymaros város határához tartozó Szent Mihály-hegy szakirodalmi leírásainak, terepbejárásainak áttekintését és 1985-86-ban végzett régészeti ásatás eredményeinek bemutatását (barlangtemplom és -helyiségei, a hozzákapcsolódó kőépület és támfal maradványai, 11–15. századra jellemző cserép-, fémtárgymaradványok, Mária-dénár /1382–1395/) ugyancsak a megye régészeti helyrajzának kötete közli. (MRT 9. 1993 225–228.) A régészek igazoltnak vélik, hogy a Szent Mihály-hegyen középkori barlangkolostor állt. A kőépületeket a 14. század végén, 15. század elején készíthették. A létesítmények használata a 15. század végén, legkésőbb a török kor elején szűnt meg. Ugyanakkor az új korban is éltek itt remeték.

Vagyis a kutatók a barlangokat az eléjük emelt helyiségekkel együtt a korábbi véleményekkel megegyezően remeték lakhelyének tartják. Ugyanakkor azt nem látják igazoltnak, hogy I. András által Visegrád mellé telepített bazilita szerzetesek első lakhelye itt lett volna.

Pázmány Péter a bencés apátságok között az Esztergomi főegyházmegyében sorolja fel az 1251-ben már fennálló Szebegényt, mely 1776-ig Szebényként az exempt plébániák között is szerepelt. (Az Esztergomi főegyházmegye exempt plébániái 1776. HEGEDŰS–TÓTH 2000) Az elpusztult monostor apáti címét ennek megfelelően az Esztergomi főegyházmegyében adományozták, a 17. század végétől Zebegény-hegyi apátságnak nevezték. A 19. századi egyháztörténészek ennek alapján azonosították a *remetebárákat* a *zebegényi apátsággal*, melyről aztán a 20. század elején Sörös Pongrác (1873–1919) bencés áldozópap, tanár, történet- és életrajzíró állapította meg, hogy valójában a Pécsi egyházmegyében feküdt, s az 1251. évi adat is oda vonatkozik. A zebegényi (ma Szebény, Baranya megye) Szent Mihály-monostornak a 13. században az akkor Nógrád megyéhez tartozó Almás on volt birtoka. A monostor szerzetesei megtelepedtek az Almás felett emelkedő hegyen, amelyre átvitték a monostor nevét, így kapta a 18. században települt falu is a *Zebegény* nevet.

A helyrajzi kötet szerzői hangsúlyozzák, hogy eddig *figyelmen kívül hagyott forrás szerint valóban volt itt is apátság*, pontosabban a baranyaival közös igazgatás alatt álló egyházi intézmény. 1420-ban ugyanis

Balázs János Pécsi egyházmegyei Szent Benedek-rendi fráter a pécsi és a váci egyházmegyében fekvő, egyaránt Zebegevénynek nevezett két Szent Mihály-egyház apátságának jövedelméért folyamodott. A Váci egyházmegyéhez sorolás azért helytálló, mert a középkorban a Börzsöny déli részét időnként egészen Szobig Nógrád vármegyéhez és a váci püspökséghez számították. A barlangtemplom tituluszának emlékét a felette emelkedő hegy mostanáig fenntartotta. (TARI Edit: Pest megye középkori templomai. Szentendre, 2000. 102. Studia Comitatus 27. szintén a régészeti topográfia alapján mutatja be a barlangkolostort.) Nem adható megnyugtató válasz arra a kérdésre, hogy a 11. századi eredetű barlangok remetái és a baranyai monostor között mikor jött létre, és meddig tartott a kapcsolat.

A régészeti topográfia szerzői szerint Zebegevény község közvetlen közelében az erdőben megfigyelt, monostorromnak tartott épületmaradványok újkoriak, nem hozhatók összefüggésbe a középkori monostorral. (MRT 9. 1993 227–228. és 569.)

A dömösi prépostság

Értékes középkori írásos emlékünkben, az 1138-ban Fehérvárott keltezett, II. Béla (1131–1141) király által kiadott oklevélben összeírták a Szent Margit tiszteletére szentelt dömösi prépostság – melynek kolostorában herceggként megvakítása utáni éveit ő maga is töltötte – birtokait és szolganépeit.

Vidékünkéről az apátság javaihoz tartozóan a következő helységeket azonosította a kutatás: *Helemba* falu 33 halással, továbbá egy nyolcökrös ekével és négy szántóvető háznéppel szolgál a prépostságnak. A Hont megyei *Csepel* tíz szőlővel és tíz szőlőművessel, továbbá hat szántóvetővel és két ökrös ekével. A szakácsokat adó falvak között említi az oklevél *Kürt* (Kurd) falut, ahol *Vrbáz* fia és testvére áll a prépostság rendelkezésére. Végül a szekeres szolgálatra kötelezett helységek sorában találjuk *Börzsöny* (Belsun) falut, ahol *Janus* a két fiával és *Bula* a testvéreivel tartozik szekeret és lovat adni a kiküldetésben álló dékánnak vagy kanonokoknak. (II. Béla király összeírja a dömösi prépostság birtokait és szolganépeit / 1138. szept. 3./ In Szemelvények az 1526 előtti magyar történelem forrásaiból. I. Szerk.: Bolla Ilona és Rottler Ferenc. Budapest, 1988. 65–87. A továbbiakban: BOLLA–ROTTLER I. 1988; KOCZÓ József: Börzsöny anyánk, Ipoly apánk – A határvidék környezet-, gazdálkodás- és életmódtörténete. Vámosmikola, 2013. 63–64. és 71–72.)

A garmelléki Benedek-rendi apátság

Az apátság Tót-Bakán és Szemeréden volt birtokos. Felső-/Tót/Bakát 1463-tól az apátság régi birtokaként említik. Alsó-Szemerédre vonatkozóan csak a 16. század eleje óta találunk adatokat. Több említés azonban az apátság e birtokáról nincsen.

A boldvai monostor birtoka a Börzsönyben

A Keresztelő Szent Jánosnak szentelt boldvai bencés apátság (Borsod vármegye) földjét 1270-ből említi oklevél.

„1270. szept. 24. A váci káptalan előtt az esztergomi káptalan és a Saag-i nemesek: Rugas fia Egyed, Cysar fia Garman, Gerde fia András bizonyos cserében állapotnak meg a Saag nevű földet illetően. A nemesek az általuk átadott területen keresztül továbbra is szabadon mehetnek a Bersen erdőbe, s itt határként említik a Bana és Fenkw forrásokat, valamint a boldvai monostor földjét. A káptalan által átadott területet keletről a káptalan földje, északról az Ipul, nyugatról a nemesek földje, délről pedig Ganan földje határolja.” (Közli BAKÁCS István: Iratok Pest megye történetéhez. Oklevélregeszták 1002–1437. Budapest, 1982. 57–58. Pest Megye Múltjából 5. Lásd még KOCZÓ József: Sagh alias Twlges – Ipolytölgyes község történeti és néprajzi képe. Ipolytölgyes, 2005. 19. Honti Füzetek 7.) Az apátság földje az ipolytölgyes–nagybörzsönyi határ közelében, a két falu valamelyikének területén lehetett.

A pilisi apátság

A ciszterciek monasztikus (monostorban élő) szerzetesrendjét Szent Róbert, Molesme apátja alapította. 1098-ban Róbert és perjele Citeaux-ban (Cistercium) reformmonostort alapított a szentbenedeki életeszmény következetes megvalósítására. 1112-ben Szent Bernát és társai fölvételüket kérték, ezután a kolostor gyors virágzásnak indult.

Magyarországon a rend jelentősebb monostorait az Árpád-házi királyok alapították. II. Géza 1142-ben Cikádon, III. Béla 1179-ben Egresen, 1182-en Zircen, 1184-ben a Pilisben és Szent-gothárdon, 1191-ben Pásztón, Imre király 1202-ben Kercen, II. András 1208-ban Toplicán, IV. Béla herceg korában 1234-ban Péterváradon. Női konvent volt Pozsonyban, Ivanicson, Brassóban és 1240-től Veszprémvölgyben, de csak az utóbbi tudott tartósan megerősödni. A zirci, pilisi, kerci és toplicai monostortemplomok maradványai és méretei beszédes tanúi a ciszterciek hazai jelentőségének. 1241–1242-ben a tatárdúlás során 6 vagy még több apátság szenvedett károkat, de az élet mindegyikben helyreállt. 1357-ben a reini (Stájerország) apát I. (Nagy) Lajos király kérésére végzett vizitációja már hanyatló képet mutat a rendről. 1480-ban Mátyás király kezdeményezésére 7 monostorba németek rendtagok települtek, hogy azok életét megerősítsék. Az eredmény nem volt tartós. A 16. század közepére a török előnyomulás és a reformáció hatásaként hosszú időre kialudt a ciszterciek élete Magyarországon. Az uralkodók a török hódoltság idején az apátságok jogait világiakra és egyháziakra ruházták, de a visszaállításra való törekvések sem szűntek meg. Az elpusztult zirci, pásztói, pilisi és szentgotthárdi apátságok jogait külföldi ciszterci apátok nyerték el. (Ciszterciek – MKL)

A cisztercita rend pilisi apátsága Szántón és Maróton (Apátmarót) volt birtokos. A birtokokat az apátság a rajtuk levő szolgálmányosokkal együtt 1259-ben nyerte IV. Béla királytól. 1265-ben a pilisi apát már a sági prépost dalmadi birtokának szomszédja. A földműveléssel foglalkozó cisztercita rend megtelepedése jótékony hatással volt a vidék gazdasági viszonyaira. A rend tagjai építették Szántón a templomot, s a templom körül hús árnyékot nyújtó százados hársfákat is ők ültették. (BOROVSKY /1906/ 301–302.)

Pálosok a Börzsönyben

A pálosok rendje az egyetlen magyar alapítású férfi szerzetesrend. Alapítójuk Boldog Özséb esztergomi kanonok volt. 1246-ban – alig néhány évvel a tatárok egész országot elpusztító betörése után – rangjáról lemondva, vagonát szétszította a szegények között, és remeteségbe vonult.

Egyik éjszaka látomásban égi figyelmeztetést kapott. Mély imába merült a barlangjánál felállított egyszerű fakereszt előtt, amikor hirtelen világosság zavarta meg. A környező fák apró lángok gyulladtak ki, melyek fénye mind erősebb lett, majd egyetlen hatalmas tüzes gömbbé olvadtak össze. A látomásból Özséb megértette, hogy a szétszórta élő remeték egyetlen közösségbe kell összefognia, mert így lesz remény arra, hogy egyéni megszentelődésük mellett másokban is felgyújthatják Isten fényét, és ezzel megújíthatják, biztatóbbá tehetik a magyar életet. Özséb atya hívására az addig szétszórta élő remeték csoportokba szerveződtek, egyes – a pilisnél korábban alakult – közösségek pedig csatlakoztak hozzájuk, Özsébet választva vezetőjüknek. 1250-ben maga is hozzálátott, hogy társaival felépítse kolostorát és templomát, melyet Szent Keresztről nevezett el. (Romjaik a Kesztölcshöz tartozó Klastrompusztán található.) A rend védőszentjéül a 3. században élt Remete Szent Pált választotta, akinek példáját nálunk is sokan követték a századok során. A hagyomány szerint ő volt az első, aki Krisztus szeretetért elhagyva a világot, az egyiptomi pusztába magányába vonult, ahol imádkozva és vezekelve töltötte egész életét. A pálos kolostorok száma rohamosan növekedett szerte az országban. (Pálosok é. n.)

Szűz Mária pálos monostor

A Nagy Boldogasszonyról, vagy Miasszonyunkról nevezett monostort Nagy Lajos (1342–1382) király alapította 1352-ben pálos remeték részére. A közeli Nosztre vár köveiből építették, s így is nevezték egészen a 18. század végéig. A magyar eredetű pálosrend, főleg az Anjouk uralkodása alatt jutott virágzásra.

Lajos király számos jelét adta a rend iránt való jóindulatának, az egyes királyi birtokokon adott nekik települő helyet. Így kerültek a pálosok Nosztrára, ahol a királynak vadaskertjei voltak, melyeket a nép utóbb olaszkertnek nevezett.

Lajos király 1366-ban a Garam mentén Gény és Csata birtokokat adta a remetéknek egy 4 köves malommal együtt. 1376-ban és 1380-ban a Szob és Damásd között folyó Bélapataka (jelenleg: Damásdi-patak) mentén 100 majd 52 forintért egy-egy malmot vásároltak; Toronyán is volt földjük. 1382-ben a szobi szárazföldi és vízi vám jövedelmét adta nekik a királyi a vámszedő házzal együtt. Ebben az évben adta át Opuliai László az óczestochowai Szűz Mária-templomot a pálosoknak monostor alapítására, de alaptalan az a föltevés, hogy Nosztráról küldtek oda szerzeteseket. 1406-ban Zemlini Benedek váci kanonok engedélyt kért a pápától, hogy Nosztrán fölvehesse a pálosok ruháját. 1416-ban Vácott egy mészárszéket kaptak, 1418-ban 2 szőlőt. Ferenc testvér, miután 1434 körül mint generális perjel letöltötte hivatali éveit, Nosztrán viselte gondját a remetéknek mint perjel. Előjárósága alatt csodák is történtek. Kapisztrán János ismételtén mondta: „Aki szenteket akar látni, menjen Nosztrára”. Mátyás (1458–1490) király 1473-ban oltalomlevelet állított ki a pálosok részére. 1487-ben Lévai Cseh János a Perőcsény melletti Pusztatorzsány Szent Jakab apostolról nevezett templomát és ottani birtokát adta a remetéknek. 1499-ben egy följegyzés 3 tászlárszállási kunról megjegyezte, hogy barmaikból tizedet ígértek a monostornak, mivel a remeték közbenjárására mentesültek a királynak járó szolgáltatástól. 1514-ben egy novícius egy juhással társulva éjnek idején létrán elérte a kincstár ablakát, a rácsot fölszakította, és elrabolta a Nagy Lajos által adományozott 200 márka értékű egyházi ezüsttárgyakat. Mire az erdőben elfogták a tolvajokat, a kincseket összeúzták, és részben megolvasztották. A damásdi várnagy és a falubírák a pástort megölték és elégették, a novícius azonban megszökött. (Márianosztra – MKL; BOROVSZKY /1906/ 302.; <http://marianosztrakegyhely.hu/tortenet>)

Szent Mihály-kolostor

Kóspallagtól délre mintegy 2 km-re, a Kis-Hanta- és Korompa-patak találkozásának közelében, a Malomvölgyi-patak partján egy kis dombháton található romokra Dávid Zoltán 1956-ban hívta fel a figyelmet. Az egykori kolostor birtokát a 17. század végén, 18. század elején több térkép is ábrázolta. A térképek által jelzett helyen, fás, bokros dombtetőn található a kolostor maradványai: keletelt templom, észak felől hozzá csatlakozó kolostorszárny, pince, a kerengőn belül vélhetően harangláb-alapozás, kővel bélelt kút, gazdasági épületmaradványok. A falak durván faragott kövekből, habarccsal készültek. Az 1985-ben végzett ásás során főbb vonásaiban a régészek tisztázták a templom, valamint a kolostor egyik helyiségének alaprajzát, s feltárták a kútat. A középkori leletek a 13. század és a 16. század első fele közé keltezhetők. A feltárás eredményei és a gyér okleveles adatok alapján a kutatók a kolostor keletkezését a 14. századra helyezik. Nevét a mindössze 300 m távolságban emelkedő Árpád-kori várról, megerősített Toronyról kapta. Feltehetően a kolostor tözsomszédságában fekvő falut hívták először Toronyaljának. A kolostor alapítója a lakatlanná vált vár és falu ismeretlen birtokosa lehetett.

A nosztrai vikárius alá tartozó kolostorról a legkorábbi írásos említés 1381-ből származik, amikor Miklós rendfőnök a tornai Szent Mihály-kolostor és az egész konvent beleegyezésével a kolostor egyik malmát – amely Szokolya falu végén állt – bérbe adta. Az 1435-ben majd 1437-ben ismét említett páloskonventnek (S. Michaelis de Tornallya) 1538-ban Szapolyai János birtokot adományozott Szokolyán. A kolostor működésének ez egyben az utolsó adata.

A 18. századbeli Toronya pusztát ábrázoló térképeken gáttal és felirattal jelzik a középkori pálos kolostorhoz tartozó halastavat. A középkori maradványokat 1971-ben beépítették az új halastó gátjába.

Toronypuszta 1694-ben és a 18. században készült térképén Régi Malomhely felirat olvasható, s az 1758-as térkép feltünteti a négyzetes alaprajzú épületet, valamint a malomárkot. A Bibervár közelében a Toronya folyóból/Kis-Hanta-patak/ illetve az általa táplált halastóból kiinduló malomárok zsilipjét is jelzi. A kisméretű malomépület előtt a malomárok kiszélesedik, és a rajz szerint a vizet az épület melletti malomkerékre vezették rá.

A malomárkot és az épületet a térképek alapján a régészek lokalizálták, s 1988-ban Miklós Zsuzsa régész végzett hitelesítő ásatást. A malomárok érdekessége – ami Magyarországon egyedülálló –, hogy közel 9 méter hosszan alagútban szállította a vizet a malomkerék meghajtásához. Valószínűsíthető, hogy a jelenlegi országút jobb oldalán található réten már lábakon álló favályúban vezették a vizet. A malom a 14–15. században épülhetett, és a pálos kolostorhoz tartozott.

A környék várai az 1540-es években kerültek török kézre. Minden bizonnyal ekkor menekültek el a Szent Mihály-kolostor szerzetesei a nosztraiakkal együtt. A török adóösszeírásokban a terület már pusztaként szerepel, bérlői, használói marosiak és szokolyaiak.

A 17. század végén az épületek még elég jó állapotban lehettek. Ezzel magyarázható, hogy 1686-ban a magyar pálosok ennek a rendháznak a visszaállítását is kéri a királytól, viszont csak a nosztrai építették újjá. (MRT 1993 188–195.; Pest megye műemlékei I-II. Szerk.: Dercsényi Dezső. Budapest, 1958. 469. Magyarország Műemléki Topográfiája V. A továbbiakban: PMM 1958; KOCZÓ József: Falu a Börzsöny tetején – Kóspallag a Börzsöny-vidék legfiatalabb települése. Kóspallag, 2009.10.)

Szinte minden településen fennmaradt titkos, föld alatti rejtek utakról szóló hagyomány. Kóspallag környékén is úgy tudják, hogy a toronyaljai és a nosztrai rendházat föld alatti járat kötötte össze. A törökkel vívott harcokban, a rendház megtámadásakor Toronyalja tovább tartotta magát, mint a nosztrai kolostor. Kinek ne mozgatná meg a fantáziáját egy várrom vagy kolostor, templom maradványainak helyszínén elrejtett kincs megtalálásának lehetősége? A környéken fennmaradt monda szerint a pálos barátok a török támadás hallatára a kincseket a kolostor mély kútjába rejtették. A kutat senki sem merte bolygatni. Mégis akadt egy merész, vakmerő ember, aki megpróbálta a kincset kiásni. Miközben ásott a kútban, megjelent egy hatalmas kutya, s a kincskereső szörnyethalt ijedtében. A monda másik változata szerint a menekülő szerzetesek nemcsak a kútba, hanem a toronyalji kolostor és Nosztra közötti úton is elrejtettek négykocsi aranyat. A szekerek rúdjai dél felé néznek. (KISS László – KISS Mariann: Kóspallag. 2002. 7–8.; http://studhist.blog.hu/2017/09/13/bibervar_es_a_toronyaljai_palos_kolostor)

A domonkosrendiek

A domonkosok prédikáló és tanító koldulórend, az első kifejezetten apostoli munkára alapított szerzetesrend. Alapítójukat, Szent Domonkost anyagiakban az egyszerűség és szegénység, szellemiekben a tanulás és a tudomány vonzotta. A rend alapítására az egyháztól elidegenedett dél-franciaországi albigensek térítése adott neki alkalmat. Szegényen, gyalogosan minél több helyen akarta hallatni Krisztus tanítását. III. Honorius pápa 1216-ban megerősítette rendjét, mely kezdetől fogva papi rend volt, amelyben a teológiai tanulmányok különösen fontos helyet foglalnak el. Életükből kezdetben kizártak minden jövedelmet és javadalmat.

1221-ben a bolognai káptalan Közép-Európa evangelizálása érdekében elhatározta egy magyar provincia alapítását. Paulus Hungarust, a bolognai egyetem korábbi jogtanárát választották ki erre feladatra. 1241-ig Székesfehérvár, Érsomlyó, Győr, Pest, Esztergom, Patak, Pécs, Beszterce, Buda, Csázma, Szeben és Zágráb városokban alapítottak konventet. Az ország határain túl is térítettek. (Domonkosok – MKL) Selmecbányán a 13. század második felében telepedtek le, akik V. István (1270–1272) királytól adományozott Szent Miklós püspök és vértanú emlékére épített kápolnát és monostort nyerték a várostól, ahova 1275-ben költöztek. Később a Boldogságos Szűzről címzett plébánia-templomot is átadták nekik. A templom 1442-ben leégett, de a polgárok bőkezűsége újra helyreállította. 1456-ban Anderkó János bíró 60 arany forintot adott a domonkosoknak. A monostorhoz malom is tartozott, melyet 1489-ben oly feltétellel adtak bérbé, hogy a monostor számára ingyen tartozik örölni. A domonkosok az egész középkoron át megmaradtak a plébánia birtokában. (BOROVSKY /1906/ 302–303.)

Szete monostora

A 13. századbeli oklevelek Szete monostorának emlékét őrizték meg. A monostort IV. Béla és V. István király uralkodása alatt *monasterium de Seth* alakban említik. V. István a monostor kegyúri jogát Gugfi

János comes részére megerősítette. További adatok hiányoznak a monostorról. (BOROVSKY /1906/ 303.) Jelen ismereteink szerint a monostor fennállása kérdéses.

A templáriusok

Templomos Lovagrend a kereszties hadjáratok kapcsán Jeruzsálemben született fegyveres lovagrend. Nevük onnan ered, hogy II. Baudoin jeruzsálemi király a Salamon-féle templom helyén telepítette le őket. Eleinte *szegény lovagoknak* is nevezték őket, e név azonban hamarosan eltűnt, részben a számukra tett adományok, részben a kiváltságok biztosította anyagi alapok gyors növekedése miatt.

Magyarországon valószínűleg 1147-ben jelentek meg, a II. kereszties hadjáratba vonuló VII. Lajos (1137–1380) francia király kíséretében. Első rendházuk Csurgón volt. Először a Dunántúlon és Dalmáciában kaptak jelentős birtokokat, de III. Béla, Imre, II. András, IV. Béla, V. István és IV. László jóvoltából az országban másutt is bírtak adományokkal. Hamarosan önálló rendtartománnyá szerveződtek, s kiváltságokat kaptak. A 8-10 rendházból álló magyar rendtartomány központja a dalmáciai Aurána (Vrána). Esztergom, Óbuda, Székesfehérvár, Pozsony, Győr városában építettek egyházakat, pénzügyi és hiteleshelyi feladatokat láttak el. 1217–1218-ban a templomos lovagok kísérték el II. Andrást az 5. kereszties hadjáratra. A muhi csatában Rembald templomos mester volt a magyar sereg egyik vezetője. A menekülő IV. Béla királyt néhány templomos lovag elkísérte a dalmát tengerpartra, a többiek mind ott veszték a csatában. A vérvesztését a templomosok Magyarországon nem tudták többé pótolni. Az ország újjáépítésében még részt vettek, de 1312. évi fölосzlatásuk a magyar rendtartománynak is végét jelentette. Birtokaikat lefoglalták, a vagyon egy része az uralkodóé lett, másik részét a johanniták, illetve főurak foglalták le. A lovagokat és a testvéreket nem bántották. Egyes források szerint még a 14. század végén, sőt a 15. században is működött néhány templomos konvent Magyarországon. (Templomos Lovagrend – MKL A hagyomány szerint a templomos lovagok birtokosok voltak Hont vármegyében is, jelesen Selmecebányán, melynek legrégebb temploma a közhit szerint éppen a templomosoké volt. Bél Mátyás a város polgármesterének egy 1536-ban tett feljegyzésére hivatkozik, Kachelmann János (1806–1873), a város szülötte, helyi ügyvéd azonban a hagyománynak komoly alapot nem tulajdonít. (BOROVSKY /1906/ 303.)

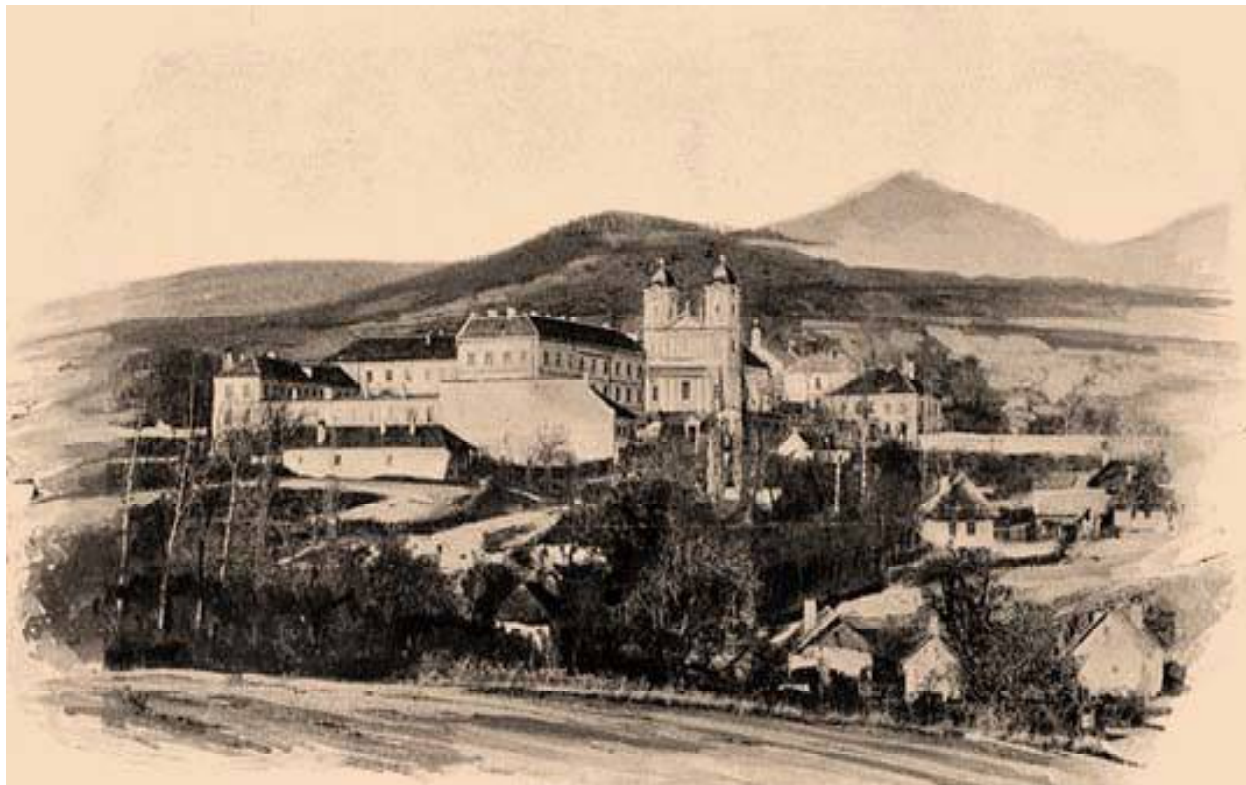
Újabban Edelenyi Adél néprajzkutató és muzeológus dolgozta fel a templomos lovagok emlékének megőrzését a néphagyományban. A templomosok selmecebányai jelenlétéről egyaránt említ megerősítő és kételkedő véleményeket. Mint írja, a selmecebányai templárius birtokról először az 1700-as években Kolinovics Gábor (1698–1770) királyi táblai hites jegyző, történetíró tesz említést, amit későbbi források is megerősítenek. Oltványi Pál prépost szerint monostoruk később a johannitákra szállt. Pesty Frigyes is azt írja, hogy a bányaváros egyik legrégebb temploma, a régi várban Szent Máriának szentelt temploma közhit szerint a templomosoké volt. Kachelmann csak mondának tekinti, mivel Severini is kételkedett a dologban, ugyanis a templáriusok hajdani itt lakására állítólag csak a templom vörös falazatából következtek. (EDELÉNYI Adél: Templomos lovagok az európai néphagyományban. Budapest, 2004. 93. Doktori Mestermunkák) Különös, hogy a Hont megyei Baráti faluról szerzőnk nem tesz említést.

A Szent János lovagrend

A Szent János Lovagrend – közismerten johanniták – a szentföldi zarándokok elhelyezésére, ellátására, lelkigondozására, védelmére és a betegek ápolására Jeruzsálemben 1050 körül létesített lovagi szervezet. Magyarország a 12. század elején kapcsolódott a Szent János Ispotályos Lovagrend történelmébe, néhány évtizeddel a rend alapítása után, követve a középkori Magyar Királyság elkötelezettségét és részvételét a szentföldi zarándoklatban és kereszties hadjáratokban. A magyar zarándokok szentföldi megjelenésével csaknem egy időben létesültek hazánkban jánosrendi ispotályok, rendházak és templomok. (Jeruzsálemi Szent János Lovagrend – MKL)

A jeruzsálemi Szent János lovagrend már a tatárjárás előtt birtokos volt a vármegyében. III. Orbán pápa kiváltságlevelében, mellyel az esztergomi János lovagok szabadalmait 1187-ben megerősíti, előfordul Szent

Mária egyháza *Sokolban*, mely alatt valószínűleg a mai Szokolya értendő. A János lovagrend ezenkívül még Kereskény helységben lehetett birtokos, vagy legalábbis kegyúri joga volt ott, amiről egy 1312-ben kelt oklevél emlékezik meg, mely szerint az esztergomi lovagok kiküldöttje Kereskény helység lelkésze volt. (BOROVSKY /1906/ 303.)

Márianosztra 1900 körül a bazilikatemplommal és a Szent Vince rend irgalmas nővéreinek gondozásában álló női fegyintézettel (BOROVSKY /1906/ 60.)

Összefonódások (Karaffa Gyula bőrtárgyának részlete)

EGRY ARTÚR

RÖGBI

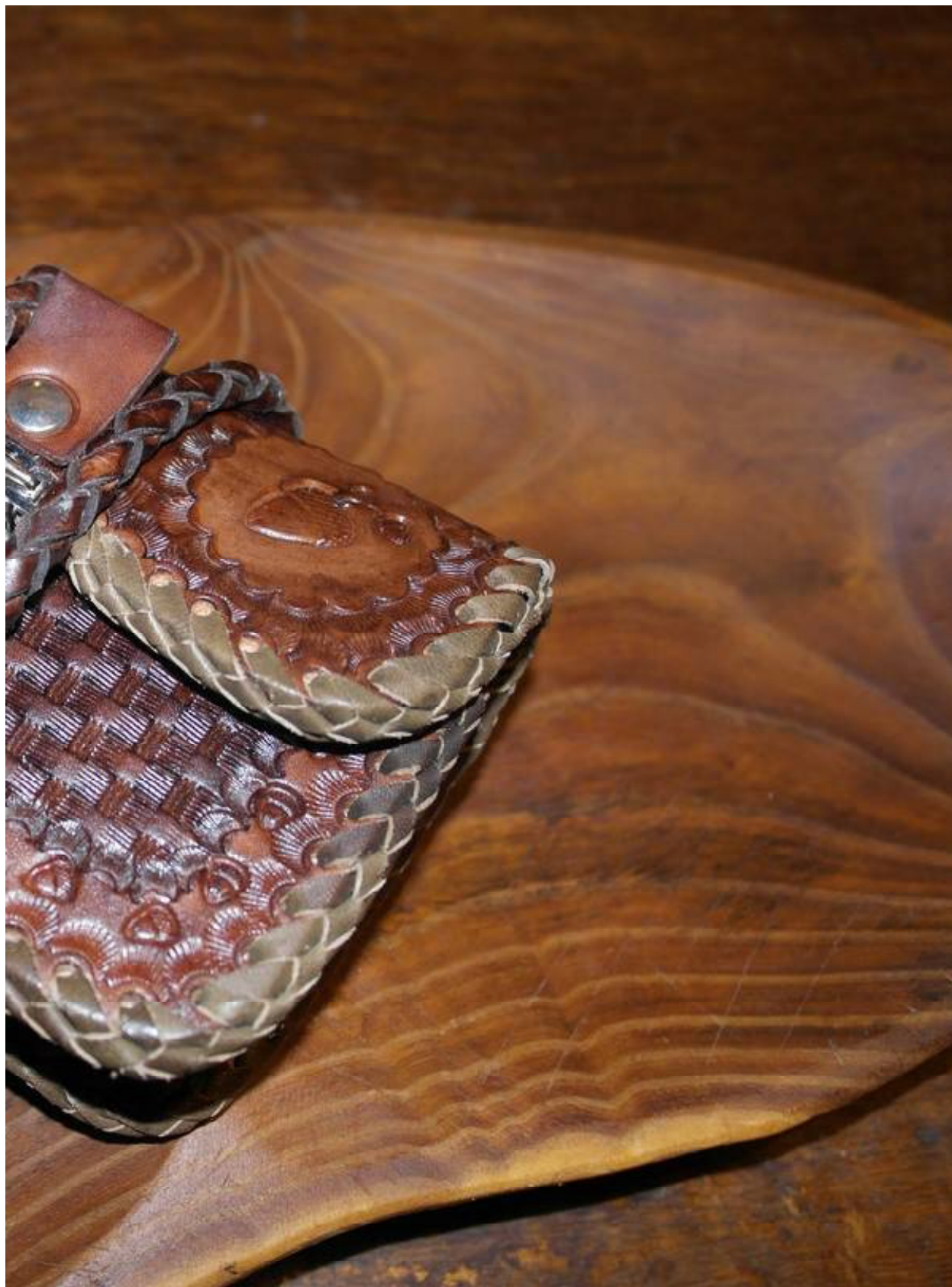
(Murrayfield, Edinburgh 2007)

ünnep a szeptemberi délutánban
kék lángot lobban Skócia
virága a zöldellő gyepen
ahogy teli torokból kiáltja:
'tae think again!'

már a másik oldal; járja a hakát
a harc ősi, maori ritmusát
és hosszú sóhaj az 'all blacks'
ahogy a tüdőkből kiszakad a jó szex

itt van! itt van a csapat!
enyém, tied, övé és fenn a zászló
célt ért a játék, ott az a nagy tojás!
micsoda elfutás!
tolongás, bedobás, – egyéb dolgok
és van aki boldog.

sört iszunk. se barna se szőke.
MEN, – sorban állunk előtte.
mint otthon, mégis olyan hihetetlen,
'De, tényleg itt vagyok a meccsen!'
mobilozom haza a szünetben.

Összefonódások (Karaffa Gyula bőrtárgyának részlete)

PETROZSÉNYI NAGY PÁL

DÉLIBÁB

Kedves Barátom!

Örömmel hallom, hogy újabban cirkusztörténeteket forgatsz, helyesebben forgatnál megfelelő sztori birtokában. Őszintén szólva meglepett, hogy rám gondoltál, hiszen én sohasem dolgoztam cirkuszban, de még hasonló helyeken sem. Mi tagadás, szerettem volna, sőt, hosszú ideig lestem, kerülgettem is az arénát. Sajna hiába, noha tizenhárom évig tornásztam, és olyan számokat dolgoztam ki, amiket profi artisták is meg-megtapsoltak. Utána slussz, nincs tovább, ugyanaz maradtam, aki ma is vagyok: szürke kis egér az egerek között. Ezért nem értem, mit akarsz egy olyan sztorival, amely elejétől végig merő bevezetés, utazás a cirkuszba, vagy inkább a cirkusz körül. (Lásd Jules Verne Utazás a Holdba, illetőleg Hold körül című regényeit!) Ám legyen, dióhéjban elmesélem cirkusszal kapcsolatos élményeimet, hátha fel tudsz belőlük használni készülő dokumentumfilmhez (?) valamit.

Baráti szeretettel

Pali

1

Nem tudom, járt-e valaki Petrozsényban valaha. Petrozsény, románul Petroșani, füstös bányászváros volt az erdélyi Zsil partján, köröskörül hegyek, köztük a 2529 méteres Paringgal, amelyről gyakran még nyáron se olvadt le a hősüveg. Nekem tetszett – legalábbis eleinte – a sebes vizű Malea és a büszke Mándra-hegy is, no meg a momârlanok, akik erős, mokány lovakon ügettek le a hegyekből. De hát omnia fluunt, omnia mutantur: minden folyik, minden változik. A momârlanok eltűntek, még az éghajlat is lehűlt, és én egyszerre fájni, dideregni kezdtem, szűknek láttam az utcákat, a várost, az egész Petrozsényi-medencét. Úgy éreztem, bezártak, és a Kárpátok az őreim, akik eltakarják a kilátást, ráülnek a lelkemre, és lassan megfojtanak. Hacsak ki nem sütök valamit. Csakhogy mit, milyen úton-módon törjek ki ebből a füstből, koromból? Tisztább, színesebb régiókba vágytam, ahol melegebben süt a nap, merészen száll a képzelet, és ugyanolyan szabadon járhatok-kelhetek, mint a szabad momârlanok valamikor.

Ekkor született meg bennem a gondolat: akrobata leszek. A cirkuszokban nincs korom, ott minden csupa szín, fény, mozgás, megismerem Bukarestet, Londont, Rómát, a közönség tapsol. Bis! Bis! – sikoltják a tinik, és én könnyedén hajlongok jobbra-balra. Pereg a dob. Mindenki engem néz, értem drukkol, megbámulják a bátorságom, az izmaim.

Tizenhét éves voltam, elég magas, vállas legény, nem túlságosan izmos, ám annál erősebb. Fizikailag, lélekben, igen, főleg lélekben, mert hittem, és harcolni, szenvedni is tudtam a hitemért. Meg voltamgyőződve, hogy az ember többre hivatott, mint hogy naponta öt-hatkor keljen, elbaktasson a bányába, aztán kettőkor holtfáradtan, porosan, piszkosan vánszorogjon haza. Én magam sose voltam bányász, de a Zsil-völgyiek zöme az volt: a barátaim, ismerőseim, és minél hosszabb ideje éltem közöttük, annál jobban éreztem a tárnák vonzását, a csillék súlyát a drótkötélpályán. Lent szénpor, fent szénpor... Aki tehette, nyakalt, és aki beszívott, átmenetileg elfelejtette, milyen taposómalomba született. Tehát ittak, néha bizony magam is, bár sejtettem, hogy a megoldást a crășman (kocsmán) kívül kéne keresni.

A cirkusszal tizenkét éves koromban ismerkedtem meg először. Betanultam pár illuzionista számot, és jelentkeztem egy utazó cirkuszban. Ember tervez, isten végez. Bemutatkozásom ugyan sikerült, a cirkuszigazgató mégis meggondolta magát. Akkor verset írok – kerestem a kitörés másik lehetőségét, mert

hiszen a költők, írók sem akárhik, továbbá fölös energiámat levezetendő el kezdtem intenzíven tornászni. Szuhánek bácsi, egy kopasz, hatvan felé járó autószerelő volt az edzőm, aki ingyen, csak úgy passzióból foglalkozott a fiúkkal. Rám hamar felfigyelt, és megpróbált minél többet kihúzni belőlem. Négy év múlva én vittem a prímet a fiúk közt, ilyen téren tehát kimozdultam a holtpontról. Ügyes, jókötésű legények – állapították meg egyszer a városi Sportszövetségben, és ennyiben maradtunk, a továbbiakban a kutya sem törődött a csapattal. Nem rendeztünk versenyeket, bemutatókat, gyakran kiszorultunk még a tornatermekből is. Magyarán: a város sportvezetése akkoriban a futballon kívül nem látott fantáziát semmilyen sportágban, különösképp a tornában, amelynek a becsületét csak jóval később Nadia Comăneci tudta kivívni. Ilyen lelki és anyagi támogatás mellett ki gondolhatott rendszeres edzésre! Hiszen még a tornaterem fűtését is mi, fiúk finanszíroztuk, amikor beköszöntöttek a hideg, petrozsényi évszakok.

– Ez van – vonogatta vállát az öreg tehetetlenül. – Torna? Kit érdekel? Futball? Hú, az pénzes sport, arra a Szövetség is kinyitja a bukszáját, úgyhogy ha fel akartok törni, gyerekek, labdarúgónak menjete! Akkor lesz prémium, külföldi vendégszereplés, munka nélküli munkahely és effélék.

Nos, egyesek meg is fogadták a tanácsát, mások viszont fogták magukat, és beültek a csehóba. Tiszta sor. Nyilván én is ezt teszem, ha félhagyok a tornával. Hát nem, azért sem! Ha elmaradnak az edzések, tornászom otthon, egyedül. Hiszen annyi mindent szeretnék még tanulni. A híd megy, a fejjárás hibátlan, de a flikflakkal már vannak problémák, aztán ott a kézállás, előre, hátra szaltó... Végül ezeket is elsajátítottam elkápráztatva ezzel a legmarkosabb bányászfiút is.

– Még egy-két év, néhány különleges mutatvány, és akár artistának is felcsaphatsz – biztatott egyik barátom a csapatból.

Ezzel legtitkosabb gondolataimat mondta ki. De hát ehhez még ki kellett találni azt a néhány *különleges* mutatványt, hozzá a rekviziteket, és ha már minden egyben van, következett volna a kérdések kérdése: sikerül-e a felvételi vizsgám a cirkuszba.

2

Napokig töprengtem, variáltam, kombináltam. Hasztalan, egyetlen olyan szám sem jutott az eszembe, ami nemcsak különleges, hanem új is lett volna egyúttal.

– Szerintem felejtse el az egészet – tanácsolta Vaszi, csapatunk legidősebb tornásza, egy sovány, magas villanyszerelő, aki maga is kötéláncos volt valamikor. – Nehéz kenyér ez, pajtikám. Egy artista folyton úton van, keményen edz, és fáj, mindig fáj valamije: a csuklója, háta, karja, lába. Alkoholt, kávé nem ihat, a bagózás tilos, azonkívül sohasem tudhatja, mikor esik le a trapézzról, kötélről, melynek következményei egész életét megváltoztathatják. Miért nem tanulsz inkább mérnöknek?

Véleménye, amelyhez maga Szuhánek bácsi is csatlakozott, szinte letaglózott, és hosszú ideig kísértett. Egyedül Űntea lelkesedett a tervemért. Szerencsére (vagy szerencsétlenségemre!) hamar összeszedtem magamat, és kétszeres erővel kerestem a megoldást.

– Hogy haladsz a számokkal? – kíváncsiskodott néhány hónap múlva Űntea a tornateremben. – Kitaláltál már valamit?

– Ki, de még kell egy év ahhoz, hogy igazán beérjen – válaszoltam magabiztosan, tudniillik addigra valóban megszülettek a számaim.

– Bemutatnád nekünk is? – állt körül a többi tornászbarátom: Tisi, Vivi és Flórián.

– Majd jövőre. Nem eredeti számok, mint ahogy terveztem, viszont bármelyik cirkuszban felléphetnék velük, ha akarnám – büszkélkedtem a fiúknak.

– Mégis milyenek? Legalább magyarázd el, kérlek!

– Azt hiszitek, hazudok? – lestem el Vivi kacintását mérgesen. – Bine. (Jó.) Képzeltetek el nyolc palackon két egymásra tett asztalkát, legfelül két székkel, körülbelül így – rajzoltam le a mutatványt egy papírra.

– Igen, és?

– Látjátok a támlákon ezt a két rúdfélét? Erre teszek egy hengert, a hengerre deszkát, utána jöhet a kézállás.

– A hengeren? – hitetlenkedett Flórián?

– Előbb a hengeren, utána két függőleges, egymással párhuzamos deszkán is.

– Nem semmi! – tátotta el a száját ezúttal Tisi barátom. – Más?

– Türelem! Egy év múlva mindent láhattok. Még egy félkézálást is, ami szintén nem semmi.

Hogy az ázsióm megnőtt, az nyilvánvaló. Még partnert is szereztem Flórián személyében. Ő volt a legkönnyebb, fejfel kisebb nálam. Segédmunkásként gürizett a petrillai szénbányában, emellett (esti iskolában) tanult, tornászott, festett és rádiókat javított. Amint látható, nem csak én akartam kitörni ebből a hegyek miatt idillikusnak tűnő, de valójában rideg-sivár világból.

Ettől kezdve három helyen edzettem: a csapatban, otthon és Ținteaéknál, ahol életemben először lengtem a trapézon. Kint lógott a kertjükben két, kb. tíz méter magas pózna közt. Csak a háló hiányzott, de hát istenem, a cirkuszban sem volt mindig ilyesmi. Ide – Țintean kívül – leginkább Tisi, Flórián és Vivi járt edzeni, valamennyi izmos, magas fiatalember. Țintea szobafestő volt, Tisi hivatalnok, Vivi nyomdaipari dolgozó. Munkájuk mellett tanultak, tornász-tak, s még a kocsmák tájékára sem tévedt egyik sem, ami petrozsényi viszonylatban szinte különleges erénynek számított. Egyszer a súlylökést gyakoroltuk kisebb-nagyobb sikerrel. Jó ideje versengtünk, ám a golyót egyikünknek sem sikerült négy méternél messzebbre eldobni.

– Most figyeljete! – jöttem ki a béketúrésből, felkaptam a súlyt, és teljesen szabálytalanul, mint egy kavicsot hajítottam előre.

Kerestük a golyót négy méteren, öt méteren. Eltűnt. Tűvé tettük érte az egész kertet, mégse bukkantunk a golyóra.

– Még ilyet! – hüledeztünk értetlenül. – Elnyelte a föld, a mennykőbe!

Végül a kerítésen túl, a szomszédék kertjében találtunk rá, úgy tíz méterre, mélyen a földbe fúródva.

Máskor öt fiú csimpaszkodott rám. Egy a nyakamba, kettő oldalról és kettő a mellemre, illetve hátamra, így sétáltam körül a kiskertet. Csoda, hogy a hátgerincem össze nem roppant a hatalmas súly alatt! De hát hallgattam én akkoriban az eszemre! Kezdetben nagyon féltem a magasban. Aztán ezt is megszoktam a trapézon és kézenállás közben fent a háztetőn, kint a strandon, az ugródeszkán, szakadékok szélén stb. Bár mindnyájan vigyáztunk magunkra, hébe-hóba azért le-lepottyantunk, és ilyenkor hol a bokánk ficamodott ki, hol a csuklónk rándult meg. És? Ebsont beforr, különben is ez együtt jár az akrobatikus tornával.

Flóriánnal nálam, otthon is edzettünk. Hogy honnan volt ehhez annyi ereje, energiája, nem tudom. De bírta, valami nagyon hajthatta belülről ezt a szép arcú, arányos termetű csilléfiút. Még jobban is, mint engem, de hogy mi...? Sohasem kérdeztem, ő meg sohasem dicsekedett el velem. Így állt össze a repertoárunk, így értünk meg a porondra. Csupán a porond, engedély és közönség hiányzott.

3

Első lépés: felvételizni a cirkuszban. E célból több kérvényt is megírtunk, illetőleg tájékoztatást kértünk a bukaresti állami cirkusztól anélkül, hogy bárki is figyelemre méltasson bennünket. Márpedig vizsga nélkül (a régi időkkel ellentétben, amikor csak a tudás számított) senki sem lehetett Romániában artista. Ez eddig rendben van, ha ez a törvény, vizsgáljuk. Csakhogy mikor, mert erről mi soha egy közleményt sem olvastunk.

– Hívjuk fel őket telefonon! – indítványoztam Flóriánnak. – Ha így sem reagálnak, agyó, aréna, mehetünk vissza Szuhánek bácsihoz tornászni.

– Hívjuk.

Erre elkocogtunk a postára, befizettünk egy háromperces beszélgetésre, és vártuk, hogy felvegyék a kagylót a fővárosban. Na végre! Két óra múlva összekapcsoltak bennünket.

– Halló! Állami Cirkusz?

– Igen.

– A Pitar Moș-i központból?

- Kivel beszélek? – reccsentett rám egy borízú hang bosszúsan.
- Nándili Nándi vagyok Petrozsényből – fülentettem. – Bocsánat a zavarásért, csak azt szeretném kérdezni, mikor lesz a legközelebbi felvételi vizsga a cirkuszban?
- Amikorra hirdetjük. Kísérjék figyelemmel az Informația Bucureștiului (Bukaresti Tájékoztató) újságot, és megtudják.
- Persze, persze, de én pont arra lennék kíváncsi. . . Letette – bámultam megrökönyödve Flóriánra.
- Várj, majd én! – hívta fel ő is a központot. – Itt Fufu Teodor ezredes beszél.
- Román Állami Cirkusz. Parancsoljon, ezredes elvtárs!
- Kérem, informáljon pár szóban, mikor tartják az artistavizsgákat! – pattogott kurtán, katonásan.
- Mert?
- Most maga kérdez, vagy én kérdezek? Halló, ott van még? Nem hallottam a válaszát.
- Bocsánat. Sajnos az az igazság, hogy még magunk sem tudjuk pontosan. Az idén semmiképp. Talán jövőre.
- Ezt nevezem precíz válasznak! – csapta le a kagylót dühösen. – Becsszó, egyszer még szétverem ezt a kuplerájt.
- Mit tehattünk, vártunk, közben kifundáltam, hogy addig is lépünk fel a petrillai kultúrház színpadán. Petrozsényban nem mertünk, talán be sem fogadtak volna bennünket, a tőle négy-öt km-re fekvő városka azonban nyilván örülne, ha fellépnénk – fejtegettem Flóriánnak lelkesen.
- Felőlem – egyezett bele Teofil, aztán az utolsó pillanatban mégiscsak meghátrált. – Bocsáss meg, de engem itt sokan ismernek, és van pár rosszakaróm is a városban, úgyhogy elég egy hiba, a legapróbb tévedés, és már ki is füttyöltek. Előbb a nézőtéren, később az utcán, nem, komolyan, ennyit nem ér nekem ez a színjáték.
- Oké! Te tudod – legyintettem, aztán új ötletem kerekedett. – Menjünk Dévára! Ott senki sem ismerhet, ráadásul véletlenül akrobatát keresnek – lobogtattam meg a *Scânteia Tineretului (Az Ifjúság Szikrája)* című napilapot.
- A varieténél?
- Hol másutt? Van ez is olyan klassz, mint a cirkusz, ha nem még klasszabb. Na, ez a színjáték sem érdekel?
- Induljunk!
- Felszálltunk a vonatra, és három óra döcögés után megérkeztünk Kőműves Kelemen nevezetes várához.
- A hirdetésre jelentkezünk – nyomtam a napilapot a hirtelen felbukkanó portás kezébe.
- Micsoda rumli! – néztem körül csodálkozva. A színház folyosóin csupa kacat, vödrök, létrák és egyebek. Az egyik helyen festettek, a másikon az ajtókat, ablakokat mázolták. Így fogadják ezek a vizsgára jelentkezőket?
- Jöjjenek utánam!
- Bevezetett egy festékszagú szagú irodába, ahol egy mészporos ruhájú férfi, feltehetőleg ma-ga az igazgató kavargatta mélán a kávéját.
- Akrobaták. Az újsághirdetésre jelentkeztek.
- Késő. A varieténk néhány napja kimúlt – mutatott körül keserűen a szobában.
- Hogyhogy kimúlt? – paprikázódott fel Flórián. – Akkor ez a hirdetés mit jelent? – emelte fel a Scânteia-t.
- Már semmit. Nagyon sajnálom, de időközben megszűnt a varieté tagozat. Így határoztak odafent. Javaslom, jelentkezzenek vizsgára a Bukaresti Állami Cirkusznál.
- Ez ám a fiaskó! Döcöghettünk vissza Petrozsényba.
- És most? – vakargatta a fejét Flórián. – Hogyan tovább, művész úr?
- Folytatom a felvételit, csak nem a cirkuszba, hanem valamelyik felsőfokú intézetbe. Te?
- Nem tudom. Lehet, hogy én is így teszek. Hacsak el nem visznek addig bakának.

4

Hát ilyen előzmények után kerültem a marosvásárhelyi főiskolára. Marosvásárhely volt akkoriban a székelység legnagyobb, Románia tizenhatodik városa, bár a magyarok száma már akkor alig haladta meg valamivel a románét. A Maros partján épült, Bukaresttől mintegy 500 kilométerre. Nevezetes intézményei: Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem, Maros Művészegyüttes, Marosvásárhelyi Székely Színház, Színművészeti Főiskola, Pedagógiai Főiskola, Kultúrpalota, Vártemplom. Éghajlata mérsékelt kontinentális, és a város számos virágoskertje, parkja miatt a virágok városának is nevezik.

Szóval román–magyar szakos hallgató lettem, miközben Flóriánt... Őt bizony bekapta a kaszárnya, és azontúl már bakaruhában masírozott valamelyik laktanya udvarán. Ezért ugyan kár volt annyit álmodozni, edzeni! – sirattam el őt is, magam is. A karom eltört, mindkét bokám megrándult, fejem berepedt, ráadásul a szívem is nagyobb a normálisnál. És az eredmény? Három év unalom, utána felcserélhetem a petrozsényi füstöt, kormot sárra, porra egy isten háta mögötti községben – átkoztam a sorsomat, mire az hirtelen megkönyörült szegény peches fejemnek, amennyiben újra mellém sodorta Flóriánt.

Fura, nem? Mikor minden ajtó bezárult, egy, a legutolsó nyomban ki is nyílt előttünk. Ja, de mégis mi történt? Hát csak annyi, hogy Flóriánt is egy *vásárhelyi* kaszárnyába helyezték, egyszóval ugyanabba a városba, ahol én is tanultam. Szép, de mit változtatott ez a dolgokon, hiszen egy frissen besorolt bakának sem ideje, sem energiája nincs edzeni. Azonkívül egy kaszárnya viszonylag zárt terület, ahonnan csupán rövid időre, és akkor is csak engedéllyel lehet kijutni. Stimmel, csakhogy Flóriánt négy hónap alaki kiképzés után kinevezték lőtéri karbantartónak, melynek területét aztán el sem hagyhatta. Itt lakott egymagában viszonylag szabadon. Egyetlen lakótársa egy kedves süni volt, melyet nagy odaadással etetett. Semmi vész, nekem így is megfelelt, ugyanis ott már ő volt a nagyfőnök, és akkor engedett be, amikor csak akarta.

Telt-múlt az idő, s miközben naponta fellapoztuk a *Bukaresti Tájékoztatót*, hátha megjelenik már az az átkozott hír a vizsgáról, szorgalmasan edzettünk a fáktól körülvevett gyepes lőtéren. Megtudtál valamit? – kérdeztük egymást csaknem naponta, később hetente, amíg az utolsó ajtót is bevágta orrunk előtt az úristen. Ezt úgy kell érteni, hogy Flóriánt másik városba, még hozzá egy bukaresti kaszárnyába helyezték. – A sors iróniája – búcsúztam el tőle könnyeimet nyeldesve. – Bukarestbe vágytál, hát ott leszel. Viszont mi haszna, ha pont ezért válunk el egymástól.

Folytattam hát az edzést egyedül. Így repült el közel három esztendő. Közben Flórián is leszerelt, és nekiadta fejét a tanulásnak: bányász mérnök szeretett volna lenni. Nem sokkal ezután pedig a következő levlapot kaptam a Zsil-völgyi kisvárosból:

Egy fantomot kergettünk, ideje felébredni, barátom. Ami engem illet, én felébredtem, és teszek a cirkuszra. Melegen ajánlom, kövesd te is a példámat.

Flórián

Nem hallgattam rá, tovább edzettem, elvégre a számok zöme úgyis az én produkciómon alapult. És igazam volt, mert az utolsó felvonás még csak ezután következett.

5

– Szóval akrobaták vagytok.

– Igazgató elvtárs, szabad egy percre!

– Bocsánat! – tűnt el a diri jó félórára. – Hát ti? – pillogott ránk, mihelyt előkerült. – Ja, persze, a kígyóbűvölők.

– Akrobaták – javítottam ki halkán. – A korzikai duó.

– Korzikából? – nézett nagyot a vállas, hosszú hajú, kígyóbőr zakóban ágáló igazgató.

– Ez a művésznevünk. Azért jöttünk, hogy...

– Vizsgáljunk – vette át a szót Teofil –, helyesebben, hogy megtudjuk, biztosan megtartják-e a meghirdetett vizsgát holnap nyolc órakor.

- Reméljük, fiúk, reméljük. Pardon! – nyúlt a telefonhoz. – Halló! Én, személyesen... Micsoda... ? Fizessétek ki, és arrivederci, Roma...! Nem, szó sem lehet róla...!
- Zavarok? – sompolygott be a direktor szilfid termetű titkárnője.
- Menjen a fenébe! Nem maga, ők – mutatott a férfi a kagylóra, s már akasztotta is le a másodikat. – Bonjour! (Jó napot!) Oui, oui...! (Igen!) Bien entendu...! (Természetesen!)
- Ekkor egy akrobata totyogott be a kezén, a nyomában két zsonglór és egy buggyos nadrágú bohóc fülsüketítően trombitálva.
- Mułti ani trăiasca, la mułti ani! (Sokáig éljen!)
- Ölelkezés, kézszorítások.
- Boldog születésnapot! – köhintett a szilfid titkárnő.
- Igazgató elvtárs...! – köhintettünk mi is figyelmeztetően.
- Viszlát, fiúk! Üdvözlöm Korzikát és a kigyótokat!
- De mi...
- Mi van, Giziké? Látom, tükön ül. A titkárnő átadott egy táviratot.
- La naiba! (Az ördögbe!)
- Gáz van? – kérdezte a bohóc.
- Két akrobatánk Párizsba disszidált.
- Kik?
- Paoloék.
- Mi szívesen... – jegyezte meg Flórián felcsillanó szemmel.
- Ti még mindig itt lötyögtök? – mordult ránk az igazgató. – Hányszor mondjam, hogy momentán nincs szükségünk se fakírra, se zsonglőrre.
- És akrobatákra?
- Mi? Akrobaták vagytok? És ezt csak most mondjátok? Micsoda szerencse! Meg vagyunk mentve, uraim! – ölelt át latinos temperamentummal bennünket.
- Ura! – kiáltották kórusban a bohóc, a zsonglór meg a többiek.
- Honnan jöttetek?
- Én Vásárhelyről! – mosolyogtam boldogan.
- Én meg Petrozsényből? – mondta Flórián.
- Fel vagytok véve, illetve... Előbb megnézzük, mit tudtok. Mindenesetre legyetek holnap reggel nyolckor a Nagycirkuszban!

Bukarest Románia délkeleti részén fekszik a Dâmbovita folyó két partján, a Dunától északra, a Fekete-tengertől 280 km távolságra. Lakossága a hetvenes évek körül olyan jó másfél millió lehetett. A várost a legenda szerint egy Bucur nevű pásztor alapította. Mivel sok szempontból hasonlított Párizsra, Kis Párizsnak is nevezték mindaddig, amíg az 1977-es nagy földrengés, később pedig a hírhedt diktátor jócskán át nem alakította a főváros arculatát. Rám a Romániában egyedülálló széles sugárutak, a Herăstrău-, a Cișmigiu-park, a volt Királyi Palota, a Calea Victoriei utca és a Curtea Veche-templom hatott legjobban. Amúgy már többször, úgyszólván minden évszakban felbukkantam a városban, így elég otthonosan mozogtam a hatalmas háztömbök közt.

Amint kiléptünk a cirkuszból, arcunkba csapott a fagyos téli szél. Esteledett. Egy ideig céltalanul bolyongtunk Bukarest utcáin. A hópelyhek lassan keringve hulltak alá a magasból. Hallgattunk. Bár csak sikerülne a holnapi felvétel! Évekig vártam, készültem erre a pillanatra, és most itt van, szembesültem vele egy kurta újsághír képében. A függöny tehát felgördült, még néhány óra, és a korzikai duó kilibbenhet a porondra.

- Gyere, vegyünk ki egy szobát valamelyik hotelben! – rezzentett fel gondolataimból Teofil.
- Menjünk!
- Sajnáljuk, minden szobánk foglalt – utasítottak el mindenütt, úgyhogy, tetszik, nem tetszik, megszálltunk a Gara de Nord (Északi pályaudvar) várótermében.
- Szabad a jegyeket? – ráztak fel erélyesen éjfél tájt.
- Nem lévén jegyünk, kitessekeltek a teremből, ahol csakis érvényes vasúti jeggyel tartózkodhattak az

utasok. Ez volt a szabály, ezért nem lehetett látni egy csavargót sem a román várótermekben. Egy darabig tanácstalanul toporogtunk a peronon, aztán felültünk egy holtvágányon veszteglő, Pitești feliratú vonatra.

– Innen biztosan nem dobnak ki – nyújtózkodtam el a meleg ülésen.

Barátom két perc múlva már fűrészelt, csupán én mocorogtam nyugtalanul. Folyton azon rágódtam, nem kellett volna-e megkérdezni, meddig rostokol itt ez a szerelvény. Üresnek ugyan tök üres, meg meleg is, de mi lesz, ha mégis elindítják Pitești-re? A gondolat sehogy sem hagyott nyugodni, ezért gyorsan leszálltam, és megkérdeztem egy pufajkás atyafit:

– Megmondaná, kérem, hány órákor indul az a vonat onnan Pitești-re?

– Boldogan – ölelt át a szemmel láthatóan illuminált pufajkás. – Neked szívesen, ha meghívsz egy pofa italra.

Na, én is jótól kérdezem, de talán ez a szőrmebundás hölgy felvilágosít.

– Megmondaná, hány órákor indul a vonat Pitești-re?

– Reggel, csak reggel, szépfiú, úgyhogy ha érdekel, akár meg is hívhatlak egy csésze kávéra. Itt lakom a közelben, és nem kerül többé száz pengőnél.

– Egy kávé? Köszönöm, majd legközelebb, ha pénzem is lesz hozzá.

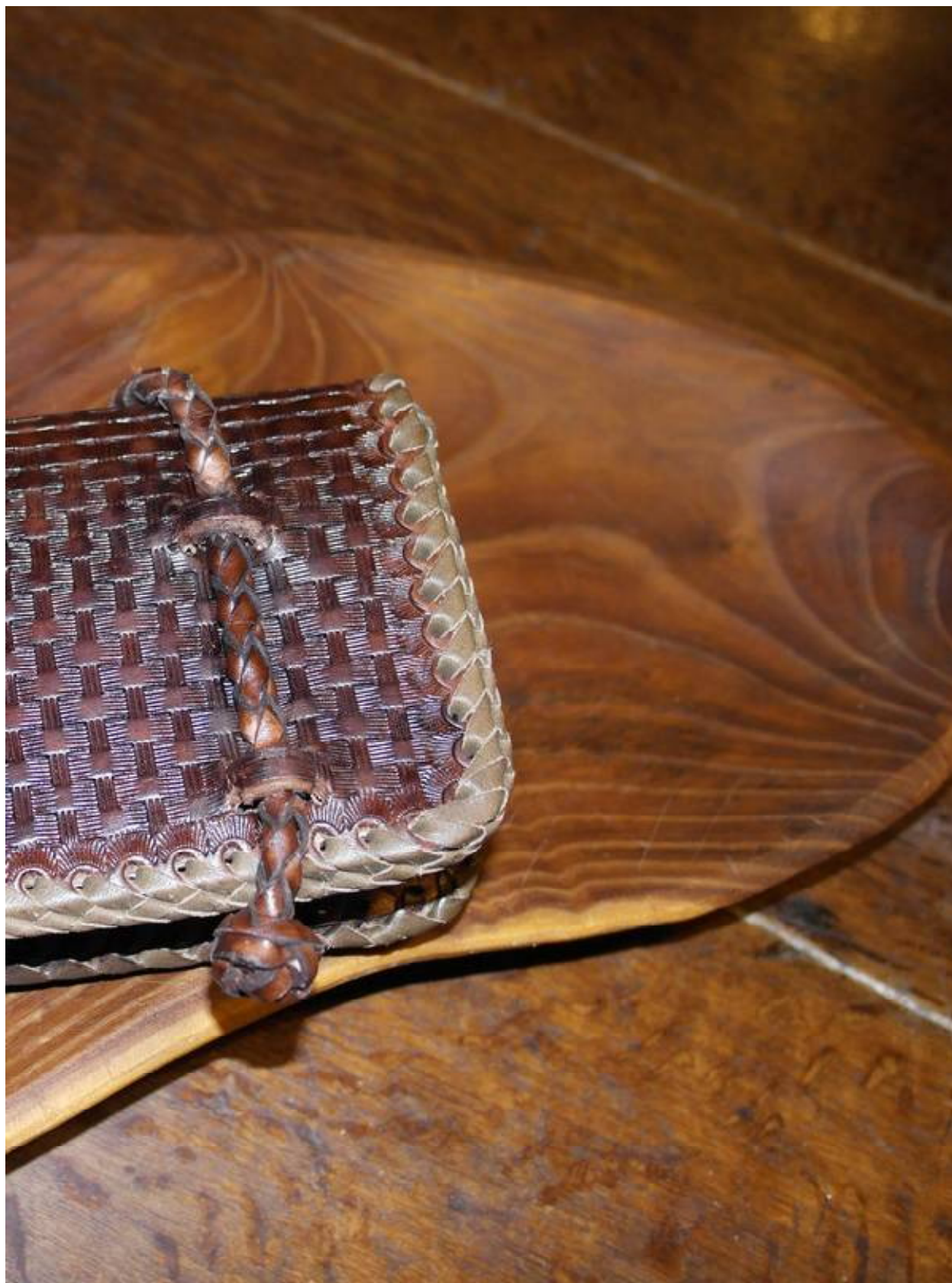
– Csóró mazsola! – hagyott faképnél lenézően az örömlány.

Milyen vendégszeretők ezek a regátiak! Na, mindegy, böngésszük át akkor a Mersul trenurilort (menetrendet)! Pitești, Pitești... Hú, mekkorát gurított a kiskurva! Nyomás vissza, Flóriánhoz. De hol volt már akkor Flórián! Megdöbbenve meredtem a sínekre, ahol nemrég még ott vesztegelt a vakvágányra terelt szerelvény. Szegény Flórián már biztosan gőzerővel robog Pitești-re – néztem körül abban a titkos reményben, hátha elém ugrik valahonnan nagy kacagva. Persze nem ugrott, és engem összevissza szurkáltak a lelkiismeret nyilai. Vajon mit gondolhat rólam, ha felébred, és nem lát maga előtt az ülésen? Elképzeltem magamban, amint keserűen felkiált: *ez az áruló itt hagyott engem a vonaton!* Most mi a francot kezdjek ezzel a vizsgálóval partner nélkül, egyedül? Illetve egyedül éppen kezdenék, viszont együtt kezdtük, izzadtunk hosszú éveken keresztül, most meg, csak úgy, ukmukfukk, mellőzzem egy ilyen ostoba pech miatt? Lerogytam egy padra, és órákon át tépelődtem, gyötrődtem, végül úgy döntöttem, hogy ha neki nem sikerült, úgy illik, egyelőre én se menjek vizsgázni. Előbb mindenképp tisztáznom kell, mi történt, utána még mindig ráérünk nekirugaszkodni a dolognak. Újra együtt vagy közös megegyezéssel szólóban, ha történetesen feladná, és a fűrészpor helyett megint a szénport választja. Megváltottam hát a vasúti jegyemet, és szomorú szívvel elhagytam álmaim városát.

Visszatérve Teofilra, ő bizony alaposan megjárta, ugyanis *leugrottam a vonatról* – mesélte utólag. *El is ájultam azonnal. Egy vasutas talált rám egy galagonyabokor tövében. Fejem betört, erősen véreztem, más bajom szerencsére nem esett. Az öreg bekötötte a fejemet, aztán felrakott egy Petrozsényba induló vonatra...*

Így „sikerült” kitörnünk egy színes, füst és szénpor nélküli világba, amiről egy nap alatt kiderült, hogy ha való is, ugyanolyan csalóka és elérhetetlen, mint egy délibáb. Kár, mert akkor azon a fagyos decemberi reggelen valóban felgördült a függöny előttünk.

Csak éppen mi nem libbentünk sem akkor, sem soha többé a porondra.

Összefonódások (Karaffa Gyula bőrtárgyának részlete)

CSÁKY KÁROLY

Vallomások

Alázat kellene
ide
Uram
meg önbizalom
önteltségünk helyett.

Mert még
most sem tudjuk,
hogyan lehet
az Ige nálad,
ha magad
vagy Az
időtlenül
s mégis a Kezdetektől.

Annyi tanúságot
tettek már
neked Atyám,
s még mindig
nem bírnak befogadni
a bizalmatlanok
meg azok,
kik
csak színlelik
igazságod.

(2018. január 1.)

Összefonódások (Karaffa Gyula bőrtárgyának részlete)

KOVÁCS T. ISTVÁN

Mérges, vörös naplement

Moziba akartam menni, de csak 50 fillér volt a pénztárcámban. Az első sorokba szóló jegy volt a legolcsóbb, de az is 1 forint 50 fillérbe került. Kértem apámat, hogy adjon egy forintot, mert szeretném megnézni a Tizenöt éves kapitány című filmet. Apám erre azt felelte, hogy nincs pénze. Mozira biztos nem volt. Mert a pengőt felváltó, új pénzből olyan kevés csordult a családi kasszába, hogy abból nem lehetett szórakozásra költeni. Törleszteni kellett még a szoba-konyhás faluszéli ház árát is, amit 1947-ben 4400 forintért vásároltak a szüleim. Nemrég kaptam egy flanel inget, aminek akkor harmincnegy forint volt az ára. Nagyon kellett volna már egy új télikabát, mert az iskolás évek alatt kinőtt, zsinóros Bocskay kabátban igen furá kamasznak mutatkoztam. Ehhez képest még a műkedvelő színjátszó csoport szereplőjeként sem tudtak mást rám adni. A francia géplakatos munkanélkülit is abban az idejétmúlt gúnyában alakíthattam. Ideje volt tehát, hogy saját keresetkezésemhez jussak valamiképpen.

Iskolahagyott legényke voltam, és egyelőre még csak apám mellett dolgoztam a mezőn, abból pedig nem származott készpénzbevétel. Hacsak azt nem számítom, hogy egy alkalommal négyszögölenként 50 fillérért felástam az egyik szomszédasszony veteményes kertjét.

A módosabb családokból való hasonló korú fiúk, s pláne az egy-két évvel idősebbek már tánciskolába, meg bálba jártak. Volt, aki lányoknak udvarolt, némelyikük a kocsmába is be-belátogatott az apjától vasárnapra kapott 10 forintnyi költőpénzzel büszkélkedve. Én meg csak úgy üres zsebbel kószáltam a kivilágított Nagy utcán föl-alá, mint valami legényember, aki esténként elmegy otthonról csavarogni.

Ideje lett volna szakmát tanulni. Egyszer elmentem a gépállomásra, ahol korlátozott felvétellel, traktoros tanfolyamot hirdettek. Gondoltam, hátha szerencsém lesz.

- Mit akarsz te itt? Be sem tudnád indítani a Hoffert, mert a lendkerék eltörné a kezedet - molesztáltak a már kész felnőttnek látszó nagyobbak, míg arra vártunk egy ábrákkal, metszetekkel teleagatott teremben, hogy bejön az oktató és megmondja, kik lesznek a szerencsés kiválasztottak. A többiek addig is velem foglalkoztak. Kinevettek, vézna alakomat gúnyolták. Először éltem át a fondorlatos és kíméletlen kenyérharc lélektani perceit. Nem is bírtam sokáig, hanem még idő előtt kisomfordáltam az ajtón és hazamentem.

Épphogy csak tavaszodott még. Az egyik lánynak, aki azelőtt osztálytársam volt, elpanaszoltam, hogy milyen kilátástalan helyzetben vagyok. Ő meg arról beszélt, hogy az erdőgazdaságba jár, ahol reggelhától este hatig facsemetéket gondoznak. Mindig szombaton kapnak fizetést. Egy hét alatt száz forintot lehet keresni. Menjek ki vele másnap reggel. Lehet, hogy alkalmaznak - biztatott.

Csípős, hideg szél fúj, amikor a munkavezetőnél jelentkeztem az erdőszéli faültetvény mellett.

- Hát, vagyunk itt most elegendően, de nem bánom - egyezett bele az oldaltáskát viselő, erdész-féle ember kelletlenül, és kockás füzetet vett elő. A többiek nevéhez odaírta az enyémet, aztán szigorú intelmekkel látott el.

- Aki nem dolgozik jól, azt hazaküldöm - figyelmeztetett.

Feltűnt, hogy a brigádban csupa fiatal lány hajladozik a facsemeték fölött. Egy-két évvel mindegyik idősebb volt nálam, ami ebben a korban még eléggé zavaró egy olyan serdülő fiúnak, aki a társai közt máskor legénynek érzi magát, ám ilyenkor elbátortalanodik. Ezek a süldő lányok pedig úgy beszélték ki minden gondolatukat, kitalált, vagy valódi eseteiket a fiúkkal, mintha én ott sem lennék közöttük. A sík vidéken futkározó szél hajladozás közben fel-felhajtogatta a szoknyaikat, s ha a munkavezető a közelben volt, ő is alájuk sandított. Ilyenkor mindig úgy éreztem, mintha ezekben a pillanatokban zavarná őt a jelenlétem. Ezért úgy tettem, mintha semmiről sem tudnék, s még jobban nekigörnyedve húztam a kapát. Különben is

nagyon igyekeztem, hogy a nálam már rutinosabban dolgozóktól ne maradjak le, de bizony, néha megmegtört a távolság az előttem járók és közötttem. Nem mindig sikerült őket utolérni. Nagy igyekezetemben kivágtam egy vékony facsemetét is.

- Ajjaj! - szisszent fel a mellettem dolgozó lány, mikor meglátta.

- Gyorsan takard be földdel - tanácsolta. - Nehogy észre vegye az Imre bácsi, mert akkor hazakerget. A munkavezető fiatalember volt. Csak a beosztása miatt nevezték bácsinak. Ahogy én azt később tapasztaltam az építőiparban, a művezetőket ott is ezzel a kisebbségi érzéssel vegyes tisztelettel szólították meg az emberek.

A lányok egész délelőtt szorgalmasan dolgoztak, és közben folyton csiviteltek, évődtek egymással. Egy falusi fiú neve többször is szóba került, mint aki a köztük lévőnek csapja a szelet.

- Voltál már vele a bozótban? - kérdezte tőle az egyik.

- Hülye - felelte kivörösödve a kérdezett.

- Leccsapom én a kezdről és felcsináltatom vele magamat - ugratta amaz, aki szabadszájú volt, de persze senki sem vette tőle ezt a kijelentését komolyan. Hiszen tréfa ez az egész, amivel könnyebbé teszik fáradtságos hosszú napjukat.

- Te képes is lennél arra, hogy henteregi egyet a Ferkóval - vágott vissza a csipkelődőnek a kis szőke copfos. Szél fűtta, napbarnított arca miatt a koránál idősebbnek látszott, mint általában azok a nők, akik állandóan a mezőn dolgoznak.

- Te meg azért szédítetted azt a fiút, mert jó módú. Alkalmas partinak látszik - heccelődött vele tovább a szópárbaj elkezdője.

- Miket beszélsz? - lódult a csipkelődő felé a szőke, haragot színelve. Aztán a többiek nagy nevetése és biztatása mellett, egymásba kapaszkodtak, birkózás közben a földön hemperegtek. Szoknyájuk és csipkés fehér alsóneműik már a combjaikat sem takarta el.

Távolból a munkavezető is újra közeledett felénk. Láthatta, hogy mi történik, de nem a feltápáskodó és újra munkához látó játékosokra szólt rá, hanem engem figyelmeztetett.

- Ne vágd olyan mélyen a földbe azt a kapát! Ezt a kemény földet csak borotválni kell.

- Jól van – mondtam - ezután borotválom.

- Ne maradj le a többiektől - figyelmeztetett később, bár nagyon igyekeztem, és ekkorra már alaposan belejöttem a munkába, csak pár lépésnyi távolságra maradtam el a lányoktól.

Ebéd előtt meg abba kötött bele ez a fiatal pallér, hogy csupa zöld utánam a sorok köze.

- Hát, ha csak borotválni kell, akkor a köze is zöldellik - feleltem erre, miután rám ripakodott.

- Itt nem szokás feleselni. Megértetted?

Erre nem szóltam semmit, de a munkára sem tudtam az izgalomtól figyelni, és a kapával kivágtam egy vékony kis csemetét.

- Na, ott van ni! - csattant fel a hangja, és a táskájából kirántott füzetet fellapozva, egy ceruzavonással törölt a névsorból.

- Na, akkor indíts hazafele. Mi nem érünk rá gyerekekkel bibelődni - villámlott rám a szeme. A lányok meg közben mintha oda sem figyelnének, néma csendben húzták, borotválták a kemény földet. Ügyelve, nehogy ők is hibát vétsenek, mert mit lehet tudni.

Mint akit jól fejbe kólintottak, szó nélkül csaptam a vállamra a kapát, fogtam a holmimat, és igyekeztem minél távolabb kerülni a megaláztatásom helyszínétől. Mentem, de nem tudtam, hogy merre tartsak, az járt az eszemben, hogy szégyenszemre nem mehetek haza fényes nappal. Mit szól majd ehhez apám, ha megtudja, hogy az ő fiát elküldték. Mert vele, akit nagyon jó munkásnak tartottak, sohasem történhetett volna meg ilyen szégyen. Mi lesz, ha ezek a napszámos lányok kibeszélik és elterjed a hír a falu szigorú erkölcsű világában? Távolabb, ahol már nem láthattak meg az erdei kapások, leültem a kanálistpartra, és azon gondolkodtam, hogy mi lesz most.

Talán egy óráig is tanyázhattam ott a hideg földön. Közben kibontottam a tarisznyába csomagolt zsíroskenyeret, és falatozni kezdtem. Ez egy kicsit megnyugtató volt.

- Nem megyek haza estig. El kell titkolnom, hogy mi történt velem - döntöttem. Egész délután a határban bujdoskoltam. Ha ismerőst láttam a földjén dolgozni, azt is messze elkerültem, nehogy megkérdezze, mi

dolgom van arrafele?

Vizjárta legelőkön barangoltam, tócsák közt lépegetve. Kerülőutakon közeledtem a faluhoz, mert a munkából hazatartó lányokkal sem szerettem volna találkozni. Nagyon nehezen vártam az alkonyatot, amikor majd úgy indulhatok én is, mintha a munkából ballagnék kapával a vállamon. Nem láttam olyan szépnek úgy, mint máskor azt, ahogy a nap utolsó piros karéja végleg eltűnik a síkság peremén. Mérges-vörös naplement volt az, ami után hónapokra visszazuhantam a gyerekkorba.

Otthon, bár nehezen, de mégiscsak megmondtam az igazat. Apám nagysokára belenyugodott a kezdeti kudarcomba. Segítségemre volt az is, hogy mégsem terjedt el a kitagadásom híre. Vele jártuk aztán a határt egész nyáron. Aratáskor én voltam utána a marokszedő. Csak a kényszer vitt rá, hogy a következő tavasszal erdőtelepítésnél vállaljak napszámot. Szerencsére itt nem az a nevezetes Imre bácsi volt a munkavezető, aki talán meg sem gondolta, hogy a szigorúságával életre szóló nyomot hagy egy kamasz kezdőember lelkében, aki ezután már mindig, mindenütt jobban meg akar felelni a kelleténél.

Az újabb munkahelyen szerencsére, mi fiúk is elegen voltunk. Jó csapatba kerültem és egy év alatt legalább annyit változtam, hogy be tudtam illeszkedni a többiek közé.

Munkanélküli voltam még az életem során, bár rövid ideig, de kétszer is. Akkor sem az én hibámból. Mindig a politikai forgószél miatt lettem, ha viszonylag rövid időre is, munkanélküli. Ilyenkor értettem meg, hogy mit jelent a létbizonytalanság. Üres zsebbel járnival, kilincselni. Míg végül egyszer jó hírel érkezzen haza az ember. Holnaptól dolgozom.

Összefonódások (Karaffa Gyula bőrtárgyának részlete)

H. TÚRI KLÁRA

HIÁNYOS IDŐK

TERÁPIÁS NAPLÓ VI.

Az 1989-es társadalom-mentes rendszer-változás idejéből

1997. aug. 2.

Tegnap még, — egy röntgenorvoshoz, hogy fölküldtettem Ili néni ügye végett s „...Lelet nincs — mondtam, hogy t e l e f o n á l o k !” — háritott, holott se nem telefonált, sem leletet nem adott előtte a doktor úr — s ott, egy ötszöri visszasorolás miatt egy türelme-fogyott asszony, őt hogy letrógerozta, én... egészségügyi viszonylataink ily látványos parancs-uralomba billentettségén ...már nem is csodálkoztam.

— S ma az Ady Endre út egy kihalt udvara, — öreg barátnémnak adott megbízatásként, hogy kettőnk gondoskodására várt? — rendezgetés közben...a néni nagyapjának, ill. annak kitagadott szép leányának históriájával ismerkedhettem meg; azaz... hogy miképpen is szerelmesedett bele az Esterházyak Bajorországból behozatott fővadászának szép leányába az ő apja (s) tartott ki...e jelentéktelen beosztott mellett, élete végéig, — nyomorban is aztán...az ő anyja: kettejük küzdelméhez ma is csak gratulálnom lehetett. —

— Nemzeti széthúzás példáját adta, hogy ma...sem a Magyar Szocialista Párt (MSZP) sem a Fiatalkor Demokraták Szövetsége (FIDESZ) nem képviseltette magát ... Oroszországban: a Don-kanyarban elesettek emlékére újonnan emelt magyar emlékmű avatásán! (Csak kis pártok voltak jelen...)

1997. aug. 3.

Vagyok bátor azt gondolni, hogy az élő szeretet jeleit érzékelhetni ... azon, a múlt vasárnapi Karitásperselyezésen...a lengyel árvízkárosultak számára összegyűlt 151 ezer forintot, — mit szépen meg is köszönt ma a misén résztvevő lengyel küldöttasszony. — Porciunculára, a kapucinus templom fennállása 250. évfordulóját ünneplendően, szép számmal jöttek zarándoknépek Gödöllőről s Bajoról is. Ladocsi Gáspár tábori püspök urunk (ki az itteni Nyugdíjasok Főiskolájának egyik előadójaként is ismert helyileg) — egy csúcspolgalmi közlekedési rendőr szerepbiztonságával irányította a századok forgatagában összevissza kanyargó gondolatainkat...

Este, a TV-ben, egy református gyülekezet előtt...Maczó Ágnes (szépreményű, ám délibábos Kiszgazdapártja képviselőjeként) a közép-európai kis népek nagyhatalmak általi egymással való szembefordítására hívja fel nézői figyelmét.

1997. aug. 4.

... „Minden motiváció nélkül működnek” —! — mármint a manapság nyakra-főre alakuló polgári - s biztonsági őrszolgálatiak —, mondja egy betelefonáló hallgató a Rádió „Nyitott Száj”-ában —; s hogy ... e szolgálatok megszervezése „a polgármesteri hivatal, az önkormányzat feladata kellene, hogy legyen!” — Igenis,...hiszen, miközben egyre homályosabb magának a „polgár” szónak a jelentése: ezek az új alakulatok — nem épp bizalomgerjesztően, — lakóhelyük kevéssé ismert egyéneiből állanak

össze! – A politika 89-es fordulata hatalmaskodók-képezte zavaros hajlamosságoktól zavart vizein...nem is csoda, ha... mindig vannak (s lesznek is) kik nem tudnak ellene-mondani ily könnyű zsákmányszerzési lehetőségnek.

– Kertészkedéssel töltöm a délutánt. A jövő évi petrezselymet és sárgarépat is elvetettem, s remélem belészerelmesedik ez majd a tavaszi anyaföldbe. (—) — Öreg barátnőm, Ili néni a szomszédból...búcsút vett tőlem egy időre: innen Balatonboglárra utazik, ahol a lánya várja őt egy üdülőben. (tizenhárom éve múlt, hogy nekem hasonló szerencsében volt részem.) – Tízévi ittlétem újabb megpróbáltatásaként — ... a még Lyka Károly által építtetett s azóta szobává átalakított tornyos kis szaletlim időtlen csendjében mélézva (—) most meg: legfeljebb ha képzelhetném csak, milyen jó is volna belemerítkezni a Balaton hullámaiba. (Bárha e hely „genius loci” szelleme – a nemrég tudomásomra jutott ténnyel, hogy ... itt lakott ... ő, a neves művészettörténész – kiválóan emlékezve egy valaha olvasott Lyka Károly-tanulmányra: valójában, engem magasan kárpótol holmi kétheti üdülőcsekkekért. Legalábbis ma így érzek.)
1997. aug. 8.

Váratlanul és szokatlanul hangsúlyozott kérdése a médiának: — „30 000 munkást lehet-e egyszerre elbocsátani?”! – Tudjuk mi már, jól tudjuk azt, hogy ... „igen”! – ám ezúttal Romániában esett jelentős tüntetés a „reform”-intézkedések dolgában, és nem idehaza! – Messzi a Jövendő s hideg a Lélek Napja ma. – Mint homoktengerben a strucc tojása, várja énünk az Egyetemes Napfölkeltét (s ... még jó, hogy e várakozással az örökkévalóság emberi mértéket is vehet. S...) talán ... így remélhetni ma már – a bürokrácia útvesztőinek burjánzásában — e mértékkel: az ún. zsebszerződések napvilágra kerülésének jövőidejét is. Pl.: azt is ... melyről paradox-mód a régi idők egy szocialista (kommunista) jelmondata jut eszembe ma: — „A föld azé, aki megműveli!” — Csapodon – (merthogy itt történt az eset: az osztrák Rupert Kreml magyarországi földterületet szántott fel magának, s hozzá külterületen fekvő utakat is! – S azt mondja: ... ‘ő maga szintén mérges volna, - ha a földjét más szántja be’ – Nocsak...)

1997. aug. 11.

Rádiós-hír; s hihetetlen érdekes. Az emberi evolúcióban, egy szükségszerű szelektív kiválasztódást ... nagyban elősegíthetne – úgy gondolom – az az új „távolba látó, halló s é r- z ő-készülék” (:) miáltal e médiahírnek megfelelően (szerintem) az emberiségnek (a ma megszokott s eltűrt) agymosások helyett immár...agy-mosakodáshoz lehetne szoknia! — (Istenkísértés bárha... elgondolni is egy ilyen készülék működtetését.) — S aztán?

Bekapcsolt TV-mnek egy villanó-felirata, mely szerint „WC 100 forint f e l e t t ” (ti. használható ez,...a Hungaroringen) – szóval: e felirat ... számomra úgyszintén felette-nagy képzettársításokra ad lehetőséget ma; mint pl.: „Dániában kerül sorra, hogyha túl kényes az orra! – Szükségét kamatra végzi- akár nő itt, akár férfi! – Skótnak lenni luxus ott, ahol diktál a dolog!” (No ... merthogy végtelen megalázónak tartom: az átlagdíj kétszerese mellé ... a „felett” határozószót társítani; ez egyúttal a pénz hatalom ordító gusztustalansága is!)-

1997. aug. 12.

– Levelet írnék egy rokonomnak, kárpótlási ügyben, s...tudom, hogy hiába minden kérelem. – Az apa (a II. világháború éveiben) ... hogy németnek vallotta magát, anyanyelvileg s nemzetiségileg is besoroztatott a német hadseregbe (...s halálára ráadásul) még a házuktól is megfosztották családját! S a földjük is (s még) a...gyerekek ágyát! ahogy visszakérte volna özvegy anyjuk (s őt) az új „gazda” akkor akasztással fenyegette (?...) Ennek az anyának négy kiskorú árváért s két vénséges vén nagyszülőért való hősi helytállása...40 év múltán – ugyan miféle „kárpótlást” is remélhetne! – Főként, hogy mára már ő is halott: hogy is remélhetné már magának azt!
Boldogasszony napi virrasztás kezdődik ma. –

1997. aug. 15.

Hajnali világosság derengésében (...) huszonegynéhányan lépünk ki – öt órához közeledvén az idő ... a kapucinus templom ajtaján. Kicsinek érezve magunkat, s ... az Isten házában töltött kilenc óra betelvén: – a Magasságoshoz közelebb kerülve, Rá bízva gondjainkat az Ő akarátának teljességére. (A magánál hatalmasabban bízó emberlélek, ha úgy tetszik, mindig az evolúciót szolgálta kicsinysége „eleve-elrendelt” közegében.)

Négy üveg szilvalekvárt s négy lecsót tettem el ma, Ili néni újszerű módszerével.

1997. aug. 16.

Reákváncsiskodtam, mint hűsevővirágra a légy (s ez...nem volt éppen örömteli élmény)– annak a meghirdetett vitorlásversenynek a híreire, melyet ma egy hete plakatíroztak ki —, de én csak most olvastam végig. – Idézet, szöveghűen ... : „Nevezési díj 2dl tiszta alkohollal egyenértékű szeszes ital a köz javára. Gyengébbek kedvéért néhány el nem hanyagolható italfajta kb. átváltási aránya: – Whisky, konyak, pálinka 0,5 rum, 0.01, likőrök és egyéb körömlakkok 0,6, bor vagy 2db 0,7-es üveg, sör 5 üveg, pezsgő 2 üveg – A versenybíróság elnöke Juhász László (magyar nevén szomszéd – Résztvevő hajóosztályok: Ami a tavon hajózni tud. – A verseny célja ... az Öreg-tavi versenyélet és az Öreg-tó köztudottan gyérülő halállományának védelme.)” - S még hogy...” a még józan versenyzőknek jutalmat” is fog az illető adni, — viszont – „felelősséget nem vállal” itt semmiért se ez az Urbanek; (ki) ráadásul...„sötétben tartja” majd meg e banzájt;— bensőm mindegyre ennek újföldesúri hangnemétől s stílustalan döccenéseitől remegve... e tilosba ragasztott avantgard hirdetémtől – még most, írás közben is — már-már fizikai fájdalmát érzi! E nyilvánvalón felelőtlen hangnemtől, — mely mintha kinyilvánítaná magáról: elszámolással ő legfeljebb (...egy új) Jóistennek tartozna csak! Rosszul alkalmazott ironia, ha visszafelé süil el...? Privát, azaz r a b l ó -hangneme a lélek sérelme.

1997. aug. 21.

A mostári hidat, — egy elvakult katonatiszt magánakciójának betudhatón (annak háborún túl véghezvitt) ... robbantással víz-alá-került 25 eleméből – a munkájukat ingyen végző magyar katonai alakulatok – ma,...mégpedig „Bosznia és Horvátország barátságának a jegyében” (?) újra fel (azaz helyre)-állították. – „A magyar egy hídverő nép” – mondja horvát barátunk a TV-ben.

1997. aug. 23.

Mézet kaptam ma (én kedves s nem ellenséges?) szomszédasszonyomtól — ...akitől visszajövet...„Azilium” (idegen szavak szótára: sziget) hallom az éterben, s ihletet ad ez egy verses szövegelésre: ...Esőt jósolnak az állatok – kertemben ezer méhe dong s indul a lába virágról virágra; ... tartaléknak a sív' reggelekre: üres esőhordóm telve... (s) a kertből szobámba lépve, televízióm így dorombol: — Ikrásan izletes, úgy az a méz! – téves tudás ikrásodás ellen kellemetlenkedni! Kellemes a méz frissen is, de leginkább akkor jó, ha... ó! Egy kanállal reggel: ajánlja az orvos. — (S) mivel e szó nem alattomos (de édes) — sütni kezdek nyomban. Mígnem minden gondom tovaillan és sorjában enyész. (Kevés ott az ész, ahol sok a blabla! S jól teszi az, ki most abbahagyja!) — Merthogy én ma egy üveg mézet e szöveggel kaptam kézhez (finnyás, kényes jótevőm mai hamiskás) tettének köszönhetőn - : „Értékevesztett ... Ikrás... Savas vagyok...”(– mondta ő, s tudtam róla már: legfőbb hibája volna: más-más szerepet játszani naponta! — Ó, merthogy a konyhára mit is hoz – te jó Ég! önmagunkhoz valón a...hűség! – Nagy kísértés...— s ettől óv e fáma: az üresség érzetével gondolni egy-másra.)

1997. szept. 9.

– A két Korea: nagyhatalmi érdekből kettévágottan (:): Észak és Dél – az egyik hírforrás szerint (:): a világ legveszélyesebb tűzfészkeiként parázslanak mostanában. S... hogy Északon, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaságban..., mégpedig ma — Kim Ir Szen, a duce születésnapjának megfelelően

— a 85. évet írják? S történjék bármi: e két államban a m ú l t győz majd a j ö v ő fölött? Avagy csecsemő-idejével a jövőnek, könyörületért – ha már semmi sem segít — a k ö z ő s múlthoz kell majd fellebbeznie —? – Nem(csak) egy nemzet ügye ez! S én a drezdai pokolból szabadultak finom észleleteivel követem e jelen (világ)háborús történéseit. – 1956 dicsőséges napjai minthacsak egy történelmi közjáték lettek volna! Semmi sem változott azidőtől, a világpolitikát ma is csupa igaztalan erőszak uralja....

1997. szept. 15.

A rendőrség előtti nagy (4 napos) vértócsa nyomait mára, végülis eltűntették. — (Tegnap szoltam itt az egyik rajta általlépős rendfenntartónak —: akiis a takarítónőre hárította a felelősséget!) — Nem messze egy kábelközpont vastag fémajtaja, a csakazértis-rombolás sikerült példájaként – s ez is már...tegnap óta – szintén a földön hever.

– 280 ezer aláírás gyűlt össze a FIDESZ földtulajdon-népszavazás aláíróivein (200 000, mi elég. Ám, mitől lenne lehetséges a HAZA földjét népszavazatokkal megvédeni?!)

1997. szept. 17.

(—) Izsó Mihály kiskgazda (képviselői!)... ülősztrájkjához, mely ma kezdődött, így szolt egy rádiós hozzászóló: „— Tartsa meg otthon a képviselő úr – ne a Parlamentben, közpénzen!” (Hogy mi volnánk külföldnek – e példából következőn – tán a legszórakoztatóbb nemzet? – Igaz netán a kósza híre ennek?) : s ... nevetek, csak nevetek – magam előtt látva említettem képviselőt, ki...otthonában egyfolytában 48 órát „ülve sztrájkol”! – Vajh, aludni lehetne-e ezenközben nekie? S tüköre volna-e neki a TV, amint... képet épp arról képez, otthon ülve ő...amit élvez? Neje... hogy körötte kering, gyereke sipákol... macskája nyivákol... míg ő tányérjáról rántott csirke-falatokat csipeget a gondviselés kegyeibül! (Ily parlamenten kívüli képviselőt viszont én csakis férfiként képzelhetnék magam elé. S magának még tán ő se: saját magát...) —

Egy hete tart már a flaszter-csere az Ady Endre út középső szakaszán (s) „hát... ez egy jó út volt!” – elegyedek szóba az egyik itt dolgozóval. — Az meg, munkásvoltának régi-jó öntudatával feleli nekem: — „Igen, ez egy jó út volt...! De most közüzalékos lesz, és az a ... jobb!” (:) Ja, legyen! A jó helyett a még jobb!? – Sajnos, a mai hatvanasok képzeteiben nagyonis élő még ama haladás Rákosi elvtárs-féle módja — ki is... ennek a végső határát szó szerint „a csillagos égben” jelölte volna ki! —(Isten nem is éltette őt sokáig!)

1997. szept. 19.

Vörösmarty, Kossuth, Petőfi (szülői), Blaha Lujza, Deák Ferenc, Görgey s... végül a négy éve itt nyugvó Antall József miniszterelnök... sírját kerestük fel, az otthoni Nyugdíjas Pedagógus Klubbal – Pesten a Kerepesi úti temetőben...: Antall egyszerű fakeresztjét, sok-sok friss virággal díszlő borostyános (...kívánságának megfelelő) sírját keresték...hárman is, asszonyok, Erdélyből. – Ők még Nagy Imrét is felkutatták volna – s mondtuk, az nem itt található — !

A gödöllői Grassalkowich kastélyt: még a helyi útagó-elleni tüntetés (lezajlása) előtt látogattuk meg. Mai nap már gondban lennének ezzel az úttal!

– A Vár Történelmi Múzeumában fenn...: Horthy Miklós kormányzónak ama „kiugrási kísérlete” szövegének ... az 1944-es német-megszállást-megelőző idők szülte, jóslatszerű szövegét olvasva – abból mi... sok-sok év múltán sem hiábavalón – egy népe mellett elszántan kiálló, hűséges államférfi gondolataira hangolódhattunk. S nyilvánvalón ebből az ő egyéni igazára is, – ti. hogy... aki őutána jön, az már csakis német csatlós lehet. Egy Szálasi-féle plakátszöveg aztán... sajnos, már a bunkósbot diadalát bizonylatolta élénk. (S itt mi mind, mint a Rákosi-időkben volt gyerekkorúak)...valaha – Horthyját, Szálasiját egy kalap alá véve —, még azt tanultuk —: „Hitler utolsó csatlósa (Európa legalja) a magyar volt” —! Ám ma már egyre többen éljük újra saját igazunkat (:) miszerint: - Ha nem bliccelhettünk el 1918-ban... egy véres verejtékezés utáni megostoroztatást; ha viselnünk kellett,

1921-től 1939-ig a töviskoronát, s ha kereszthordozásba kellett belehalnia... a háború annyi magyar katonájának s...annyi éven át! ...a leruhátlanítást követő évek szegyeteljes valóságát betetőzve — ... időben 1956 ecce homo-jával útjuk bevégezvén! — a feltámadásban is...kell, hogy részesüljenek — mindazok... kik együtt járták végig e krisztusi keresztutat. (S azt gondolom: csak akik abba belehaltunk, részesedhetünk majd ennek a dicsőségéből is — ! Azt...a Kerepesi-temető bejáratánál lévő, tegnap fölfedezett sírt meg – Rákosi nevével ti.– ... süllyessze végleg a feledés mélyére a történelem!)— Ma ért véget egyébként az Ady Endre út felújítása, s tényleg „sokkal jobb lett”, mint előzőleg volt! —

– (Holnap) érkezik majd Tatára Horn Gyula, a miniszterelnök—, olvasom egy nemzetközinek hirdetett tóparti találkozó rejtett kis hírét, a 24 óra c megyei lapban. (Korvin Mátyás tán okosabban tett volna hasonlót!) —...Szarvasi polgároknak –, azazhogy...az ottani szlovákoknak...a hazaiakkal való egyenjogairól tartott ő egyébként ma – miután Meciar szlovák elnök nemrég lemondta egy Magyarország-ra szóló meghívását...tartott ő ott egy előadást. (— Ki itt a Jancsi bohóc? Melyik a két elnök közül?)

1997. szept. 20.

A baloldal kinyújtott csápjai? — a volt KISZ-tábor előtt veszteglő 3 BIT-busszal ... - Szlovákiából érkeztek vendégek mai kétkulacsos politikánk újabb szegyenletére –, s z a v a z - n i (:) nevet adni annak, ami megnevezhetetlen? — egy háromigenes szavazólapon...(!?) a szlovákiai Felvidék maradék magyar hazafiúi irányultságait földtulajdonlásra át-manipulálni (mai) magyarországi ... aláírással?— Ha így igényelnének ők maguknak földet — a Baloldali Ifjúsági Társulás (BIT) u.i. ezt ajánlja röplapjain tagjainak (—) miféle következménnyel számolhatnának ők ezután ... már otthon (:) kérdelem én e fiatalok helyett is (kiket, úgy tűnik: személyesen...maga Horn biztat ilyen balgatagságra!) — az 56-os „pufajkás”-nak minden bizonnyal agyára ment bizonyos évezredes faji kirekesztettség-tudata, ha a Felvidéken ő a legjobb magyar így akarna lenni!

– Bulányi Györgyöt, az első katolikus bázis-közösség (a BOKOR) vezetőjét s...annak létrehozóját — ... merthogy végül is elismerte mára a II. vatikáni zsinatnak egyes rendelkezéseit (:) egyháza feloldotta a kiközösítés béklyói alól, s először, —15 év múltán...itt Tatán misézhetett ő. (Emlékszem... ő...volt, ki a katonai szolgálat megtagadására buzdított s... nem is eredménytelenül. — Nagy ráhatására, bizony, hogy több magyar fiatal is inkább a börtönt vállalta, mintsem hogy rossz ügyet szolgált volna —!)

1997. szeptember 25.

– Fogyasztóvédelem? — ama Soros György szerint (Amerikából szólva!) : „fejlődő országokban a vevőnek kell ébernek lennie, fejlettben az eladónak”; — szerintem meg, éppenhogy egy össznépi éberség megy ma már az emberek agyára! Ki erre, ki arra az árura „éber” s...van olyan is, aki...„éber álmában”, mint egy hipnotizált vásárolná föl az egész világot (!)

S ím, a JEL c. spirituális folyóirata a KÉSZ-nek és (...e Keresztény Értelmiségiek Szövetsége lapjának) egy hasonlóan bosszantó agyszüleménye egy hasonló témában: — Milyen különös teremtmény is az ember...! — mondja. Az ember, — ki anyagiak okán nem vállal gyermeket... egyrészt –, másrészt meg — e magatartást bírálva — de (szintén) csak...ott ragad egy materiális világ síkján (!) Igen, igen: — ám, ha igaz is...ennek a Molnárfinak a kesergése — ki a magyar jövő védelmében jelenti ki aztán: — „a bűn intézmény lett s... nem csupán a nő bűne ez” (?) — nekem ma úgy tűnik, mintha ő ezzel a véleményével...figyelmen kívül hagyná az ítéletes Istent! Mértékkal mérve a parttalan Időt: az maga kell, hogy legyen az Isten, s szerintem természetes, hogy ezáltal csakis Rá bízhatjuk magunkat! Ne „végtelenítsen” minket Őkivüle senkise! Ki eltévelygett, Hozzá térhet csak vissza! — Ki Tőle messze kalandozott, verje azt Ő, s ha meg nem térne: verje csak tovább!... (:) Adyra gondolok: — „Be szép ilyen végzetes néppel egynek tudni

magunkat!” s...asszonyemberként, mindenféle feminin felhang nélkül: úgy ítélnék, hogy annak... (pl. mint nekem is) – akiben...ama 1956-tal egy eleven szülő lelke koncertatott fel – ha e lelki holocausttal tovább kellett élnie..., újabb és újabb jelképes térdreeséssel lehetett csak megmaradnia. (S nem „intézményesülten”. – Ne ítélj, hogy ne ítéltesél! – ajánlanám figyelmébe mindezért ma Molnárfinak én.)

1997. okt. 2.

Az éteren át Schweitzer rabbi mondja: — az ókori zsidóságban több újév is volt – pl. „uralkodói” – s ez a mostani a „lelkiismereti” volna – ! (... a feltételes mód tölemvalón) — A zsidó vallás szerint, „sorsunk mértékét szabja ki az ítéletes Isten, míg a kegyelmi Isten bűnbánatra indító”. – De lehet-e más emberi mértéke (EGY) ISTEN-által elrendelt SORSnak, mint az ember megváltása!? – A zsidó hit szerint, ezenkívül: „nincs elveszett ember, az Isten megbocsát”...(stb. stb. — Hát hogyha annyira hasonló ez az Isten a mienkhez,... hogyhogy ők – jézusi megváltásról mit sem tudva ti.– a maguk 5758. újévét ünnepelheték tegnap?! Mármost e különállás – annak összes téridős vonzatával képzelve el azt:...akár helyileg, akár egyetemlegesen: kinek is jó? A magyarnak bizonyosan nem az! De egyetlen más népnek sem lehetséges komolyan méltányolnia azt a fajta... sokat hangoztatva vallásinak mondott, ám valójában politikainak gondolt ún. „kiválasztottságot”,... melynek átok-háttérül e megválthatatlannak-ítélt időszámítás is szolgálna.)

1997. okt. 5.

... Az erdőkitermelő monopóliumok és Suharto indonéz elnök „barátságáról” szólnak a hírek, s hogy nem kell már a globális felmelegedéstől félnünk, mert ...benne vagyunk visszafordíthatatlanul e folyamatban. (:) 1995 és 1997: a Föld történetében a két legmelegebb év volt; — csak tízezer éve, a jégkorszak lezáródásával lehetett ilyen utoljára! Hihetetlen mértékű már az elsivatagosodás, az üvegházhatás és a tengerszint emelkedése! — (szól a Rádió.)
– Vasárnap van (s) a „Vasárnapi Újságban” a katolikus László atya... „a Kezdet tisztaságát” sürgeti: „farizeusi örökségek helyébe” visszahozni!
– Azután ... gyors egymásutánban: — „Csak ... annak van szabadsága, akinek gazdasági függetlensége is van! Az őstermelői igazolvány viszont függőségbe viszi az egyholdasokat!” – poli(tologi)zálnak, szappanbuborékolgatnak (–) továbbá: ”Jogi személyek szövetkezéssel vagy egyenként is... megszerezhetik földjeinket s a bank vagy menedzsment kezére juttathatják azt, — a jelenlegi kérdőívek igenjeivel! (—) Nem kérdés ma, hogy utcára kell-e mennünk! – a kérdés csak az, érdemes-e puszta kézzel!” – (Fejfájdítón özönlenek a hírek)...

1997. okt. 6.

Nem érdekel semmi sem igazán. Túl sok, túl tömény hírözön dagasztja a levegőget. Szmogjába a lélek szinte belefulladás! — (Erőst) fáradok...senyvesztő hiányérzet idegesít —.
Megkezdődtek a Nyugdíjas Főiskola előadásai ellenben. Ezévből filozófiát fogunk hallgatni, Kovács Tádé tanár urunktól. Bevezető előadásán igen szimpatikusan kezeli témáját ő, főként ... a hallgatóival való jó kapcsolattartásra törekedve. – Meglepett, milyen sokan jelentkeztek tanulni e témában. (Bárha) némi magyarázattal szolgálna ehhez ... magának a filozófia szónak a jelentése is: „a bölcsességnek kedvelése” mindig az öregkor kiváltsága volt ti. – Oroszlányból, Tatabányáról s több kis faluból jöttek, helyi idős-létszámunk szaporítandón, e TIT (Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat) által most újra támogatást élvező óra-sorozatra beiratkozók. (Tán mert sok-sok újraértelmezés lehetőségéhez kell ma napjainkból, több s más-más lehetséges változásokhoz erőt merítenünk, s ...ez zavaros jelenünk háborús fenyegetettségei közepette: épphogy életképességünk erősítheti.)

1997. okt. 7.

(Tatán) a Nyugdíjasok Főiskolájának ezévi filozófia tananyaga ... számomra egy személyes elvonatkoztatást kínál, egy összegzést életem múltó idejének történései tekintetében (:) 1298 előtt... Giotto, hogy befejezi az assisi Szent Ferenc templom freskóit —: a tanszöveg említett hétszáz évének hetven, hét és 0 évekre tagolásával... a magam jelenvalóságáig elérve s (700 éves időeltolódással) végigvezetve életemen gondolataim: a hetes szám ill. ennek tíz-, száz- s többszöröse az élet és halál választóvonalait jelentik (s) ... úgy tűnik ma nekem... (hogy) ha születtem 0 évesen és már meghaltam szinte ... hétévesen — ? 14 évesen talpra kellett, hogy álljak! (—) talán azért is, hogy ... ne kelljen belehalnom... egy rossz pályaválasztásba ... s egy még rosszabb házasságba! (S)... melytől fogva mindeneket újra kellett kezdenem: bírva a gyerekeim iránt újra-élesztett kötelezettségekkel —, túlélni... a kritikus 28. évemet. – Majd sokkolások, elmegyógyintézeti kezelések elmúltával (egy épnek mondható elmével) — átélve, ahogy az én életem összes addigi törekvése és vágya... a semmibe merül – mire 35 éves lettem (:) már csak a remény éltetett. – 42 éves voltam, amikor meghalt az apám, s engem... Isten hívó szava akkor... hogy újra néven szólított s e hívással (újra) templomba kezdtem járni: 49. évemre sikerült egész addigi életvitelemet felszámolnom. (S) mire (már Tatán) 56 éves lettem, meg is szabadítottam minden rossz megkötöttségemtől! – Sorsomat többé nem béklyózhajta a 63. év sem (és) számolok egy teljes újrakezdés reményével is!

Viszont (:) e számmisztika szerint, ha tetszik, ha nem: bele kell, hogy haljak majd az én 77. életévembe (míg a 70. mégis egy újrakezdés kegyelmével ajándékozhat meg! – Örökké tart tehát életünk, s akár a végtelenségig várnak ránk a kezdetek. Majd mindannyiunk életében: a végső újrakezdés terhétől szabadító kegyelem... így lesz tán: a halál.)

A rádiós „168 órá”-ból egy francia szociográfus véleménye rólunk: ‘hazánkban szembeszökő a sikerorientált, kiábrándult, pénzhajhász emberek növekvő aránya; a stabil középosztály meggyérült és ... vannak itt ú.n. „gyökér-keresők” —’: akik állandó kudarcaik miatt központi hatalomra vágnak!’ (Ámde kik is volnának ezek?)!

Tüntetés volt a Parlament előtt a magyarok földtulajdonlása dolgában, — míg Észak-Korea határáról gyermeki védgyakorlatok képeit küldték. (Hogy a valóságos veszélyt itt melyik tömörülés is jelenti majd – ki tudná azt ma megmondani!)

1997. okt. 8.

Tatáról ma 13 férfi és nő indított református lelkészi pályáján.

A Kossuth Rádióban ehhez kapcsoltn... beszélt Márkus Mihály – saját három fiúkról is, kiket ma – a város történetében egyedülálló esemény ez — (szintén lelkész) nagyapjuk szentelt pappá. (Mostani lelkésziük felesége, Márkus Mihályné, míg Eördögh Ildinek hívták s...katolikus volt — már férje mellett, s általa Kálvin-hítűvé „térülve”: maradt ugyanazon közös Isten imádatában. E módon tudnék én is csak képzelni magamnak – vagy még így sem ... pl. felekezet-váltást e mai „végső időkben” —! Melyben oikoumenére kötelezni...mert hogy nem is lehet, de nem is kell: talán ezért nem is akar menni a dolog! Mindenesetre, ha reformátusként ... élni, – halni már katolikusként könnyebb: ahogy azt egy haldokló katolikus anyának mondta volt az ő reformer nagy fia, Luther Márton.)

A parlament megszavazta...a kormány (Horn és csapata) NATO-, és földtulajdonlási kérdőíveinek népszavazásra bocsátását: ennyi a tegnapi non-stop híradások végeredménye. (S még tegnap Alkotmánybíróság kérdőjelezte volna meg ennek jogosságát!)

– Jótékonykodunk országszerte s széjjel; a koldusnak én pl. ötven forintot adtam tegnap (s ma már) arról kapok fülest, hogy nekem fognak segély-csomagot hozni holnap! S (immár) ezt sem szégyelljük! Nem. – Sem a tanulmányi felügyelő, sem az orvosfeleség, — az egészségügyis sem... és a legkülönbözőbb értelmiségiek ... pl. a tuti-turin; — mind a mások levetett gönce közt turkálva (s) keresve egymás társaságában igazmondásoknak, lélek-könnyítő szájalásoknak kiváló terepet. S „A kicsit ki nem becsüli, az a sokat sem érdemli” népbölcsületbe belé-hangyálódva: addig segítjük

egymást, amíg s ahol csak lehet. (S míg... takarékoskodva indulatainkkal – reméljük: a magyaron nem lehet úrrá egyetlen pénzhatalom sem! S... majd csak megveszi a tunya tücskeit az Isten hidege!)

1997. okt. 9.

A Fialat Demokraták Szövetsége elnöke (Orbán Viktor) szerint: Minek a NATO-tagság, ha egyszer úgylis idegeneké lesz a földünk!? (Hát... azoké lesz? És hagyjuk!...? Hm. – Nem mind ... aki magában beszél, nem mind bolond: de jó lesz vigyáznunk!) – a politika – ha sem nem tudomány, sem nem vallás (...) embert-próbáló magatartást igényel mindenképp! – S azzal... hogy se pesszimista, se optimista nem lehet politizálás tekintetében az ember (:) a hatalomra kell, hogy összpontosítson ő! S hiába minden – ha a külföldiek javára alkotott földtulajdonlási törvény igáját nyögve, már csak csodákban reménykedhetni. (— A csúsztatás igazmondás dolgában ma felesleges és káros!)

1997. okt. 10.

(Vajon) miféle „Olajfa” is lehetett az a politikai formáció, mely úgy virágzott Olaszország felett, hogy most meg már ... annak földrehulló virágtengerén egy újabb hatalom-éhes alakulat tapodhasson — ? Csakis beteg gyökérzetű lehetett... (ez) az olaszok koalíciós kormányát az Európai Unióba átvirágoztató fa. Ez a mostani olasz komédiásdi, ez az egymást kirekesztő kormányosdi játék, — e váltással, mely az olaszokat teljesen váratlanul érte (s mely) egy ... szintén váratlan földrengés-sorozat hullámaint használta ki (szélről) a révbeérkezésre ... ez, — ismerősöm szerint — „a dögkeselyűk győzelme”! (S igaz is: megintcsak egy kommunista kormányzat alakulna! Politikai szakértők szerint ez a „világ legőrültebb kormányválsága!”)

Itthon Kónya, mint az előző kormány belügyminisztere, buzdít ... a közelgő (csak tudnám, vajon melyik a sok közül!) szavazáson való részvételre — imígyen: ... „Mindnyájunknak el kell menni!” (Kérdés: indokkal-e vagy csak okkal!)?

– A „Ki nyer ma?” — Czigány György költő és zeneesztéta új zenei kérdéseivel – a szomszédságból, Tatabányáról hangzik fel ma, a megyeszékhely várossá nyilvánítása 50. évfordulóját hangsúlyozó rádiós adásban.

1997. okt. 11.

A túloldali szomszéd Margit néni ablakán ismerős cigányok zörgettek be az éjjel. Bemutogattak neki az üvegen át (:) — „Adjon abból az almából”! ami ... ott áll, szép piros halomban árcédulával s eladásra ... az ablakközben —! Merthogy az utcai lámpa arra fénylett rá (...) S mondom: vegyék be azt (s hogy) ő tolmácsolná ... eltartójának, hogy hiába olcsó az almája, nyírségi is (tehát jó) — egy öregasszony álmatlan éjszakáit beleszámítani ennek az árába?... nem érheti meg neki se! — Mustrák elöl sietve... botlok bele aztán a harmadik szomszédba. S ... óróra viszont már a saját éjjeli különös álmom jut az eszembe (s) meg is kértem nyíltan: „Fáj-e még a ballába?”! – Fáj! ...válaszolja s furcsálkodva néz rám: ‘honnét is tudhatom én azt, amiről ő senkinek sem beszélt’ — ! (Én meg a világ legtermészetesebb hangján felelem, hogy ... én ezt álmodtam ma. – Van ilyen! ‘Ő is tudja ‘!)

1997. okt. 13.

Tegnapi hír: „száz értelmiségie közt Makovecz Imre építész aláírása is szerepel” (:) azon a tiszta, kemény hangú tiltakozó íven, melyet Göncz Árpád köztársasági elnöknek címzetten nyújtottak át, mivelhogy öhivatalossága ... nem várta ki a FIDESZ NATO-népszavazása érvényesítési határidejét, s ezzel (... azt nov.16-ról előbbre hozván) — megakadályozta annak nemzeti érdekeinket szem előtt tartó tervbevett ... módosításait.

– A krisztusi tanok nevében szólva: Bulányi György, piarista pap (is) tiltakozással él Magyarország kilátásba-helyezett NATO-tagsága ellen! S hogy ... benn foglaltatik az ő igazsága is – bevallom, eretnek módon ezt gondolom én: — bizonyos, hogy benne van abban a (világot mozgató) Nagy Ambivalentiában

– az ellentétek harcához...melyben ellentáboráé ugyanúgy benne kell, hogy legyen (!) s ha ... igaz, hogy az ellentétek viszik előbbre a világot? —(s mert a NATO a Varsói Szerződés katonai terjeszkedései ellenében jött létre?) — s tudott dolog, hogy a magát túlhajtó védekezés mindig is támadásra ingerelt (és) világos, hogy e testület eleitől fogva már egy támadó katonai szervezet létjogosultságával is bírt!? (— Én értem Bulányit, nagyon is értem, viszont mégis úgy vélem – kétarcú igazságaik, vitatható erkölcsösségük mellette is – ezekre a képződményekre ma még szükség van! Bulányi emberi helytállása: hanyatló korunk katonai vitézségein messze túlmutató jópélda lesz viszont.)

Egyébként ma ... — a „lelki egészség napja” volna (s) éppen hogy ezen a napon ... robbant egy bomba az Egészségügyi Pénztárban fent, Pesten. – Ennyi a hír csak (károk s halottak nélkül) ám ez is több, mint elég!

1997. okt. 14.

– A Holland Kultúra Hetére ma Mártival indulok ... fel a Művelődési Házba. – Kulturzaba lesz-e, vagy tán csemege, mi ott vár az emberre? – Egyik se, ámde meglepetés (:) barátsággal, gyorsan pergő úti-beszámolókkal, kis körben és családiasan bő tartalommal folyik le ez az első napi bemutatkozás! –

(—) Mégiscsak a helyén marad az az olasz kormány .. melynek mára sikerült a kommunistákkal kiegyeznie! – Utóbbiak megszavazzák a költségvetést, cserébe a szociális engedményekért, - mint pl. a 35 órás munkahétért. (Nos, ehhez képest a mi hazai viszonylataink képviselhetősége ma még sokkalta nagyobb alkalmazkodást követelne ki magának. De ez csak egy sejtés a részemről...)

1997. október 15.

... Tegnap a Művelődési Házban volt szerencsém megismerhetni azt a földet, mit a hollandok, — szembesülvén teremtett világuk több hiányosságaival – megújítottak: a Teremtő eredeti szándékai szerint. (— Lenyűgözve annak vetítővásznas látványától) mit ... föld s víz egymáshoz való természetes viszonzthatásai hasznosítása jelenthet: a hollandok – képzelőerőikkel, jó gazda módján, maguknak – amit így alkottak; — a takarékoság erényét nemzeti tulajdonságként élve meg –, s mit (úgymond) részrehajlás nélküli ... lelkesen-semlegesnek mondható előadásuk kíséretében erről láthattunk ma, az még soká emlékezetes lesz, sokunknak. – Kár, hogy az előadó minden magyar vonatkoztatást mellőzött viszont ... s e témában így eshetett meg aztán az a hiányosság, hogy semmi hangsúlyt sem kapott (: az átlagosnál nagyobb vízfogyasztásukat tekintve, hogy végreis ... ők ezt a többletet maguk fakasztották saját maguknak!) Már hozzánk, magyarokhoz az ő ötletességük okán kapcsolhatta volna emberünk hollandi mondanivalóit emberünk – ám így is lenyűgöző volt szemrevételeznünk,...ahogyan arrafelé a világ legtermészetesebb módján: a tengerparti homokon átáramoltatva tisztítják s teszik így fogyasztásra alkalmassá, azaz ivóvízzé ez időtlen idők óta ihatatlan vizeiket. S kalap-levételre készítő volt ... ama 100 hektáros farmjuknak látványa is (— Unióba s NATO-ba rohanó gondolatmenetünk megállítandón), mely a gyakorlatban mutatta meg, mire képes az olyan gazdaság, mit ésszerűen, takarékosan működtetnek. – Elég is volna talán ezt a „nemzeti takarékoságot” el (ill. újra-)tanulnunk manapság! – (Mert fukar emberből több, mint elég szaladgál már köztünk a maga feje után, s hosszútávon így mind-mind csak önmaga ellen!...) – Maga feje után: pl. Horn, a miniszterelnök is: mit nem „határozott” ma el!? Hogy ő mindenképp ... akkor is belépteti a NATO-ba ezt az országot, ha – elsőbbségi érvénnyel – az Alkotmánybíróság kötelezőnek mondaná ki ezügyben a népszavazást! — S azt állítja, hogy ... ehhez neki és az ő kormányának meg is van a törvényes joga. – Politikához kevésbé értőn, minthacsak ezt hallanám ki gyulánk szavaiból: ... Fogtok ti még itt lencsét és zsendicét enni, tekintetes káposzták idői múltán – eszitek ti még a mások lagzijának a morzsáit! – (Ej, haj vadliba ... hallod, mit mond Horn Gyula?! hogy ő teljhatalmú! – mú! mú! Bú! ... s mi barmok egy baromfiudvaron –.)

1997. okt. 16.

Aktívan hív a lecsámpult Margit néni, segítsék neki a muskátlikat fölszedni s ládába földelni azt.

– Az úti forgalom kellős közepén állva, botjával integet az autóknak, hogy...állnának már meg neki! S azok szinte meghátrálnak, — kellően meghökkenve ettől a beintéstől (s...mit nekik a néni fehér botja másodlagosan jelenthet még!) — A néni egyébként nagyon jól lát, csak a lába lett kevésbé gördülékeny (mert hát görbülékeny! Fáj is az, annyira, hogy szinte elbotlik a saját lábában.) — Tanácsolná most, hogy ... intsek be én is, mikor át akarnék őhözája jutni! — De Margit néni...! — mi lenne, ha mindenki bottal állítgatná le a forgalmat? (Bárhogy is nézem: szinte szünet nélküli itt a forgalom, s...jönnek s mennek az autóknak keresztbe — időtlen idők óta gyalog. A rendőrség közvetlen közelében! De messze a zebra s ... Margit néni válasza is: „Semmi” sem történe ...! Mindenekelőtt kedvez az együgyűeknek ez a mi korunk, a köznapi válságaink sztárjai is ők lettek mára. S hiszem már magam is: ügyeskedhet bár az okos, megelőzi őt a „botos”!)-

1997. okt. 17.

– Tanulni mentem ma én régi iskolámba, az Eötvösbe. Eszerint tehát a következőket tanulhattam újra: 1.) Tata 1727-től kezdődően dicsekedhet gimnáziumával 2.) Az országosan élenjáró oktatásban a 18.sz. végére II. József elnémetesítő iskolai rendeletével sújtottan, a tanulók létszáma L-re csökkent (400-ról 100-ra) 3.) Már a 18. században színjátás folyhatott itt! 4.) Ugyanez időben (példáandón az oktatás magas színvonalát) ... két diáknak, ... országosan neves személyiséggel lefolytatott, nyilvános iskolai vitájában, hogy a diákok győztek (!) 5.) Az elemi iskolát a gimnáziumba történő növekvő számú jelentkezések alakították ki itt: elsőben csak egyosztályost, ...azután kettőt, s utóbb, a harmadik után (... folytatólagos emelkedéssel) egy negyediket is kellett végezniük már azután a nebulóknak. 6.) (már itt... volt gimnáziumi tanáraink 56-os kényszer-költözéseire gondolva) — itt a fluktuáció a 18. században is nagyak volt mondható ...! S ma is még...szerintem — :ám ennyi színesítést tudtam, nem várhatunk előadónktól (ki valaha ugyanezzel a precizitással tette próbára ifjú türelmünket, ugyanebben a gimnáziumban!) — Unalomról váltva, a türelmesség erényét gyakorolni azonban: nem hiábavaló foglalatosság, bizonytal. S előbb, ha játék, szinte már sport is ez az én szememben; agyunkat ha meg nem tornáztattuk, vagy ha túltornáztattuk is — unalom ellen ... a türelem a lehető legjobb gyógy mód. Alapállásom mindehhez: a hibát sohase másban, csakis magadban keressed!

1997. okt. 18.

– Még nem láttam Budán kutyavásárt (s) valójában nem is tudom, mit jelenthet egy idevágó mondás (de) úgy lehet ...többé nem is fogok már látni, hisz az újonnan épülő díjbeszedő kapuk, a koncesszióban egymás után épült utak mentén —, mint ehelyt az M1-es mentén is pl., úgyis megakadályozná azt! (— lapozgat emlékezetem a közelmúlt Nyugdíjas Klub-féle kirándulás „élményei” közt.) Az új oligarchák — külföldnek bár kedvezőn „...viszont a mi kárunkra, a díjszabást illetően: — megynként sorra vesznek ilyen (régitörténelem-szégyene) hadállásokat jelenleg maguknak. — Hatvannál tüntettek az autósok ez ellen tegnap! — Nekem már egyetlenegy ilyen kapu látványa is megrázó élmény volt, most meg már ezek hálózatát jelentik be! ...S már itt vannak ...még meg ... a Habsburgok is itt vannak, megjelentek megint csak! — György, mint legifjabb tiszteletbeli királyfi — közhírré tétetik! (ma) vezeti az ő dán hercegnőjét oltárhoz. (S) ki más is lenne ezen eseménynek...egyik fogadott tanúja, a Mátyás templomban: ki, ha nem a mi (miniszterelnök) Hornunk.

Pesttől innen azonban köznapibb már az élet. — Megyénk rendőrei — a megyehatáron, hogy ... egy vadkender-ültetvényre csaptak le? — e kábítószernek való, hogy itt Tatán is feltűnt (tavaly s... a rendőrség közvetlen közelében mégpedig gyanús hirtelenséggel : egy zárkert palánkjai mögül... zöldellt elő, majd tűnt el egyik napról a másikra ez az újdonság.) Ili nénitől tudom, hogy...felszámolták. Unalmasnak nem mondható egyébként e napom, inkább csak gyötrelmesnek. — Meleg van, s ... én e nagy melegben kromofágért loholok föl Tatára, hogy...leoldhassak (nem első alkalommal mégpedig) egy szeméremsertő olajspray-mázolmányt, a Nagy Tó-parton; s innen majd ezután egyenest a Művelődési Házba esem be — ; itt Maczó Ágnes, a Földműves Kisgazda Párt (FKGP)-

ból tartja reménykeltő előadását. A Ház megrekedt-teltház-as-levegője és várakozásteljes csöndje titkoltan jó energiákat sejtető! S valóban...: a Torgyán József vezette pártból kiutasított férfiak hosszú sora tüntet a Maczó Ági pártvezérsége mellett, sőt ... valaki (a MIÉP-ből, a Magyar Igazság és Élet Pártjából valón) ... már egyenesen a miniszterelnöki székben szeretné őt viszontlátni: — pár nappal október 23. ünnepe előtt: ez egy jól időzített városi esemény volt. (Egy valószínű provokátor egyébiránt pontosan az én oldalamról – aranyláncokkal, gyűrűkkel telisteli aggatva ... „szemetezte le” a Horn Gyulát.)

1997. okt. 21.

Zavaros ideink folytán (fogyó) áhítatomból ... szentostyára nem tellett – csak egy közönséges almáspite sütésére futotta erőmből ma reggel. Ennek is örülhettem azonban, — u.i. mire ez kiszült: az is világossá vált előttem, hogy lélek-épülést ... a templomba járás magamra erőltetett gyakorlata úgysem hozhat! Pedig már nagyon vágytam ma a templomba ; készültem is az áldozáshoz (— de...tudom...már: „az is kegyelem, ha áldozhat az ember és az is kegyelem, ha...nem”!) (S) Kis Szent Teréz nyomán tovább gondolva ezt: hasonlóan a lustasághoz ... a túlbuzgóság is csak árthat lelkiünknek, úgy gondolom. (Különbén meg: úgyis inkább ma legfrissebb filozófia-dolgozatom csavarmenetére rögzíteném én „csavaros” gondolatmenetemet.)

1997. okt. 22.

Tatán járt Kopácsy Sándor, az 56-os rab, több közgazdasági könyv szerzője, neves közéleti személyiség. Igen érdekesnek ígérkező, jó témával érkezett hozzánk: az uniós csatlakozásról szolt, magyar vonatkoztatással. A tatai Öregvárral (azaz Zsigmond várral) egyidős magyar-osztrák-cseh államalakulatot, — mint ... egy XIV-XV. sz.-i Uniót, s...annak... az 1400-as évektől Mária Terézia koráig tartó hanyatlását taglalván – mondta s mi ...hogy: ezidőtől fogva kell reménykedjünk abban, hogy Európa „visszavár bennünket” — ! Említetik az APEH, mint afféle új-török nyomorgató s kereken kimondja előttünk ő: „— a hatalom túlkapásaira ... magának az APEH-nek a kijátszása...ajánlható — ! S megint, hogy ...: „nem kell nekünk bekéredzkednünk Európába, mert mi már uniós tagok voltunk, jelen korunkat jóval megelőzően is! A XX.sz.-ban – Antall József kormányzásával ... ért véget a magyar feudalizmus: ekkor tudtuk meg végül is, kik is voltak azok a dzsentrik” – mondja. (‘Kiket épp feudalizmus-ellenes nosztalgizásaink éltethettek egész századunk végéig!’) — No, s ... így’mond még valamit Kopácsy arról is, hogy is kerülhetett fölibénk – a Kádár-rezsim alatti ... dzsentri-kapaszkodások ellenében – ez a „mai erkölcstelen hatalom”. S hogy épp ... a dupla-munkát végzők életrevalóságából következett, — paradox mód, de egyenesen ... a mai Horn-féle hatalom! - „De hol annyi baj s nehézség közepette ily sok nevető arccal találkozni, ott mégsem kell már a jövőnktől félni!” — mondja, s még, hogy ‘... tulajdonképpen máris egy jobb világban élhetünk, mint nagyszüleink éltek...: kiknek halálát alig várták, mint emlékezhetünk’ – állapítja meg s ... ezzel is ért véget az előadás. És el lehet gondolkodnunk mindezen! (Utolsó mondatának igazát ... falumban, én is még...sajnos megtapasztalhattam.)

Ha Kopácsy mai előadását azok a pénzügyminiszterek is végigülték volna, akik a közelmúltban egymást múlták felül a felsőfokú oktatás megtandíjaztatásában: országos elvárásaink is szerencsésen beteljesülhettek volna: világossá válhatott volna előttük ti., a számok tükrében: hogyan is csökkenhetett le 1/4-ére egyes egyetemek fölött hallgatóinak száma... (S) mondott még ő...egy bátrat is ennekelötte – azt ti., hogy „erkölcstelen az a kormány, mely pártjai működésének fedezetét nem biztosítja, vagy csak 10%-ban teszi meg ezt!” — (Ezért válhatott oly szégyenteljes gyülekezőhellyé a magyar parlament?)

—”A butaság az integrációban – azaz az Unióban – még sokkal feltűnőbb!” s hogy földviszonyaink rendbetétele mindennél fontosabb kritérium kell, hogy legyen, s...hogy ez a dolog – egy (várható) csatlakozás előkészítéseként ... a legfontosabb feladat ma – véleményezte végül. (S e véleményéhez csatlakoznék én is.)

1997. okt. 23.

A köztévéből egy közkedvelt folytatásos családrégény, a Szomszédok szereplői köszöntek el nézőiktől tegnap... azzal, hogy ... ők holnap (azaz ma) ... otthon fognak ünnepelni — ‘azzal, mi nem kisajátítható’ (a szívükkel ti.) S... most, hogy egyedül vagyok otthon: én is...mintha már nem is érezném fájni magányomat. Egy egész ország reménye él bennem – azzal, hogy az én mostani áhítatom is segít majd lecsendesíteni szívem hétköznapi háborgásait. Mert sokat és sokáig vártunk s lassan végleg elfogy erőnk! — oldott kévékből szálanként kellett pl. ma templomunkba is összegyűjteni magunkat. (Elindulok a ... mai legszentebb esti szertartásra – s végig az úton, félhangosan, megcsendesedett szívvel mondom magamban: Isten, áldd meg a magyart – jókedvvel, bőséggel – nyújts feléje védő kart –, ha küzd ellenséggel –, balsors akit régen tép –, hozz rá víg esztendőt – megbűnhődte már e nép a múltat s jövőndőt ...! Szébb himnusza népek volt-e már? Vörösmarty lelkéből írta ezt, szent sugallatból.)

1997. okt. 24.

Diskurzusba elegyedtünk ma...otthonában – a Petőfi Sándor-utcai Öregek Napközijéből... Imre bácsival. Ő a maga-ültette fenyőfái árnyékában (hogy) nem is tanulság nélkül valón fejtegetett vallási nézetekkel próbálkozott velem közös témát találni, s ... ez sikerült is neki. — (S) tanulsággal szolgálhat az minden kereszténynek ... amit ő Jézusról, a maga 93 évével nyomatékosított énfelém: — „Jézus olyan igaz ember volt, aki megőrült!” — mondta volt. (!) S én mit is mondhattam volna, az én 58 évemmel erre? — Hiszi-e még az isteni Jézust egy ilyen nézettel az ember, vagy ellenkezőleg: Jézus isten-voltának el nem ismerése útján ... csapódott le benne, következtetésként e különös Isten-képzet (?) S nekem – mert harmatos őszinteséggel vallott eretneksége mellett állást foglalnom nem kellett, s inkább csak boncolgattam magamban a számbajöhető választ: arra kellett ráéreznem ... mintha mindenegy magyar vallásfelekezet közül épp a legmagyarabbnak mondhatót ... érte volna a legnagyobb veszteség, a II. világháború veszteségeivel — a reformátust ti.! S első István királyunk is minthacsak a szeretet elhiteltelenített csipkebokrából ajánlaná azóta a magyar koronát Máriának... S mi ..., mint identifikáltan megkülönböztető istenanya-tisztelettel élő nép, így aztán (e háborúból kifolyólag) el kellett, hogy fogadjuk (nem érthettük bár) a nőiségnek... és anyaságnak mesterséges kettéválasztását. S e szétválasztódást illető botlásnak ... mintha iskolapéldáját adta volna ma Cs. bácsi előszobájában is... egy méteres plakátnő falra-függesztett, harsogónaturális, bozontos-ágyékról-ellibbentett szoknyácskájával kacér csipkemelltartósan! (:)) Hogy ez a magakelletőn égremeredt melleivel tűntető nőneműség a szimpatikus öreg gyermeki lázadása lett volna netán az elmúlás ellen? — nem tudhatom. De gondolom, hogy ő...az idejét, ha (öregségére) nem rögzítette ... sem a teológiához, sem semmi máshoz: számára a véges végtelen fogalma oly személyes szabadelvűséget enged meg e mai politizálás s követhetetlen eseményekkel zajló világ szabadosságai ellenében, ... mely nem várná el az embertől, hogy minden körülmények között és bármely élethelyzetben (egy) szokványosnak mondható ... bölcs magatartást tanúsítson pl. A Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat két alkalmazottját rabolták el csecsenek tegnap még ..., Groznijban – mondják ma; a Máltai Szeretetszolgálat vezetőjét látom, — nagysietve érkezik a kapucinus plébániára; mintha hírrel jött volna Kozma Imre ...! (Az egyik túsztatai volt.)

1997. okt. 25.

Ritkán szólaltak meg bennük bár és csöndesen a ... visszaemlékezők – a négynapos ünnepléshez elégnek bizonyult 56-os témáival a közmédia. „A szocializmus élő áldozatainak emlékére” — címen alkotott Makovecz-féle szobor-kompozíció TV-s látványa (is) igazán megkapó volt – olyannyira az, hogy még így, közvetetten is...levett a lábamról! Egy mennyezet-nélkül-való szobán: az ajtó helyén végig rácsok (s) egy falitükör, amellyel szemben ... egy fejét átfogó férfi, az örök reménytelenség pózába merevítetten ül. — Én is lehetnék ő! – ma is még! És nincs is azon semmi csodálkoznivaló, hogy a hatalom egyik helyről a másikra helyezte (ezt) a Kádár-korszak gondolati bilincseit lebilincselő szépséggel tükröző, eleven tiltakozást!

Ma a Komárom-Esztergom megyei kereszténydemokraták választott elnöke, a tatai Benya László doktor, a Rádióban panaszolta – harcias állapotokat sejtető hangnemmel – hogy ... nem engedték be őt...odafont a (pesti) választmányi gyűlésbe. (Igaz is: nézetem szerint demokrácia és kereszténység a politikában valahogy nem passzolnak.)

1997. okt. 27.

Az esti énekpróbán — hosszú idő után ma végre ismét magamra találva (:) egy újonnan-sarjadt önbizalommal énekelhettem (s örömmel) Mozart-, Lassus- és Bach-műveket –, a tóvárosi templom kórustagjai közösségében. Tegnap ugyanitt ... egy Kolozsvárról jött magyar templomi kórust köszönthettünk s ... még mintha e vendégszereplőknek szereplési csillogástól mentes, emlékezetesen szép, tiszta énekével lett volna telve templomunk csendje ma is. S vele együtt a csendje szívemnek ... (melyből) könnyek eredtek tegnap, énekük hallatán.

1997. okt. 29.

A Biblia olvasottságát internettel támogatva sokszorozni meg: annak elterjedtségét elmozdítani mai holtpontjáról: természetes előrelépés lehetne. De... miért nem lehet az? (rádiós hír) ... mert papjaink ezt ma ellenzik. (Szerte s szét!) — Nem vitatom, mert elképzelhető, hogy a papok – velem ellentétben ... már fiatalon értői lehetnek – teszem azt, egy Károli Bibliának. Athagyományozni e tudást (!) már az ő feladatuk volna viszont! (Kik a világhálós kommunikációt ma ellenzik, éppenhogy mintha magára...a Bibliára mondanának nemet ezzel. — Viszont...maga Jézus azt kérte: terjesszék, kik tanítványai ... az egész világon tanításait. A Bibliára rakódott sok por letörléséről (jut eszembe portörlés közben) – csak balgák félthetik a hitet: nem vakulhat attól ember, mit így újonnan felszínre hozhatni. — Sőt...

Hallom ... fajgyűlölők akarnak Belgrádban koncertet rendezni s ... akarnak az ottani romák (– újabban így kell nevezniük a cigányokat!)...ez ellen felvonulni viszont. A média befolyásoló hatalma jól tettenérhető e két (még el sem kezdődött) esemény híre direkt egymáshoz-időzített nyilvánossághozatalában.

(S) feszegeti már az ötmilliók titkát is a TV (!) Én is kaptam, tavalyelőtt még — egy értesítést ..., melyben közölték velem:...5 milliót nyertem egy játékban (én azonban semmiféle játékba ... be nem fizettem, nem neveztem be, hírért se hallottam annak! S mégis : befizetni kértem többezreket s – ezért ezt ... és azt is kaphattam ...? volna!) — S a tisztos üzletkötés e hiteltelen módját még egy iskolaigazgató is bevette, — sok másokkal együtt. Én viszont...ébre nem álmodtam s nem álmodom ma sem! És – hallom –, akadt hál'istennek egy olyan elszánt nőszemély is – a hír jóféle elégtétellel tölt el! — ki, nem szégyellve saját hebehurgyaságát (sőt ...) 70 magához hasonlót maga köré gyűjtve – lép fel most már a mások érdekében is; s él a... rendőrségnél e szerencse-skalp-vadászok ellen tett följelentéssel. – (Úgy legyen:csak győzze!)

Hideg van. Vasárnap óta mínuszok uralják éjjeleinket. — Tatán e nap mínusz 6 fokot, ill. máshol 9-et...emlékezetem szerint régesrégén nem mértek.)

1997. nov. 4.

„Vége a komédiának...” mondta volt Szerov, a szovjet KGB-s elhárítók egykori főnöke, 1956.nov.3-án. Nem tudhatta viszont: Istentől mekkora hatalom adatott hazánknak, minden végveszedelme kivédéséhez. — Egy kis nép igazságának elfojtása ma: tragi k o m i k u s politikai kicsinyességre vall valóban (ha úgy tetszik: „komédia”). Ostoba, rút kozmopolita s internacionalista kérdések ellenében viszont...most is pl., a rádióból...a fiatalok „sárga-rózsa” dallama (: mintha a forradalmak örök jogfolytonosságát hullámoztatná az éterben a nagyvilágba szerte...)

A tegnapi fővárosi események rendőri túlkapásai okán, Maczó Ágnes – cáfolatával – a „tiltott útvonalakon” történt felvonulások vádjához kapcsolódva, – már ... a tájékoztatás elmaradásáért, a médiákat teszi felelőssé. Ő, mint a Mezőgazdasági Termelők Szövetsége elnöke, mintha most (:)

új ellenállási stratégiával kísérletezve, kötelezné magát el eziügyben. (— részemről viszont...mára...be kell, hogy valljak – szégyen ide, szégyen oda –, egyfajta NATO-melletti kényszerű „elköteleződést” .)

1997. nov. 5.

Mindenszentek s Halottak Napja után – hétfőtől idáig tartón – a „tudomány napjából” a tudomány hete lett mára; különféle előadások sora: ... így pl. a vízgazdálkodás, az élelmiszer-tudomány, s a „tudomány és művészet kapcsolata” témája is... zsúfolódott össze a köz-médiában. – „Képek szöveg nélkül”, a TV-ben: Jeruzsálem és Szarajevó néma felvonulással emlékezik (s emlékeztet) a közelmúlt háborúságaira; Kenyában tüntetnek; Afganisztánból katonák elől fejvesztne menekülő lakosság rémületes háborús képe néz vissza rám (s) egy franciaországi fertelmes nagy krokodiltenyészet azután — (!) Nagyon kellett már ez az új, sűrített idejű közlési mód, ez a megértést leegyszerűsítő: ismétlőn párhuzam-vonó hangulati zsenialitás: a hír-kommentár-nélkül képi ötlete (ha plusz szóval győzni ... már nem lehetett e világ történéseit.)

1997. nov. 6.

Gábor unokám (amely) filozófiát gimnáziumban tanult: ugyanazt a tananyagot tanulom én már most a Nyugdíjas Főiskolán. — Lépést tartok hát az unokámmal —(?)
Ki nem ezt teszi, szégyellje is magát! A filozófia a szellem karbantartója – ha azt „hiposztáziával” művelik – jut eszembe! s ... mivel e szót nem ismerem és sosem is hallottam — jelentését tisztázandó: előveszem az idegen szavak szótárát. S hát igen, ennek jelentése: „elvont fogalmat, tudattartalmat tárgyi, anyagi elképzelhető formához köt”. (Filozófia nélkül élni lehet, de nem érdemes – mondhatnám, az én sajátos nézőpontomból tekintve e témát. A rejtelmek tudománya ez – épp...mint az én rátapintásom is az ismeretlen latin kifejezés értelmére.)

Este, a gimnázium dísztermében 70-80-an gyűltünk egybe..., Juhász Zoltánné előadását meghallgatni. A természetgyógyászat egyik szaktekintélye? az ő élő Krisztus-hite kialakulásáról beszélt hallgatóihoz; a szerepjáték állandó kísértésének ellenállva –. (Ő, ki ezelőtt a New Age eltökélt terjesztője volt, most már...annak ellenprófétájaként nyilatkozik: elmarasztalón pl., arról a Szepes Máriáról is – kit majd...éppen hazaérve, – otthonomban, a TV-n át személyesen is láthatok! Egy ... öngyilkos-”jelöltnek” szolgálna életreceptekkel. — Kikapcs.)

1997. nov. 7.

Nos, mit kell halljak e mai napon, megint csak (hogy) veszélyeztetett a világbéke — ! (S a gyomromé is véle!)

Orosz készültség az egyik oldalon, a másikon török, s közbül az iraki hadsereg riasztva: pattanásig feszült a helyzet Irakban. – Más baj is van.

Pakson a nukleáris erőmű hibásodott meg, ám egy molekulányi hírt sem szivárogtatnak ki erről az illetékesek. Egyre csak egy nagyjavítást rebesgetnek, miközben – hányás és hasmenés tüneteivel — tömegnyi egyed gyengélkedik. Már két hete tart a nyilvánvaló mellébeszélés a médiákban. –

— Akár...egyetlen csepp vérből is képes kimutatni betegségeinket (:): az az új gén-chip, mely ismert baktériumok vagy vírusok génszerkezetének számítógépes beazonosítására tervezetett. Hogy e legújabb magyar találmány korszakalkotó újdonság-e vagy sem? – nem mondják (s talán valójában ez előre nem is tudható!) —

1997. nov. 8.

Valahol Magyarhonban ... egy kommunista önkényuralmi jelképekkel teleaggatott kocsmára ma rátették a lakatot; ám ezért a kocsmáros ... az állam ellen bírósági keresetet fog benyújtani (!) Esélytelenül persze, ám ő ezzel láthatóan nem törődik: a pénznek, akárcsak a kommunizmusnak: nincs szaga! Sem a kocsmákban, sem azoknak a (belga) szélhámósoknak a kezén ... kiknek már

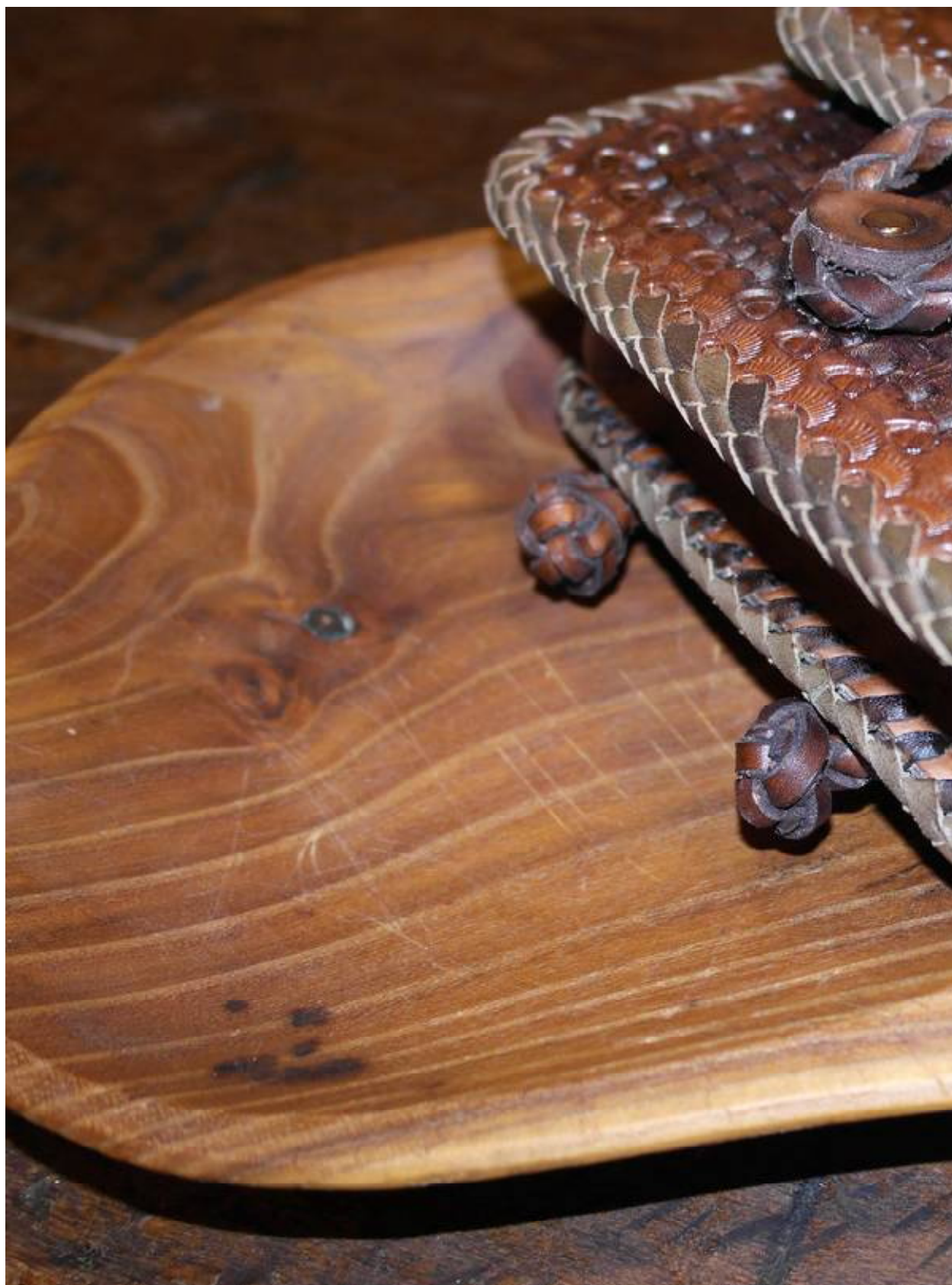
bottal üthetni a nyomát. – Súlyos milliókat zsebeltek be a magyaroktól, nemlétező munkák elvégzésére megejtett allergia-tesztjeikkel. (—) Élettért váltott a két jómadár s most... keresik őket. (Ki tudja, nem egy délvidéki kiskocsmából indultak-e s mentek világgá kísértet- szélhámosaink!)

1997. nov. 9.

A rádiós „Vasárnapi Újság” – viszonyainkat tisztázandó, igazmondó módon – hetente rugaszkodik neki...hogy (pirkadat idején) jóhírekkel látna el minket. Vasárnaponként tán-tán ennek a műsornak lehet a legjelentősebb s legnagyobb hallgatottsága ma. – Ám a nov.4-i tüntetést, annak szembeötlő szégyeneit (:) az ő béketeremtő ill. békéltető hatásaikkal sem hatástalaníthatni —! S bárha a szerkesztők bizonyára ... ezt nálam is jobban tudják: — az igazság érdekében egy (... „az őrszobán összevert” tüntetőt ért) túlkapást ... azért csak-csak országnak-világnak tudomására hoznak —! — Az országgyűlési választások előtt még (szerintem)...rendőreink elgondolkodhatnak azon, hogy a hatalomnak hatalom-általi feltupírozása: nekik lenne a legkevésbé érdekük! – Apor Vilmos említetik, a háborús idők asszonyai becsületét mentő, —1945-ben ily módon vértanuvá lett győri püspök, — hogy ti. őt Rómában II. János Pál lengyel pápa a boldog magyarok sorába emelte; s hogy ötezren zarándokoltak ezért hazánkból a mai szertartásra...

1997. nov. 11.

Történt, hogy ... barackrózsaszín ruhában, boldogan sétált – szűzselyem, sűrű fátylaival takartan — édeni boldogságosan...valaki (a nőalak én voltam:) álomban-kitaposott tóparti ösvényen mellemre szorítva a Halmos-mise kottáját s egy Bach-művet is még. —Mentem, mentem,...majd ... tisztán benső sugallattól hajtva – az álom útvonalán közlekedve, az én unokaöcsém új kis családi házához érkeztem álmomban. (Mint akit „hívtak”! S ők mintha vártak volna, kedvesen igyekeztek is kedvemre tenni. Hiányérzetem mégis ezt súgta: ... álmom titkát, ha megfejthetném! De sehogysem tudtam. Pedig jónéhány ilyen rejtélyt fejtettem már meg, (S – figyelem- jelzésül véve – amit kellett, közülük hasznosítottam is.)

Összefonódások (Karaffa Gyula bőrtárgyának részlete)

KŐ-SZABÓ IMRE

A szekrény és a lüszter kabát

Vendégségben voltunk Túri Sándornéknál. Éppen ott volt még Kovács Józsi szomszéd, aki valahogy végről távoli rokon, meg én Kovács Imre. Mindhárman korban már túl voltunk a félszázadon. Ha jól emlékszem iskolatársak is voltunk, a Tegyei Bandi bácsi osztályába jártunk. A beszélgetés során szóba került az örökség. Mert ugye ki ne szeretne örökölni, sok pénzt, házat, földet, vagyont. Mert akkor mindig abban bízunk, hogy jobbra fordul majd a sorsunk. Túri Sándor hozta fel ezt az örökség felét.

-Hallottátok, a szomszéd faluban Sári Jóska a Franciaországba disszidált nagybátyjától örökölt egy fekete Mercedesz autót.

....- Nem hallottuk! – vágtuk rá egyszerre.

....- Látjátok ilyen az örökség. Meghozták az autót, Sári Jóska hatvan évével beleült, száguldott, mint egy vagány, aztán nekihajtott egy fának. Még, hogy a kocsit összetört, egye fene, de levágták az egyik lábát, úgy összetört. Most már biceghet az örökség után.

....- Persze hallottam én jobbat is – mondta Kovács Józsi. – Ez nem itt történt, amikor a kórházban voltam, ott hallottam, hogy egy fickónak a rokona, olyan szegénységben élt, hogy már gyűjtést akartak szervezni számára, de közben meghalt. Aztán váratlanul a rokon után, milliókat örökölt. Ez aztán nem semmi – nyugtázta mondókáját.

Rám néztek, mintha tőlem is várnának egy történetet. Gondolkodtam, elmondjam vagy sem, mindezt én nem hallottam, velünk történt a családban és nincs is nagy csattanója. Ez egy hétköznapi történet. Aztán úgy döntöttem, elmondom, hátha okulnak belőle.

-Az én örökségi történetem messzebből indul. A nagyapám, Kovács István a szolgabírószágon dolgozott, úgy a harmincas, negyvenes évek időszakában, még a múlt században. Ő ott egy mindenféle hivatalnok volt, abban az időben. Egy kiemelt állás volt az övé, jó fizetéssel. Olyan polgári foglalkozás volt ez. A Csabai utcában szép háza volt, berendezve. A kertre emlékszem, szépen nyírt bukszusok díszeltek, színes üveggömbök koronázták tetejüket. Ékesítették a kertet. A nagyapapa az első világháborút követő részek időszakában, megözvegyült, majd egy idő után újra nősült. Egy gazdag lányt vett feleségül, Jusztovics Sárát. Ő szült nagyapának egy lányt, Kovács Ibolyát és egy fiút, Öcsit, Kovács Istvánt. Őt csak Öcsinek hívták a családban, hiszen ő volt a legkisebb. Az én apám, aki nagyapám első házasságából született, Kovács Imre volt. A nagyapapa házassága után eléggé mostohán kezelték őt

A nagyapapa a szolgabírószágon dolgozott, mint már említettem. Olyan mindenféle volt, főleg adminisztrációs munkával foglalkozott. Már régen ott volt, ő mint rangidős, szervezte azon munkákat, melyekkel a szolgabíró megbízta. Bizalmas állásnak számított, a bejáró ügyvédek megkülönböztetett bizalommal kezelték, sokszor előre is köszöntek neki. Ez a harmincas év eléggé zűrös időszak volt. Nem lehetett tudni, ki merre tart, hova tartozik. Úgy a harmincnolcas évek derekán a már kialakított bizalom során döntött úgy Hargitai ügyvéd úr, hogy bizalmas beszélgetésre kéri őt.

Ez a beszélgetés egy késő délutáni tárgyalás után következett be. Hargitai ügyvéd úr kissé zavarban volt, nem látszott rajta az a félelme magának a biztonság, mint tárgyalások során.

-Egy nagy szívességet szeretnék kérni Öntől – kezdte.

-Tessék! - mondta némi zavartsággal a nagypapa. Nem tudta elképzelni, hogy ez a híres, jól menő ügyvéd, mit akarhat tőle.

Az ügyvéd egy kicsit gondolkodott, aztán belevágott, a tárgyalások során, megszokott maga biztonsággal

-Kovács..úram, biztosan ismeri a most kialakulóban lévő politikai helyzetet. Nem tudom, mit hoznak a következő évek, de semmi jóra nem számíthatok. Nekem intézkednem kell ingóságaim sorsáról. Szeretném lakásán bútoraimat elhelyezni. Önnél legyenek, amíg ezek a zűrös állapotok rendeződnek

Hirtelen nem is tudott válaszolni, átfutott rajta, hogy a lakása három szobás, ott helyet tud szorítani az említett bútoroknak.

-Remdben! – mondta és némi büszkeség kerítette hatalmába, hogy az ügyvéd úr, pont rágondolt, ebben az ügyben.

-Az oda szállítást majd megbeszéljük. Először is köszönöm és kérem, kezelje ezt bizalmasan. Megállt egy pillanatra és még hozzá tette: - Ha valaki nagyon firtatná a bútorok sorsát, mondja azt, vette tőlem, majd csinálunk egy szerződést – aztán felállt, kezét nyújtott és elment.

Pár nap múlva két lovas kocsis állt meg a Csabai utcai ház előtt. A bútorok leponyvázva lapultak a kocsik platóján. A szállítók behordták a lakásba, a felesége által megjelölt helyekre. Többségében barokk bútorok voltak, ragyogó barna színben. Ha leltárt kellene készíteni róluk, akkor a listát egy barokk stílusú, üvegezett tálaló szekrény vezetné. Hozzá tartozik egy ovális, hatszemélyes, nagy asztal a hat székkal. Egy neobarokk komód és egy kétajtós barokk szekrény.

Teltek az évek, a nemzetközi porondon sok-sok attrakció lezajlott. A németek lerohanták Ausztriát. Hargitai ügyvéd urat is csak ritkán lehetett látni. A nagypapával egyszer összefutott a folyósón, de akkor már sárga csillagot viselt. Szótlanul megszorította a kezét és tovább ment. Később német tankok jelentek meg a Szentesi úton, majd Keletről Nyugat felé vonuló magyar katonai egységek. Ebben az időben a vasútállomáson bevagonírozott emberekkel teli szerelvények gördültek ki Nyugat irányába. Aztán géppuskázó orosz repülőket szálltak az utak felett. Olyan nagy volt a zűrzavar, hogy ebben épeszű ember, ki sem tudott igazodni.

Ezerkilencszáz ötvenet írtak a naptárak, nagypapa halálát követően. Csend állt be a Csabai utcai lakásban. Ibolya férjhez ment egy vasutashoz, aki a helyi állomáson huszonnégy szolgálat, huszonnégy szabad fordulóban teljesített szolgálatot, mint forgalmista. Fogadta és menesztette a vonatokat. Öcsi pedig elhelyezkedett dolgozni a városban működő, népnyelven nevezett, csirketelepen. Ez egy olasz érdekeltségű baromfi feldolgozó volt, vasúti hűtőkocsikban szállították a feldolgozott csirkét, kacsát, libát átfőlíázva, már akkor.

Hargitai ügyvéd úrról a család semmi hírt nem hallott, nem kapott.

A nagymama élte özvegységét, a két testvér, Ibolya és Öcsi a saját életét. Változás akkor történt, amikor Jusztovcics Sára is követte férjét, a nagypapát a családi sírboltba. Ez az esemény a gyász meghittségét megőrizve, tartott pár hónapig, de aztán, mint egy időzített szerkezet, robbant. A detonáció az örökség volt. Ibolya elköltözött a férjével, a MÁV más állomásra helyezte. A gyerekek tudták, hogy a Csabai utcai házat most még nem tudják az örökség fejében szétosztani, azt el kellene, adni De a bútorokat már lehet felezni, vagy talán harmadolni, hiszen az Imre báty is ide tartozik, mint féltestvér. A vitát a nagy ebédlő szekrény váltotta ki. Ez a barokk, üveges tálaló szekrény úgy állt a nagyszobában, mint egy elmozdíthatatlan piramis.

Mindkét testvér igényt tartott rá, de kérdés, hogyan lehetne ezt megoldani.. Hosszú estéken át folyt a kezdetekben a megbeszélés, majd vita, melynek a végén Öcsi azt mondta: - Kettéfűrészelem és az

egyik felét viheted!

Imre csak részben kapcsolódott be ebbe a feneketlen vitába. Ő úgy döntött, hogy sokszor látta apját, a nagypapát, ünnepnapokon felöltözve elmenni a vasárnapi tízórai misére. Ekkor mindig egy szép, gyapjú lüszter kabátot viselt. Maga a lüszter kabát anyaga szövet volt, érdes felületű, gyapjúból készült, fényes szövet. A nagypapán ez nemcsak csinosan állt, hanem olyan igazi, éltes úriember külsőt kölcsönzött neki. Ezt ő szerette volna megszerezni, meg aztán látta ezt az öltre menő vitát, még egy kétajtós, diófából készült barokk szekrényt kért az örökségből. A többiek természetesen ezen is vitakoztak, de a végtelen vita végén, mégis beleegyeztek.

Valószínű ez tetszett az öregnek, apámnak is, egyszer-egyszer titokban fel is próbálta és jól mutatott benne. Tehát az örökségi igény így jogos volt. A kabát az említett körülmények között birtokba került, ott lógott egy vállfán a szekrény oldalához akasztva, a lakásban. Ekkor már a vasútnál dolgozott, legalább nyolc hónapja. Kilátásban volt, hogy felszerelik az akkor divatos vasutas egyenruhával, nyári és téli változatban, mert ugye a viselet más nyáron és más a téli hidegben, a vasútnál. A lüszter kabátot az öreg egyszer vette fel. Szépen civil ruhába öltözött, fehér inget, nyakkendővel és felvette a lüszter kabátot és ő is elment vasárnap, a tízórai református misére. Aztán ahogy teltek a napok, előkerült a vasutas egyenruha, még vasárnap is az volt rajta. A lüszterkabát egy darabig ott lógott a szekrény oldalához akasztott vállfán, Aztán egyszer, senki sem foglalkozott a kabáttal, egyszerűen eltűnt. Eltűnt, nem tudni hová, senki sem kereste, egyszer sem. Eltűnt a feledés homályában.

A két ajtós barna, barokk szekrény, amely diófából készült az örökség után eléggé kanyargós pályát futott be. Utazó élete hosszúra nyúlt. Amikor megérkezett, mint az örökség tárgya, a szobában kapott helyet. Szorítani kellett, a meglévő bútorokat átrendezni, hogy legyen helye. Nem sokáig állt itt, mert a vasút, más állomáshelyre vezényelte a családot. Itt a lakás több szobás volt, a hátsó szobát a gyerekek kapták meg, itt benne foglalt helyet a kétajtós szekrény, a gyerekek ruhájának adott helyet, meg az iskolai tankönyvek sorakoztak benne. Ekkor a naptár ezerkilencszázötvennégyet mutatott.

Újabb vasúti költözés során Dévaványára került a család, de már a lakásban csak az előszobában volt számára hely. Kabátokat akasztottak akasztós részébe, a polcos részben bevásárló szatyrok sorakoztak.

Aztán apánk is a vasút jóvoltából kapott egy szabadjegyet az örök mezőkön futó vasúti pályák karbantartására, mint pályamester. Halála után a kétajtós szekrény a legkisebb öcsénk garázsába kapott helyet, benne szerszámok sokasága, rendben összerakva. Ha ezt most Hargitai ügyvéd úr is látná, biztosan nem tiltakozna ellene.

Összefonódások (Karaffa Gyula bőrtárgyának részlete)

HORVÁTH ÖDÖN*versei***Felhőutazás**

Ugyanazt más irányból közelítve,
sokkal rejtélyesebb szintekhez érhetsz.
A magasság kékségében keringve,
például pár percen belül elképedsz:

a lenti táj mindegyre feketébb lesz.
Úgy tűnik, esőcseppektől telítve
gyorsan szürkülő habfelhőkön lépdelsz,
miközben a szivárvány pazar íve

áthidalva két ég felé törekvő
hegycsúcs közötti komoly távolságot,
a völgy ölében, a mélységben fekvő

falu templomának rézgombos tornyán
mind a hét színét csillogtatja, s lám ott,
fenn, ahol vagy, te is fényre változtál.

Ha beköszönt az ősz

Lelkesítő szavaidtól feléled
bennem a kihunyóban levő élet:
a lefojtott tűz nekiáll lobogni,
a kerekek elkezdnek forogni;

fűtyül a gőz, a szerelvény elindul,
az őszi lombot láthatod, amint hull,
szép, sárga leple befedi a Földet,
miközben szokásosan varjak jönnek

a messzeség különféle zugából,
hogymint újra elnyelje őket a távol,
mintha az imént nem is lettek volna

itt. Lényük misztikus, fekete foltja
már nincs máshol, csak képzeletünk tükrén;
s eltűnődünk a röpke látvány szüntén.

Új csodák küszöbén

Innen fentről, a dombtetőről nézve,
mehökkentően minden zöldre váltott.
Az erősödő Nap többször ígérte
a csodát, s íme, nem hiába lángolt,

sugározta melegségét Földünkre,
az egész táj kivirult. Új ruhája
lengedezik a szélben; örömünkre
visszatért a tavasz: fűvekbe, fádba

költözött, szinte hallani, mint zsendül.
Szemünk gyönyörködik, szívünk felpezsdül,
ide feljőve tánclépésben jártunk.

A tél után mérhetetlen boldogság
látni az erdők megújuló lombját,
a mezők üdeségét. Erre vártunk!

Hársfa alatt

Miközben kint andalítóan, halkan
suhog a hársfa lombja a feltámadt,
frissítő szélben, élvezem a nyárnak
kedveskedését, abban a tudatban:

ez a varázslatos perc is elmúlik,
mint mindegyik, ám alighogy elillant,
már itt az újabb csoda: szín, íz, illat:
közös létezésünk mindent megújít.

Mint a szépség elbűvölt résztvevői,
mint a látványos bőség élvezői
élünk, s érezzük, mennyi öröm rejlik,

milyen kimondhatatlan boldogság van
a minket körülvevő valóságban,
hiszen az Úr lelkében gyökeredzik.

HÖRÖMPŐ GERGELY

Magyar Nagypéntek

Már öregedő fejjel állok a tavaszban.
Nem is tudom, hogy szállt el hirtelen
a lassan jövő nyár, az ősz, csendes tél;
lassan telő, hirtelen múltó életem.

Még sose nézett rám ilyen szeretettel
a Megfeszített... most éreztem Őt...
megláttam vérén az atyáknak vétkét,
a tavaszt, a munkát, művészeteket, a nőt,

anyáinkat, Mária Magdalénát,
évezredek során elhunyt sok katonát,
a magyar történelem vértanúságát,
és síkságainkon rengő gabonát.

Virágok voltak körülötte, Jézus-szív szirmok,
s nagyanyám tulipánjai,
kéknefelejcssek, amik fogják egykor
behorpadt síromat díszíteni.

Benne van, magára vette, keresztre vitte
egész elrontott életünk,
amit mi rontottunk el, s mit mások,
-nekünk nem lehet "végzetünk".

FETYKÓ JUDIT

Még mindig

A démon ismét jó munkát végez
összeegyeztethetetlen a két pólus
lelkiismeret szorongás
hit szerelem
kihez meddig
hová
keserű sós válasz
riadt féltés
mit válaszolnál tennél
hit érzés szélsőséges ingásában.

ELBERT ANITA**Istenem**

Mikor a szívemet roskadozva vittem,
Tudva, az ítélet a szeretet nagy
Lobogóján mereng, már elmúlik
A félelem, s nincsen halál sem,
Hiszen körforgás van, s a sors,
Mint kerék hol gyorsabban, hol
Lassabban fut. Kérlek téged,
Istenem, mikor az élet túlon túl
Nyomja szívemet, vedd le rólam
A súlyokat, hogy fellélegezve tovább
Lépdelhessek, s így már tudom,
Van még erőm, talpra állni, bennem.
Adj utat a félelemnélküliségnek, hogy
Bátran nézhessek a szeretet végtelen
Szemeibe, s belekarcolhassam éterbe
A misztikus titkokat, mielőtt elmegyek.
Folyvást alakváltozásban vagyok életeim
Okán, s felkészültem a halálra, melyet
Követ feltámadás. Liliomos keresztemet
Hurcolom hátamon, mivel szárnyakra
Kelek, s elhagyom országomat, hogy
A mennyben mindenem meglegyen.
Hiába akarnak anyagnak, ez börtön, én
Szabad szellem vagyok, szolgálom
Az Istent, s bátran veszem le kalapomat.
Minden erőmet Istenem, tőled kapom,
Összes szavam, gondolatom a tiéd.
Vess rám néhány pillantást, szánj meg,
S emelj fel magadhoz, hisz egyetlen óhajom
Azzá válni, aki vagyok. Ki beismeri,
Egyedül kevés az élete, s a bárányfelhők
Útján eljut hozzád, már nem kereső, hanem
Megtalált. S misztikus egyesülésben, veled,
Istenem egybeolvadt a lelkem. Emelj fel
Magadhoz Istenem, s megszépül
Azonnal az én életem.

VÉGH TAMÁS

Nagypéntek

Fehér papírlap,
Toll a kézben.
Lefejezett fákon
Varjak zörgik
A maguk igazát.
Halott törzsre
Hül a kéreg,
S a szemérmes
Enyészet elevenjei,
A férgek fűzik
Tovább a szót.

Szemet hunyunk
Magunk felett,
Tollal a kézben,
Okos írástudók.
Konferenciák,
Korreferátumok
Korma porlik alá.
Ezer délutánon át
Vicsoritja fogát,
Pedig dönteni kéne,
Mert áll a kereszt,
S nincs sok időnk
Feltámadásig.

2016-03-29

SZÉKÁCS LÁSZLÓ

Meddig számoljunk?

várni, várni, várni,
hatvan sem volt elég,
a zászló most is lyukas,
se folt, se szövedék

talán csak fogolyra vár,
pókháló, vadász, golyó,
újabb ki- és elvérése

szél cibál, össze-vissza,
minden felől kár
és pátosz,
pátosz és kár

egy ős takácstól tanult
szövő akarat, az sincs,
aki új képet szőne,
festene nekünk, eget,
Napot, csillagokat,
a zászlónk lyuka helyére,
új világot új arcunknak

kiszámoljuk magunkat

PRIBOJSZKY MÁTYÁS

A “BOSZORKÁNY”

1. Fejezet

(Az alábbi történet, s az abban előforduló személyek, kizárólag a szerző képzeletének szüleményei)

Rózszi nekidőlt a lépcsőfeljáró falának és tehetetlenségében elsírta magát.

Szakadozott nejlonszatyrárt maga mellé ejtette, még bele is rúgott elkeseredésében, közben a derekát, lábait nyomkodta, arca eltorzult a fájdalomtól. Haja szanaszét állt, lesoványodott testén ócska tréningruha lötyögött. Homlokát a falba ütögetve, ide-oda tekergett kínjában. Közben be nem állt a szája:

– Istenem, meddig kell még mindezt elviselnem? Hát ártottam én valakinek? Miért nem engem csapott agyon az az átkozott villám, miért csak azt az áldott jó embert, az én szegény jó páromat kellett elvinned? Jobb neked, hogy olyan egyedül állok itt a világban, mint a kisujjam?

– Mi a baj, Lakatosné asszony? Rosszul érzi magát? – szólalt meg mellette egy meleg, barátságos hang. A földszinti lakó, Sudár úr volt az, akit még a gyerekek is tiszteletben tartottak, nemcsak a felnőttek. Hatalmas, marcona kinézetű ember volt, félelmetes vállakkal, bozontos szemöldökkel és lelógó, kajla bajusszal. Valójában nem ártott a légynek sem, még kiabálni sem tudott tisztességesen. Kazánfűtőként dolgozott, amíg a tüdejével le nem százalékolták.

– Mesélje el nekem szépen, mi bántja? – érintette meg az asszony karját. – Nem szokott maga így panaszkodni. Történt valami rendkívüli?

– Á, nem érdekes – szípogetta a nő. – Mi történhetne énvelem? A szokásos... Fájnak a lábaim, meg a fejem is szétszakad. Nem húzom én már sokáig, meglátja.

– De hiszen még fiatal, csinos, igazán nem volna szabad így elhagynia magát. Na jó, ha nem akar róla beszélni, senki sem kényszeríti. Adja ide szépen a csomagját, segíték felvinni, ahogy elnézem, sok ez most magának. – Lakatosné a második emeleten, a folyosó végén lakott.

– Hagyja csak, már jobban vagyok. Nem nehéz, kiló liszt, cukor, kenyér, krumpli, egy kis ez—amaz... ennyi. De azért köszönöm a kedvességét, jólesik. Maga tényleg nagyon aranyos ember, Sudár úr.

– Ezért nem jár köszönet, Rózsika. Mi volt tegnap a munkaközvetítőben? Sikerült elhelyezkednie?

– Hogy képzelem? Kinek kell egy ilyen szerencsétlen teremtés, mint én? Mostanában csak a kifestett, puccos, szőke kisasszonyok a kelendők, a magamféle özvegyasszonyok akár éhen is dögölhetnek. Ha nem kapnám azt a kevés munkanélküli segílyt, meg az uram után az özvegyit a biztosítótól, fel is fordulhatnék. Azért is mennyit kellett harcolnom. Maga tudja a legjobban.

– Igen, emlékszem. Szegény Balázs... de legalább nem szenvedett. Egy villanás és kész. Nem érezhetett semmit. Inkább az a csoda, hogy maga életben maradt. Adjon hálát a Mindenhatónak...

– Még hogy hálát? Én!?! Aztán ugyan mire föl, nem mondaná meg? Miért nem vitt el engem is a ménkű? Miért kellett nekem itt maradnom egymagamban, magányosan, betegen? Azelőtt nem volt nekem semmi bajom, most meg. Láthatja... Úgy zúg a fejem, mintha ezer dongó röpökne benne. Nincs énrám szüksége senkinek, se gyerekem, se macskám, se rokonom. Egy szép napon fogom magam és...

– Ne beszéljen így, kérem – szánta meg a férfi. – Maga jóra való, becsületes asszony, azt sem lehet állítani, hogy csúnya volna, nagyon jól tartja magát, nem tehet arról, hogy...hiszen érti, mire gondolok. Még van két hónapja, addig jár a segíly, hátha valami összejön.

– No persze... majd valami... – hagyta rá Lakatosné. – Nézzen ide, nincs elég bajom, most még a boltban is becsapott egy százassal az a kövér ribanc. Hétszáz forintért vásároltam, nekem meg csak ezt a rongyos papírkétszázast adta vissza. Nem lehet tévedés, mert egyetlen darab ezres volt nálam.

– Biztos benne?

– Naná! Gondolja, hogy egy vacak százasért hazudok? Ott egye meg a görcs, legyen vele boldog, költse patikára. Úgyis elüti az autó.

– Csúnya dolog mások halálát kívánni, Rózsi – ráncolta a homlokát rosszallóan Sudár úr. – Megértem, hogy dühös, de akkor se illik mások életével viccelődni.

– Viccelődik az ördög – rántotta fel a vállát Lakatosné. – Köszönöm, hogy beszélgethettünk, Sudár úr. Isten áldja, megyek, összeütök valamit, ma még nem is ettem egy falatot se, pedig már elmúlt dél. Lehet, hogy azért fáj a fejem, mert éhes vagyok.

Sudár úr tanácstalanul bámult a nő után. Szegény asszony, gondolta, hogyan lehetne segíteni rajta? Fiatal még, alig lehet több harmincnál, mutatós volna, ha adna magára, rendesen öltözködne, nem ilyen elhanyagolt, ócska, slampos göncöket viselne. Szereznie kéne egy férifarátot, örökké nem sirathatja az elhunytat. Meghalt, hát meghalt, mit lehet tenni? Ez a sorsa minden embernek.

Ácsorgott még egy ideig, aztán magában dörmögve visszaballagott a lakásába.

Eközben a második emeleten Lakatosné lerakta a szatyrot a konyhaasztal mellé és lerogyott a székre. Állát a tenyerébe ejtve sokáig ült így, meg se rezdült, csak az ajkai morzsoltak néma imát vagy káromkodást – néha már azt sem tudta, miket motyog össze.

Megrázta magát, nyögve feltápáskodott és elkezdte berakni a spájzba a lisztet, kenyeret, krumplit. A tejet és a romlandókat a hűtőbe tette – felvágott, egy adag csirkeaprólék, margarin –, aztán átment a szobába, levágta magát a sezlontra. Lazítani próbált, de hiába hunyta be szoroson a szemét, a képek ott száguldottak előtte, olyan élesen, tisztán, mintha még mindig a pénztár előtt állna. Látta Magdit, a hájas, kivörösödött arcú pénztárosnőt, hallotta a hangját, amint durván rárivall: *“ne tartsa fel a sort!”*.

– Megbánod te még ezt! – morogta és felült, de mindjárt vissza is zuhant. Megszédült, fejébe éles fájdalom hasított. Jajongva fetrengett, ideoda tekergett kínjában, aztán amilyen gyorsan jött, olyan hirtelenel is múlt a hasogatás. Elnyúlva, kimerülten, lihegve feküdt, testéről patakokban csurgott a hideg veríték. Meghalok – gondolta és ettől valamilyen furcsa, túlvilági megnyugvás telepedett rá. Már nem jajgatott, nem is nyöszörgött. Ajkai szelíd mosolyra húzódtak és halkán suttozta:

– Balázs...!

Észre sem vette, hogy elaludt.

Vagy jó két óra elteltével ébredt fel frissen, kipihenten, valósággal újjászületve, tele bizakodással. Önmaga legnagyobb meglepetésére rég érezte magát ilyen jól, még a fejéből is elmúlt az állandó zibongás, mintha elválták volna. Hirtelen-nagy jókedvében felhajtott egy pohár tejet, majd a szekrényhez futott és az íratok között kezdett turkálni. A szakmunkás bizonyítványát kereste, hátha varrónóként sikerül elhelyezkednie.

– Milyen bolond tyúk vagyok – gúnyolódott önmagán. – Nem csalódtam még eleget? Hiszen jószerével már arra sem emlékszem, melyik végénél kell a tübe fűzni a cérnát.

A bizonyítványt visszadobta a fiókba. Sok éve annak, hogy levizsgázott, de soha, egyetlen napig sem dolgozott a szakmájában. Már másnap összeházasodtak Balázssal, és azonnal beiratkozott egy gyors és gépiró tanfolyamra. Minden vágya az volt, hogy irodába kerüljön. Idős szülők egyetlen gyerekeként agyonkényeztették, elhitték vele, hogy többre, sokkal többre, ezerszerre többre képes, mint ők, akik egész életükben megmaradtak egyszerű, falusi parasztnak – de később jött lányukból nagyságos úriasszonyt akartak nevelni.

A sors azonban másként rendelkezett: három nap különbséggel mindkettőjüket elvitte egy országos influenzajárvány, először az anyját, aztán az apját, akit egyetlen pillanatra sem lehetett a felesége sírja mellől elrángigálni. A halál is ott érte a sír mellett: 39 fokos lázzal ült a fejfánál, hiába próbálták hazavinni. Csak zokogott, zokogott és hirtelen mellére billent a feje...

Rózsi ekkor már gimnáziumba járt a szomszéd nagyvárosban. Hamarosan be kellett látnia, hogy képtelen fenntartani magát, ezért elfogadta a szomszédjukban lakó kisiparos Búzás néni szíves ajánlatát, aki az elhunyt szülők iránti szeretetből felajánlotta, hogy teljes ellátással felveszi a lányt tanulónak. Így lett varrónő. Időközben megismerkedtek Balázssal, a szakmunkásvizsga után azonnal összeházasodtak és a megárvult családi házat eladva, felköltöztek Csepelre.

Tökéletes házasság volt, imádták egymást. Balázs építészmunkás oklevéllel a zsebében egy frissenalakult vállalatnál dolgozott, mint építésvezető - helyettes. Jól keresett, miként Rózsi is, aki – miután befejezte a

gimnáziumot, leérettségizett, és elvégzett egy mérlegképes könyvelői tanfolyamot – átlagon felül vitt haza ugyaninnen, így nem csoda, hogy a ház árából és Balázs megtakarított pénzéből két év múlva már a saját 55nm.-es kétszobás lakásukban laktak.

Csak egy hiányzott az életükből, a gyerek, de az nagyon. Rózsi éveken át járt orvostól- orvosig, miután bebizonyosodott, hogy nem a férfin múlik a dolog. Balázs vigasztalta: nem ezen áll-bukik a boldogságuk, legfeljebb majd örökbe fognak egy csöppséget.

Talán valóban így történik, ha a vállalat vezetője egy májusi napon nem szökik külföldre a titkárnőjével, magával lopva a cég összes készpénzét, hatalmas adósságokkal megfélemlítve. Börtön lett a vége és persze a teljes csőd, felszámolás. De ez rajtuk nem segített. Mire magukhoz tértek, mindketten ott álltak az utcán munka nélkül.

S rá egy hónapra azon a kiránduláson a villámcsapás...

A vihar nagyon gyorsan tört rájuk, annyi idejük maradt, hogy beálljanak a nagy platánfa alá. Balázs éppen szólt, hogy mielőbb el kell innen menniük, mert ez könnyen veszélyessé válhat, amikor...

Rózsi megrázta magát, hogy elűzze az emlékeket. Kiment a konyhába és nekiállt krumplit hámozni.

Önmaga legnagyobb meglepetésére halkán dudorászni kezdett, először amióta egyedül maradt.

2. FEJEZET

Kocsis őrmester, miután a járőrökocsiből bejelentkezett a kapitányságra, odafordult a társához, Dombi szakaszvezetőhöz:

– Gyere ülj át, vezess te. Rosszul aludtam az éjjel, kicsit pihentetném a szemem.

– Semmi akadálya – felelte a szakaszvezető. – Állj le, cseréljünk helyet.

Lehúzódtak az útszélre, Kocsis kikászálódott a volán mögül, megpogtatta a csontjait. Megtermett, busafejű férfi volt, a vagánykodók kétszer is meggondolták, hogy kikezdenek vele. Dombit más fából faragták: vékonydongájú, jámbor arcú fiatalember volt, de aki ismerte, tudta róla, hogy vele se ajánlatos próbálkozni, mert a keze gyorsabban eljárt, mint bárkinek az örsön és ebből adódtak is kellemetlenségei. Másfél éve járőröztek együtt, a magánéletben is szoros barátság fűzte össze a két családot. Napra egyidősek voltak Kocsissal, katonai idejüket is ugyanannál az alakulatnál töltötték és tulajdonképpen ott alakult ki közöttük a barátság. Nagyszerűen kiegészítették egymást: az őrmester a megjelenésével, a szakaszvezető az eszével és gyors helyzetfelismerő képességével a leglehetősebb helyzetben is úrrá tudtak lenni. Nem volt véletlen, hogy többnyire őket küldték ki a kerület rosszhírű lakótelepére, ha valami verekedésről érkezett hír.

– Kettes kocsi! – szólalt meg a rádió.

– Kettes kocsi jelentkezik! – nyomta meg a gombot Dombi.

– Merre vagytok jelenleg? – hallatszott az ügyeletes hangja.

– XXI kerület, Balassi és a utca sarok, lassan gurulunk a Tinódi utca irányába.

– Forduljatok vissza. Most kaptuk a bejelentést, hogy a Kölcsey úti ábécénél gyalogost gázoltak. A mentők és a helyszínelők már úton vannak

– Kösz, pont ez hiányzott a lelkemnek. Máris indulunk.

Kocsis bekapcsolta a szirénát, Dombi pedig éles kanyart véve bekanyarodott a Tinódi utcába. A Kölcsey utcai üzlet két sarokkal volt odébb. Már messziről látni lehetett, hogy nagy riadalom van, mert jókora tömeg gyűlt össze. Az őrmester bosszankodott:

– Hogy ezeknek mindig ott kell tátani a szájukat, ahol baj van! – morogta.

Óriási hangzavar fogadta a rendőrautót. A tömeg egy pillanatra széthúzódott, hogy aztán annál nagyobb zivajjal nyomakodjanak közelebb.

– Mi történt? – kérdezte hivatalos modorban Kocsis, de válasz nélkül is rögtön látta a tényállást: közvetlenül az úttest szélénél egy kövér asszonyosság kicsavarodott végtagú teste feküdt, körülötte vértócsa, jobb lábán nyílt törés, a csontok szilánkos vége messzire fehérlett. Szoknyája a derekáig felcsúszott, szabadon hagyva a húsos, viisszeres combokat

– Úristen! – súgta Dombi – Tudod, ki ez?

– Látom – válaszolta Kocsis. – A pénztáros Magdi. Add le a jelentést, sürgesd meg a mentőket, bár, ahogy elnézem a szerencsétlent, ennek már mindegy...

A balesettől alig négy-öt méterre egy kisteherautó állt ferdén, mellette az ajtónak dőlve falfehér, gyerekes arcú, fiatal gépkocsivezető tördelte a kezeit, szemei karikára nyíltak az irtózattól és a rémülettől. Az őrmester gyakorlott szeme egy pillantással felmérte: a vezető semmiképpen sem lehet hibás, ahhoz túl rövid a féktávolság, de nem mutathatta ki, hogy már a hivatalos helyszínelés előtt kialakította a saját véleményét. Az mindenesetre magáért beszélt, hogy senki sem viselkedett ellenségesen a gázolóval, nem szidták, ahogy az már ilyen eseteknél szokás.

– Maga vezette az autót? – kérdezte a kis sofőrt.

– Én... – nyögte az, alig hallhatóan –, de esküszöm...

– Jó, jó, a templomban esküdjön. – Odaszólt Dombinak: – Vedd fel a tanúvallomásokat, én biztosítom a helyszínt. Hé, van valakinek valami mondanivalója?

Egyszerre tízen is jelentkeztek. Gyűrűbe fogták az őrmestert, egymás szavába vágva sorolták a történeteket, egy szót se lehetett érteni.

– Állj! – emelte fel a kezét parancsolóan Kocsis őrmester. – Csak egyenként, ha kérhetném. Maga például, mit látott, hölgyem? – mutatott egy középkorú asszonyra.

– Jaj, Szűzanyám, még rágondolni is szörnyű! Azt hittem, az ég szakadt le, akkora volt a csattanás. Még most is félajult vagyok a megrázkódtatástól...

– Az a gyanúm, hogy még mindig nem tért magához. Na és maga? – fordult egy másik nőhöz.

– Én? Én nem láttam semmit, most érkeztem ide.

– Ne mondja ezt, hiszen már akkor is itt állt, amikor kiszálltam a kocsiból.

– Lehet, de akkor sem láttam semmit, csak azt, hogy itt fekszik valaki, én nem akarok tanúskodni, engem hagyjanak ki, nekem semmi közöm az egészhez, én, kérem, szívbeteg vagyok, gyógyszert szedek.

– Akkor menjen haza és feküdjön le, ne tátsa itt a száját – mordult rá gorombán Dombi. – Egyáltalán van, aki képes értelmesen elmondani, mi történt?

– Kérném szépen, ha szabadna... – kezdte volna sofőr, de Dombi belefajította a szót.

– Maga egyelőre hallgasson, mindjárt itt lesznek a helyszínelők, azoknak meséljen.

– Elnézést... – jött közelebb egy tréningruhás ember. – Én pontosan láttam, mi történt. Ez a fiatalember valóban ártatlan.

– Az majd elvállik. Micsoda maga, bíró? No, halljuk a szöveget – vette elő a jegyzetfüzetét Kocsis.

– Magdika az autóbussmegálló felől jött futva, a gyerekének adott át valami csomagot, aki fenn volt a buszon, aztán sietett vissza a boltba. A teherautó olyan húsz-harminc kilométeres sebességgel érkezett a sarok irányából, már éppen lassított, amikor Magdika féktávolságon belül valósággal a kerekek alá ugrott.

– Így volt? – nézett körbe az őrmester.

– Így – bizonygatták többen is. – Pontosan így. Úgy szaladt, mintha kergették volna.

– Akkor most mondja – intette oda a sofőrt Kocsis. – Látta a szaladó asszonyt?

– Nem láttam, kérem. Én már csak az ütközést észleltem. Fékeztem, de... már késő volt.

– Rendben van. Jogosítvány, forgalmi engedély, személyi... Mindjárt fújhat egy szondát is.

– Tessék... mindent kikészítettem. Egyébként soha nem szoktam alkoholt fogyasztani.

Nagy szirénázással megérkeztek a mentők, és azonnal hordágyat ráncigáltak elő. Az orvos tessék-lássék alapon megvizsgálta a földön fekvő testet, de az arckifejezése elárulta, hogy neki itt már nincs dolga. A helyszínelők is befutottak, egy főhadnagy és két civil ruhás személy. Az őrmester eléjük sietett és röviden vázolta a helyzetet. A mentőorvos odajött hozzájuk és karját széttárva röviden közölte:

– Késő. Meghalt.

– Tüntessék el a bámészkodókat – mondta a főhadnagy. – Csak azokat tartsák itt, akik tudnak valamit. Vegyen fel hivatalos jegyzőkönyvet... ugyan, minek beszélek én, hiszen tudja a dolgát.

– Értettem! Máris intézkedem.

Eddigre még többen összeverődtek, még a szomszéd épületekből is odatódultak a kíváncsiskodók. Sudár úr is köztük volt. Elborzadva meredt a letakart hullára.

- Ki ez? – kérdezte a mellette állóktól.
- Magdi, a pénztáros – mondta egy asszony. – Biztos ismeri, az a nagy darab, debella nő. Aláugrott a kerekeknek. Azt beszélnek itt, hogy öngyilkos lett.
- Lett az ördögbe öngyilkos, honnan szedik ezt a marhaságot – ripakodott a nőre a tréningruhás férfi, aki az első vallomást adta. – Rohant, nem vette észre az autót. Már a pletykán jár az eszük.
- Szóval rohant és nem vette észre az autót... – ismételte magában a szavakat Sudár úr.
- Érezte, hogy végigfut a hideg a hátán. Mégiscsak különös véletlen, gondolta, hogy alig néhány órája Lakatosné megjósolta a pénztárosnő halálát. Körülnézett, nem látja-e Rózsi a tömegben.
- Furcsa... – motyogta hideglelősen és lassan, lehajtott fővel hazaindult. – Érthetetlenül furcsa.
- Mít talál olyan furcsának, Sudár úr? – szegődött mellé egy lépcsőházbeli fiatalasszony, Szabóné, .
- Tessék? – rezzent össze Sudár. – Ja, maga az, Klárka? Kezét csókolom! Bocsásson meg, elgondolkoztam, nem vettem észre, hogy mögöttem áll. Kérdezett valamit?
- Igen. Azt mondta, érthetetlenül furcsa. Kíváncsi volnék, mire értette.
- Hát... nem is tudom... – Sudár úr zavarban volt – Bizonyára véletlen és nem szabad jelentőséget tulajdonítani neki, de éppen ma hallottam valakitől egy szörnyű jóslatot Magdikára vonatkozóan, miszerint hamarosan elüti az autót. Az illető persze ezt mérgében mondta.
- És ki volt az? Ha nem titok...
- Nem arról van szó, hogy titok, de nem szeretnék úgy viselkedni, mint egy pletykás vénasszony...
- Esküszöm, Sudár úr, köztünk marad! Tudhatja, hogy szótartó vagyok.
- Na jó, nem bánom, de tényleg ne verje nagydobra, van annak a nőnek épp elég baja. Ismeri Lakatosné, a Rózsiát a második emeletről... Nos, ő mondta. meg azt is, hogy állítólag Magdi becsapta száz forinttal. De kérem, ez ne legyen téma sehol.
- Hát tudja, mit mondok én magának? Nem volnék meglepve, ha Rózsinak igaza lenne. Halotról jót vagy semmit, nem akarom én bántani, Isten nyugosztalja szegényt, mégiscsak három árvát hagyott maga után, de az tény, hogy ahol lehetett, Magdi szívesen lecsippentett pár forintot. Egyszer én is összekaptam vele, de ettől az ember még nem kívánja a másik halálát.
- Én nem azt állítottam, hogy a halálát kívánta, hanem, hogy azt mondta: úgyis elütni egy autót. Mindketten elhallgattak. Sudár úr ki nem állhatta Szabónét, az egész lépcsőház tudta róla, hogy rakásra való szeretőt tart, miközben a férje éjjel-nappal gürcöl, taxis az istenadta.
- Klárka eközben Lakatosné jóslatán tűnődött. Elhatározta, hogy azonnal elmeséli a barátnőjének. Hirtelen megtorpant:
- Figyeljen csak, Sudár úr, valami eszembe jutott ezzel a Rózsiával kapcsolatban. Vagy jó két hete történt, hogy utána szólt a férjemnek, pedig nincsenek nagyon beszédes viszonyban, hogy vigyázzon, nehogy baj történjen a kocsijával. Mit tesz isten, hát nem belecsúszott hátulról aznap délután egy hülye trabantos? Nyolc éve taxizik, de még soha nem volt koccanása sem, ez volt az első eset és Rózsi előre megmondta. Mi ez a nő,? Máskor a köszönését se fogadja a férjemnek, akkor meg...
- Ne fantáziáljon, Klárka, állítsa le magát, nagyon kérem. Mindenkielőfordul ilyen véletlenszerű elszólás
- vette védelmébe Lakatosné Sudár úr. – Ma is munka után kajtatott. Nagyon el van keseredve, meg is tudom érteni. Ide hallgasson, Klárka, örök harag, ha szétkürtöli a szavaimat, megbántam, hogy elmondtam. Ha híre megy, csakis magától mehet szét, mert mással nem beszéltem erről. Mindenkinek megvan a maga kis rejtegetni valója, remélem, érti, mire gondolok – tette hozzá nyomatékkal.
- Szabóné elvörösödött.
- Fogalmam sincs, mire céloz, Sudár úr – hebegte sértődötten és gyorsan előresietett. Pár lépés után meggondolta magát, visszafordult és felvágott fejjel elvonult a kajánul.

3. fejezet

A postás már másodszor csöngetett, amikor végre nyílt az ajtó és Rózsi kócos haja bukkant elő.

– Ne haragudjon, hogy megváratam – mondta ásítva. – Hozott valamit?

– Csak a szokásos... egy kis pénz. Itt írja alá – tartotta oda az átvételi könyvet az asszony elé.

– Hányadika van? El is felejtettem, hogy ma érkezik a segély.

– Pedig az sose jön rosszkor, igaz? Jut eszembe, képzelve, igaza lett, tényleg sikerült a lányomnak a felvételi, pedig nem sok reményünk volt hozzá.

– Igazán? Gratulálok. Mondja meg a kislánynak, hogy sok sikert kívánok neki. Egyszer hallottam szavalni valamilyen rendezvényen, nagyon tehetséges.

– Hát igen, mi is úgy gondoljuk, csak tudja, az a baj, hogy nincs semmi összeköttetésünk és ez a mai világban nagy hátrány. Magának magyarázzam?

– Értem, de semmi okuk az aggodalomra. Sárrika előtt szép jövő áll.

– Adja az Isten, hogy ez a jóslata is beváljon. Viszontlátásra, Rózsika.

A postás egy emelettel feljebb Szabóékhoz igyekezett. A fiatalasszony éppen indult valahová.

– Egy pillanat, Klárrika, a férjének ajánlott levél érkezett az adóhivataltól. Legyen szíves aláírni.

– Mi a csodát akarnak már megint azok a szemetek? – dühöngött Klári. – Na, adja ide. Mi újság a lányával? Sikerült a felvételi?

– De sikerült ám! Persze, ez még nem jelenti azt, hogy tényleg színésznő lesz belőle, bár Rózsika éppen most biztatott, hogy szép jövő előtt áll.

– Mi a manó! – nevetett gúnyosan Klárrika. – Rózsi újabban már rendszeresen jósol?

– Nem úgy értettem – tiltakozott a postás. – Csak beszélgettünk. Eddig minden szava beteljesült.

– Mert tudja – erőltette tovább a témát Klári –, van ebben a nőben valami félelmetes. Magának nem tűnt fel nála semmi? A pénztáros Magdika halálát is előre megmondta. Sudár úr mesélte – de nehogy említse neki, mert a lelkemre kötötte, hogy senkinek se mondjam el –, szóval, hogy a baleset napján Rózsi kijelentette, Magdit még aznap el fogja ütni egy autó, mert állítólag becsapta öt száz forinttal. Szerintem az a nő az ördöggel cimborál.

– Ne tréfálgon, Klárrika. Csak nem hisz az ilyen babonákban?

– Babona? Akkor mivel magyarázza, hogy az én férjemnek is megjósolta, hogy vigyázzon, mert karambolozni fog? Úgy is lett! Aztán itt van a másik eset, a Barkóéké, nekik meg azt mondta, hamarosan rokonuk érkezik külföldről. Piri csak nevetett, nincs semmiféle pereputtya külföldön, még Szlovákiában se, erre mi történt? Két nap múlva beállított hozzájuk egy nagynéni Kanadából, akkora bőrdönggellel, hogy alig férték be az ajtón. Már nem is emlékeztek rá, úgy tudták, rég meghalt, utoljára vagy húsz évvel ezelőtt kaptak tőle levelet. Honnan tudott Rózsi a rokonról és honnan vette, hogy Magyarországra jön? Talán a kisujjából szopta?

– Véletlen... – vonogatta a vállat a postás. – Velem is előfordult már hasonló.

– Igen? Véletlen? Hát persze! És azt minek nevezi, hogy tegnapelőtt csak úgy elmentében odaszólt Pocsainénak, aki a kutyáját sétáltatta, hogy na, szegény jószág, ez se húzza már sokáig. Mondanom se kell, a kutya másnapra elpusztult. Esküszöm, én kezdek félni attól a “boszorkány”-tól. A szeme se áll jól!

– Bolondság... – morogta a postás, de látszott rajta, hogy meghökkenették a hallottak. – Lakatosné rendes, jóra való asszony, nincs vele semmi baj. Megyek, még sok helyre kell eljutnom. Viszlát, Klárrika! Szabóné nem viszonzta a köszönést, csak állt tovább tűnődve.

– Szép kis bolondság! – mormolta ravasz mosollyal. – Jó, majd utánanézzünk.

Hirtelen ötlettől hajtva feltépte a borítékot, el se olvasta a levelet. Úgy határozott, ez jó lesz ürügynek, egyenesen becsönget vele Rózsihoz, aztán lesz, ami lesz.

Lakatosné nagyot nézett, amikor Szabónét látta az ajtóban állni.

– Jó napot, Szomszédasszony! – köszönt, nem is titkolva a meglepetését. – Mit akar?

– Üdvözlöm, Rózsika, remélem, nem zavarom. Szeretném a segítségét kérni.

- Az én segítségemet? – csodálkozott Lakatosné. – El nem tudom képzelni...
- Megengedi, hogy bemenjek? Nem szívesen mondom el a problémámat a lépcsőházban.
- Hát persze, csak tessék – állt félre Rózsi. – Jöjjön, bár még nem tettem rendet.
- Annyi baj legyen, látná, mi van nálam. Leülhetnek?
- Elnézést az udvariatlanságért, foglaljon helyet. Szívesen megkínálnám kávéval, de sajnos éppen...
- Ugyan, csak nem fog szabadkozni, drága Rózsika? Ha tudom, hoztam volna, nekem mindig van otthon tartalékban két-három csomaggal. Tudja mit, addig itt hagyom ezt a levelet, ha jól emlékszem, maga könyvelő volt, biztosan megérti, mit akarnak már megint szegény Gáborkámtól. Pillanatok alatt megfordulok és kávézunk egyet. Én sem ittam még ma.
- Miattam ne fáradjon, én nem vagyok oda érte. Leszoktam.
- Dehogyan nem, majd meglátja, milyen jólesik egy finom, forró, fekete. Egy perc és itt vagyok – s időt sem hagyva a feleletre, futott, mint a nyúl. Rózsi homlokát ráncolva nézett utána. Mit akarhat tőle ez a kis úri ringyó? Merthogy nem a levél miatt jött, arra mérget mert volna venni.
- Végig se gondolhatta, Klári máris visszaérkezett. Addigra Rózsi átfutotta a levelet.
- Nincs ezzel semmi baj, Klárka – mondta. – Arról értesítik a férjét, hogy túlfizetése van, visszajár neki tizenkétezer ötszáztizenegy forint. Nyomtatványon kell kérniük és máris utalják, vagy beszámítják a jövő évi adóba, ennyi az egész. De ha már volt olyan kedves és lehozta a kávé, adja ide, rögtön bekészítem. Hol is van a főző?... Egyáltalán megvan még?
- Negyedórába telt, mire a kávé elkészült és kitöltötték a csészékbe. Addig egyfolytában Klári beszélt, ömlött belőle a szó, összehordott hetet-havat, Rózsi a töredékét sem tudta követni, de nem is érdekelte. Inkább azt próbálta kitalálni, mit jelent ez a váratlan, áradó nagy barátkozás. Évek óta úgy mentek el egymás mellett, hogy csak foghegyről köszöntek, most meg lám, mintha örök idők óta barátnők lennének, úgy viselkedik. Rózsi – ahogy más is a házban – számtalan alkalommal látta, amint férfiak surrannak fel Szabóék lakásába és teljes szívéből megvetette az asszonyt. Lakatosné soha, még gondolatban sem csalta meg a férjét és az életét tette volna rá, hogy a hűségük kölcsönös volt.
- ...Mondtam is az uramnak, hogy ez így nem mehet tovább – csacsogott Klári –, ragaszkodom hozzá, hogy normális emberi életet éljünk, addig, amíg fiatalok vagyunk. Igenis, néha kell egy színház, de legalábbis egy jó mozi, kéthetente táncolni is el akarok járni, nem lehet örökké csak dolgozni meg éjszakázni, mint ő teszi, kikapcsolódásra is szüksége van az embernek. Hát nincs igazam? Maga miként látja ezt, Rózsika? Jaj, ne haragudjon, látja, milyen tapintatlan vagyok... De attól, hogy megözvegyült, még lehetnek vágyai, terve, hiszen fiatal, jó alakú, a férfiak megfordulnak maga után, a saját szememmel láttam. Nem akarok kegyeletsértő lenni...
- Ne is legyen. Nem érdekelnek a férfiak. Bocsásson meg, Klárka, de éppen elmenni készültem.
- Hová megy? Hátha egy irányba visz az utunk, boldogan elkísérem. De... hogy is mondjam... muszáj nekünk magázódnia? Nem haragszol, ha tegezlek?
- Rózsi vállat vont.
- Nekem mindegy. Ha ez örömet okoz, tőlem tegeződhetünk is. Kér... kérsz még kávé?
- Ha maradt, szívesen. Attól függ, nem tartalak-e fel. Nagyon sietsz?
- Annyira azért nem. Nézd, Klári, hagyjuk ezeket a tiszteletköroket. Mit akarsz tőlem? Ne próbáld elhitetni velem, hogy csak a levél miatt jöttél hozzám, valami egyéb célod is van. Na, ki vele, mi az?
- Klári elpirult, s egy pillanatra fogalma sem volt, mivel folytassa, de gyorsan feltalálta magát.
- Jó, elismerem, a levél másodrendű. Egy barátnőmről szeretnék beszélgetni veled. Tőlem kért tanácsot, de én nem merek ilyesmire vállalkozni. Te művelt, tanult nő vagy, biztosan jobban kiismered magad az emberi lélek titkaiban.
- Miért, mi vagyok én, pap? Honnan veszed, hogy értek a pszichológiához.
- Hát csak úgy... feltételezem. Olyan izés... intelligens az arcod. Arról van szó, hogy a barátnőm el akar válni a férjétől, de nem tudja, hogyan kezdjen hozzá.
- Miért akar elválni?
- Azt nem mondta, de én sejtem, hogy van valakije.
- Rózsi gyanút fogott. Klári vagy hazudik, vagy saját magáról beszél, nincs itt semmiféle barátnő. Ahogy

mindenki más, ő is nagyon jól tudta, mi az igazság: önágyasága kikapós természetű. Megkérdezte:

– Unatkozik a kicsike, mert a férje keveset van otthon?

– Lehetséges – pillogott ártatlanul Klári. – A részleteket nem ismerem, de alighanem eltaláltad.

– És miféle tanácsot vár a barátnőd? Igazolást arra, hogy nyugodtan csalja tovább a párját, lelkipurdalás nélkül? Vagy jogi természetű problémái vannak? Akkor keressen fel egy ügyvédet.

– Inkább arra kíváncsi, nem fogja-e a másik férfi fáképnél hagyni?

– S én ezt honnan az ördögből tudhatnám? Elvégre a te barátnőd, neked kellene jobban tudni.

Klárka bizalmasan közelebb húzta a székét.

– Nézd, Rózsika, én is amondó vagyok, hogy játszunk nyílt kártyákkal. Rólad az a hír járja, hogy előrelátsz a jövőbe. Gábornak is megmondtad, hogy baj lesz a kocsijával, aztán ugye ott volt a Piri kanadai nagynénje, meg a Magdi balesete. Tudtad, hogy el fogja ütni az autó.

– Tudta az ördög. Lehet, hogy valami butaság kiszaladt a számon mérgemben te nem vagy észnél... nehogy már jósnőnek tarts!

– Na, ne kéreld magad... Megfizetem – kérlelte Klári és kirakott egy ezrest az asztra.

Rózsi felállt és szigorúan rámeredt a vendégre.

– Ha azért jöttél, mert jóslatni akarsz, menj el egy hivatásos jósnőhöz, nekem hagyjál békét. Világos? Nem tudom, honnan a fenéből szeded ezt az ostobaságot. És most, ne haragudj... Tessék a kávéd, nehogy itt felejtse.

Klárát azonban ilyen könnyen nem lehetett lerázni.

– Ha kevesled, adhatok többet is – mondta, s már nyúlt volna a táskájába, de Rózsi könyökénél fogva az ajtóhoz felé fordította.

– Szervusz, köszönöm a kávé, ezzel megfizettél. S ha mindenáron jóslatot akarsz hallani, mondd meg a barátnődnek, annak az ócska kis kurvának, hogy a fiúja dobni fogja, mert ráunt, látni sem bírja, az ilyen könnyűvérű, gusztustalan nőcskékre hamar ráunnak a férfiak. És azt is mondd el neki, hadd örüljön, hogy a férje hamarosan találkozni fog az igazi szerelemmel. Elégedett vagy? Ezt ingyen mondtam, nem jár érte fizetség. Sok sikert kívánok a drágalátos barátnődnek! Na, kifelé! – ezzel becsapta Klári mögött az ajtót. Az még egy-két pillanatig állt ott bambán, halálosan megsértődve, aztán dülva-fúlva elrohant.

– Megkeserülöd még, hogy így viselkedtél velem, te! Elátkozod még ezt a napot!

B. TÓTH KLÁRA

Küllőglória

Páromé a legkedvesebb arc, a legszelídebb tekintet,
ovis korunk óta tartom ezt a véleményt, amikor mindig
a közelébe húzódtam játszani, már akkor sugárzott
belőle a harmónia, ráadásul kisportolt az alkata,
hiszen állandóan dolgozik, hazaadja a fizetését,
persze sok irigym akad a barátnőim között, egyedül
ásta ki a pincét, mikor én kint szórakoztam a torontói
rokonom esküvőjén, akitől azóta elvált az asszony,
lelépett a közös gyerekekkel Mexikóba, párom meg csak
güröcölt itthon az építkezéssel izzadt kezeslábasában,
még az izzadságszagát is szeretem, nagyokat szippantok
belőle, ha megölel munka közben, bár a terhességek
alatt ettől a szagtól kirohantam volna a világból, de hát
ez a kémia, így átalakul az emberi szervezet, mikor új
életet hordoz a szíve alatt,

állandóan lesi a kívánságaimat, valósággal a tenyerén
hordoz, bár mostanában valahogy egyre nehezebben
ferek bele, ahogy hazaér, rögtön nekilát a munkának,
füvet nyír, tetőt javít, csatornát pucol, meg hullott almát
kompótnak, megmetszi a fákat, néha túl lelkesen, mint
fodrászom, aki csak vágni szeret, ha három centit akarok
vágatni, annyit hagy, szóval a gyümölcsfák és a frizurám
közötti összefüggés állandó;

a fél kerület hozzánk hordja a fahulladékát, a kikapós
asszony, vagy piás férj hátán eltört polcokat, váláskor
kettéfűrészelt ágydeszkákat, közel s távol mindenki
bevezette a gázt, csak mi fűtünk faelgázosító kazánal,
ami mindent elnyel, és szinte tökéletesen éget, mikor
nem volt munkája, jól jött, hogy nem kellett tüzelőre költeni,
azóta elterjedt, hogy favágó, de most már nem áruljuk el,
hogy áramlástechnikai gépészmérnök, mindenféle egyéb
szakirányú végzettséggel, ne hozzuk őket zavarba, inkább
kezeslábasban jár fejszével a vállán, gumicsizmában,
zsebéből kikandikáló faékekkel, ha néha mégis öltönyt kell

vennie, a kertek alatt oson, napszemüvegben. ne ismerjék fel a szomszédok, ismerős ablakok előtt négykézlábra ereszkedik, ne gondolják, más kasztba tartozunk, ez egy szegény környék; mindenkinek ő szereli a biciklijét, mióta bezárt a kerékpárszerviz, múltkor is ült a kertben a sámlin és szerelt, amikor a feje fölé emelte a biciklikereket, hogy ellenőrizze a gumi állapotát, jól megpörgette, ahogy egyre gyorsabban forogtak a küllők, megcsillant rajtuk a napsugár, villózott rajta az égi fény, olyan volt az egész, mint egy túlméretezett glória, nem győztem gyönyörködni benne, ő az én különbejáratú háziszentem, mintha egy templomi oltárképről lépett volna ki a füves udvarra, a gépolajtól síkos biciklialkatrészek közé;

csak a kádat nem mossa ki maga után soha, minden este ottmarad utána a koszcsík, harminchárom éve nem tanulja meg, hogy frissen sokkal hamarabb lejön, de aztán az jut eszembe, hogy végre valamit én is tehetek érte, hiszen ha jól belegondolok, ez az egyetlen hibája, és már örülök a csíknak, vidáman, dúdolgatva dörzsölöm a súrolószeres szivaccsal, büszke vagyok, hogy milyen szép, zsíros csíkot hagyott ma is, ilyet csak ő tud, amikor jól megizzad a tuskóhasítástól, csak ő, az álruhás mérnök úr, aki fejszével a vállán rója az utcákat, nehogy csalódást okozzon a szomszédoknak, a zsíros kádcsíkok mestere, az én görögös arcélú, küllőglóriás favágóm.

JANECSKÓ GYÖRGYI

Tücsi mesék

A pólya

A baba sírása fülsértően csengett. Alig fél órája szunnyadt el, és már újra rikoztzott, bele a világba, keservesen, fájdalommal teli harmóniával. A fiatalasszony fáradtan hajlott háta eltakarta a kicsi arcától az ablakon bemerészkedő napsugarakat. Táncoltak a porszemek a megbúvó sötétebb zugok öblén, amelyek az anya árnyékát rajzolták a fehér falra.

- Semmi baj! Semmi baj! Neked nincs szükséged alvásra? Mert én már nagyon ki vagyok merülve! Miközben így motyogott magában, felölve karjába a kicsit, tekintete a sétálózsákokat kereste, amit a babakocsiba tehet. A séta mindig megnyugtatta mindkettőjüket. Csak 1-2 kör a porta körül, és fél óra pihenés a jutalom! Így bízta magát, miközben belesimult a koradélután a megszokott, elfásult mozdulatokba.

- Nincs erőm már arra sem, hogy szóljak hozzád.

Megviselt és szégyenkező pillantással vizsgálta a csöppség sírástól eltorzult arcocskáját. Bezzeg a babakocsiban, csendben van! Csak három hetes, de a rafináltságba beleszületett!

A kertkapu halkán nyikordult, mikor a verőfényes délután sarkon fordult az utca végén, kellemes szellővel simogatva a kertek alját, a frissen meredező palántákat, zöldborsó hüvelyeket, és hagymaszárazakat. Finom kapor és az első idei tökfőzelék ígéretes illata kúszott elő a szomszédasszony konyhája nyitott ablakán. Az idős hölgy példás konyhakertet művelt, ebédelni pedig kinn szeretett a lépcsőfordulón. Helyet foglalt a kézzel faragott hátú konyhaszéken és lehunytt szemmel falatozott. Pihentette szépen rendezett ráncáiban az elmúlt délelőtti fényeit. Gyengéd szemekkel hizlalta a portáját. Mikor meghallotta a kilincs csendes fordulását, átpillantott a szomszédba.

- Már megint sírdogál?- Kérdezte a kis sovány asszonykát.

- Megint. - Hallatszott a kissé sértődött válasz, pedig a kérdésnek nem volt éle, még kicsorbult hangzókat sem lehetett felfedezni az érdeklődésben.

A néni kefével kiperdült az utcára és ránézett a kicsire. Nem gügyögött, nem erőltette a beszélgetést, csak halkán nézte a gyermeket, amint kicsi kezével hadonászva néha meg- megrezzen.

- Ez a gyerek fél. Azért sír.

- Fél? Már mitől félne? Vagy arra gondol, hogy tőlem fél? Talán úgy érti, bántom a gyereket?- Hangzott a méltatlankodó válasz és rögtön el is indult a babakocsi a járdán az indulattól.

- Nono! Én ilyet nem mondtam. De ha vársz egy kicsit, hozok valamit.

A fiatalok városról költöztek ide, a kis poros faluba. Újrakezdés vidéken. Na, igen. Bár volt az ifjú férjnek némi tapasztalata, sajnos az újrakezdés nehézségeibe ütközött. Nincs a közelben éjjel - nappal nyitva tartó pláza, mindet előre be kell szerezni. A barátok, barátnők csat skype-on segítenek, és csak pár percet csevegnek, hogy a távol élő szülőkről ne is beszéljünk. A kert nagy, sok benne a munka, és itt a baba, aki minden időt ellop, amit most a párocska együtt tölthetne megbeszéléssel, beleszokással. A magány pedig könnyen barátkozik az érzékenységgel, amiből hamar sértődés születik. A fiatal nő várt,

de nem szívesen. Csak amolyan udvariasságból, és a gondolatok versenyt futottak a homloka mögött egy életképes elutasításért.

Hamar előkerült az ajándék. Egy gyönyörű, levendula illatú, hófehér pólya.

- Tudod, egy csecsemőnek nem tesz jót a nagy tér. A sok hely. Csak egy kis zug kell, ahol melegben és biztonságban van. Ez a babakocsi is nagy neki. A kiságy is. Tegyük bele ebbe a pólyába. Így ni. Most lazán kössük be. Jó melegen tartja és olyan ez így, mintha a te méhedben ringatózna. Na, vidd csak el. Nekem nem fog kelleni úgysem.

Aztán majd meglátod. Hitte is, nem is a fiatalság. A tény az, hogy a baba sokkal nyugodtabban viselkedett a pólyában. Sőt, éjszaka a két kis kezét is beledugta magától, két oldalra, és úgy feküdt a pihe-puha vattában reggelre, mint egy kis huszár. Vigyázz állásban, melegben és békességben.

Másnapra eltűntek a mély karikák az asszonyka szeme alól, pihentető volt az éjszaka és egy kis összebújásra is volt idő a szerelmesen langyos nyári virradatban. Mosolyogva kezdte a dalát a rigó a fűzek között.

A szokott ebédidőben Tücsi néni kinn ült a konyhaszéken, zamatosan falatozott, dúdolgatott. Várt. Már harapott a meleg, nyomta el a kerteket, forróság lehelete perzselte a koradélután.

Lassan megcsikordult a kapu. Az ifjú asszonyka söpörgetett, halkán.

- Alszik? - Kérdezte Tücsi néne.

- Alszik. - bólintott az ifjú anya. – A pólyában.

- Na. Milyen szépen alakul a meggyfa. Lesz termés bőven. Süthetünk rétest.

Így ingerkedett Tücsi néne szájában a szó, mert nem szeretett dicséretet hallani, köszönetet se. Inkább mellé beszélt. A fiatal nő sem szeretett sok szót pazarolni, amit egyszer megköszönt, nem köszönte kétszer.

- Szereted a rétest?

- Igen, de még nem sütöttem.

- Nem nehéz az. Meleg van. Menjünk.

Mіндеgyikük ment a dolgára. Tücsi asszony tudta, a rétes sütés csínját- bínját, a fiatal pedig azt, hogy hamarosan ő is tudni fogja. A tulipánok csendben hajladoztak a hőség súlya alatt. Az egyik alig kibújt friss, a másik teljes pompában virágzó, de mindkettő szép.

BÖRZSÖNYI ERIKA

Füvészkerti séta

Társtalanságának éveiben szokott rá, hogy egyedül kóboroljon a városban. Felfedezte magának így a személyes Budapestjét, amit képes elfogadni, sőt megszeretni, rejtett szépségeivel, hibáival együtt. Tudta jól, ha a város igazi arcát akarja megismerni, akkor beljebb kell merészkednie a körút, a sugárutak jól ismert övezeténél. A turisták által is látogatott városrészek helyett kis mellékutcákban kell csatangolni, homlokzatokat, belövések szaggatta falakat, foghíjtelkeket megszemlélnie.

Kapualjakba, idegen lépcsőházakba bemerészkednie.

A városnak van egy másik arca is, egy kevésbé ismert, amit nem érintett meg a múltó idő sem. Kis belső udvarokat, kerteket fedezett fel sétái során, rég eltemetett, feledésbe merült szokásokat, foglalkozásokat, mint házmesterek névtáblái, kapupénz feliratai.

Váratlanul nyíltak meg számára a kövek közt megbújó, szépen gondozott kis virágoskertek, gyakran látott napon sütkérező belvárosi macskákkal.

Egy ilyen tavaszillatú délutánon, felfedező sétáinak egyikén vetődött el a Füvészkertbe. A nyolcadik és kilencedik kerület határán, az orvosegyetem klinikái és lakóházak tömbjei közé ékelve egyszerre csak szembetalálta magát a bejáratnál.

Ami keveset tudott a kertről, vonzóvá tette a számára, mégis, az élet úgy hozta, hogy soha nem járt itt előzőleg.

Ami először eszébe jutott, Molnár Ferenc mára klasszikussá lett ifjúsági regénye, a Pál utcai fiúk, és Nemecek Ernő, aki itt, a Füvészkerti tóban fázott meg, és kapott tüdőgyulladást, amibe aztán a körülményeinek köszönhetően bele is halt.

Boka, Geréb és Nemecek nyomait már hiába kutatná, - jött rá, miután a bejáratnál a szerény belépőt megfizetve egyre beljebb merészkedett.

A Füvészkert, valójában botanikus kert a 19. század végén élte fénykorát. Az egyetemi klinikák épületeinek bővítésekor, még az első világháború előtt a kert elvesztette területének nagy részét. Nincs már meg a tó, és a vadregényes kert is a múlté, magába olvasztotta a városrendezés, és az egyre terjeszkedő, újabb területeket követelő egyetemi tömb.

Róza egy padon ülve csodálkozott rá a rendezett kertre, a gondozott utakra, váratlanul előbukkanó buja növényzetre. A pad afféle kerti alkalmatosságban, pergolában volt elrejtve a kíváncsi szemek elől. Mintha saját, nem létező kertjében lenne, olyan otthonosan rakta ki az asztalkára jegyzetfüzetét, és uzsonnáját. Előrelátóan, mint mindig, mindenhová vitt magával ásványvizet, szendvicset, és a keményfedelű füzetek egyikét, hátha út közben látogatja meg őt az ihlet.

Ahogy arcát a nap felé fordítva lehunyt szemmel pihent, - átengedve magát a tavaszi napsugarak simogatásának, - megérezte, hogy valaki nézi őt.

Lassú mozdulattal fordult abba az irányba, ahonnan a tekintetet érzékelte és közben ő maga is kinyitotta a szemét.

Ismeretlen férfi ült tőle tisztos távolságban egy másik padon. Rózára mosolygott, biccentett feléje, nyugtázta, hogy az asszony észrevette. Ennyi történt, nem több, mindössze egy gesztus. Róza ismerősnek találta a korabelinek tűnő férfi arcvonásait, de hiába kutatott emlékezetében. Kerek arc, őszes-szőkés rövidre vágott haj, kicsit inkább testes alkat, magas termet. Fekete farmernadrágot és inget viselt, ami feltűnő volt rajta, az mindössze a vastag arany karkötő és pecsétgyűrű.

Róza az ölében tartott jegyzetfüzetre fordította figyelmét, tovább dolgozott egy íráson.

Néhány éve gyakran hívták őt különböző könyvtárakba, művelődési házakba, klubokba felolvasóestekre. Egy ilyen emlék motoszkált most benne, pár napja ez foglalkoztatta. A hely, ahol írt, a Fűvészkert hangulata, a város távoli moraja kiváló háttér volt számára. Hálás volt az ismeretlennek, hogy nem akarja ezt az ihletett állapotot tolakodó ismerkedéssel megzavarni.

Mint mindig, amikor megírni készült egy rég megtörtént eseményt, képek villantak fel előtte, képzelete csaknem pontosan képes volt felidézni a jeleneteket.

Nőnap táján kapta a felkérést, hogy egy sorozat keretében olvasson fel a verseiből. Nők a költészetben volt a sorozat címe.

A költő, aki meghívta őt, és egyben az est moderátoraként is közreműködött, nem volt más, mint R.S.: az ő hajdani férje 15 éven át. Akkor már régen nem voltak házások, a helyzet mégis némiképp pikánsnak ígérkezett. A helyszín maga is szokatlan volt: pszichiátriai betegek nappali klubja. Róza tisztában volt azzal, ahogy neki magának is terápia olykor az írás, úgy a lélek betegségeiben szenvedők számára az irodalom, vers, vagy novella gyógyító hatással is bírhat.

Elvállalta hát a felkérést, szerény tiszteletdíjáról is lemondott és örömmel készült a klubdélutánra. Gondosan válogatta verseit, sőt, némi gondolkodás után rövidebb novellái közül is bekészített néhányat a fekete-fehér dossziéba. Bár rendelkezett már némi rutinnal, azért mégis izgult induláskor.

Kicsit több időt töltött a szekrénye előtt, nehezen döntötte el, mit vegyen fel.

A klubszoba szépen be volt rendezve érkezésekor. Körben 20-25 szék, középen kis dohányzóasztal, mellette két fotel.

A folyosón lézengő emberek, nagyrészt férfiak látszólag semmiben sem különböztek bármely más klub tagjaitól.

Róza jól emlékezett, hogyan fogta el őt a kétség, vajon érdeklik-e majd őket a versek, novellák, leköti-e majd figyelmüket a felolvasás, a beszélgetés?

Szépen gyűlt a közönség, voltak, akik elfogódottan ültek le a hátsó sor székeinek egyikére, mások harsány magabiztossággal az első sort foglalták el. Az egyik sarokban középkorú szerelmespár ült, fogták egymás kezét.

A klubvezető előzőleg már beavatta Rózát, hogy vannak köztük egészen súlyos pszichiátriai betegek, személyiségzavarokkal küszködők, és szenvedélybetegek.

Mire a kitűzött időponthoz értek, a kis terem szépen megtelt.

A kezdeti elfogódottság után érzékelhetően feloldódott mindenki, a moderátor ügyesen vezette a beszélgetést. Rengeteget kérdeztek, az elhangzó versek után többen hangosan nyilvánítottak tetszést.

Az egy órára tervezett program jó másfél órája tartott, Róza már felolvasott mindent, amit magávalhozott, de csak nem akarták őt elengedni hallgatói. Addigra persze fény derült titkukra is, hogy ők ketten, a két költő valaha szerelmespár, majd házások voltak, apja és anyja egy kisfiúnak, csak aztán elváltak. Ennek fényében különös volt a korai szerelmes verseket hallgatniuk.

Váratlanul idegen akcentussal beszélő fiatal nő nyitott be a szobába:

Fiúk, már rég uzsonnázni kéne! Senki se kér teát meg sütit?

Majd válasza sem várva belépett, a kezében tartott tálcáról poharakban teát és süteményt kezdett szétosztani. Mindenki sorban elvett egyet-egyed.

Vegyen, kedves! – biztatta Rózát – Megdolgozott érte!- mondta és nevetett.

Jó volt nagyon az a délután. Nevetős – könnyes, olyan, amire még évek múltán is jó visszaemlékezni.

Róza épp itt tartott az írásban, amikor a szemközti padon ülő fekete ruhás férfi felállt, biccentett feléje, és elköszönt, majd lassú léptekkel a kijárat felé indult.

Az asszony akkor döbbszent rá, honnan ismeri a férfit! Tudta már, hol találkozott vele.

Ott, azon a délutánon, amikor sorra olvasta fel a verseit, és a novellákat, meg a frissen megjelent naplóregény kezdetét. Abban a klubban, ahová elmenni eleinte félt kicsit, és ami annyira emlékezetessé vált a számára. A férfi ott ült a sarokban, a többiektől némileg elkülönülve és figyelmesen hallgatta őt. Kérdéseket tett fel neki az elhangzott versekről, az írásról, és a végén gratulált a verseihez.

Igen, felismerhette őt évek múltán is. Most pedig, mintha egyenesen az írásból lépett volna elő, amikor Róza épp róla írt, a férfi talán tíz méterre ült tőle.

Megborzongott, megérintette őt az írás varázsa.

Lassan alkonyodott, lehűlt a levegő. Becsukta jegyzetfüzetét, összehúzta magán vékony ballonkabátját és lassan elindult haza.

Összefonódások (Karaffa Gyula bőrtárgyának részlete)

DEBRECZENY GYÖRGY

A macska, aki lelőtt egy ezredes

Pekka Lounela nyomán

A mézeshetek felébredtek álmukból
és a természetüket élik.
Van két macskánk, de már gyengén tojnak.
A papucsállatkák felveszik papucsukat,
és illendőképpen lábat törölnek.
Mégsem lenne jó, ha behordanák a sarat
az ezredes úrhoz, akinek a kéglijében
legalább nincsenek a falon
vádaskodó fajdkakasok
Igaz, az ezredes úrnak amúgy is sok a sara.

Az ezredes úr hallgatása önmagáért beszél.
Az evidenciák éjjel a mezőn
megalkotják az ezredes urakat,
az ezredes urak vasárnapra
megalkotják a háborút s a honderút,
a karjalai nénikéjük szíves engedelmével.
A macska lelőtt egy elbitangolt ezredes urat
Isten és a haza nevében, de nem onanizált,
vagyis nem moralizált,
csak az aranycsillagok között egerészett.

DOBROSI ANDREA

Érvek a papíron

Vers lenne ez? Velem csak pár ócska sor vitáz,
veszekednek ahogy vitézi szó-vigécek,
hisz rímeik a hercegi vértől, mint a délceg,
vagy akár véreb szájában virító virág...

RUSZKÁNÉ MÁRTON ÉVA

„...És a tojást el ne ejtsd!”

A Húsvét érkezése előtt mindenütt nagy a nyüzsgés. A fák, bokrok, virágok sietnek megújulni, mert itt a TAVASZ. A madarak, bogarak örülnek a jó időnek, párt keresnek, mert itt a TAVASZ. Apa bizakodással szedi rendbe kerti szerszámaint, mert itt a TAVASZ. Család hölgytagjai pedig sűrögnek-forognak a konyhában, mert itt a HÚSVÉT.

-Már csak három tojás van?- kérdezte aggódva Kicsilány, mikor a süteményezés után nővérével együtt segített rendet rakni a konyhában.

Anya cinkosan nagymamára sandított, és sajnálkozva mondta:

-Hát, ha csak ennyit tojtak a tyúkok...?- aztán elmosolyodott.

-Eredj csak, nézd meg a kamrában, hátha van még- javasolta mama. - Vigyázunk mi arra, hogy legyen mit megfesteni, mikor ilyen szép két kislány van a háznál!

-Mikor látunk hozzá?- kérdezte Kicsilány, amint visszatért a kamrából.

-Még nem vagyunk vele elkésve-szólta mama. - Ahogy szokták mondani: holnap is nap lesz!

Azzal fáradtan leült az asztal mellé, s a levágott süteményszélekből szedegetett.

-Gyertek, kóstoljátok meg, milyen finom-hívta unokáit, akik épp a tojásfestékeket készítették elő.

Míg pihentek, majszolgattak, és tervezgették az elkövetkezendő napok eseményeit.

-A festékek és a tojások megvannak- nyugtázta Kicsilány.- De mi kell még a tojásfestéshez mama?

-Hát...ha hagymahéjast is festünk, ahhoz sok minden.

-Jaj, arra nem nagyon emlékszem. Hogy is kell azt csinálni? Meséld már el mama -s még hozzátette:- szerepelhet az Óramanó is a mesében!

Erzsike is mindig nagy örömmel várta a Húsvét érkezését. Mindössze azzal a ténnyel nem tudott kibékülni, hogy a locsolkodás csak az ünnep második napján történik. Hiszen az benne a legfontosabb-legalábbis az ő számára!

Nagypénteken, vagy ünnep szombatján volt a tojásfestés. Erzsike szíves-örömet segített az előkészítésben is: összeszedte a hagymás kosárból a leváló héjakat, elkérte anyától a régi harisnyáit, vékony zsineget vagdalt araszos darabokra, begyűjtötte a legszebb leveleket a kertből, előhozta a hóember kalapjaként szolgáló fazekat. A hagymahéjat előre beáztatták langyos vízbe, aztán hozzáláttak a munkához: mama fõlszabdalta a harisnyát, egyenként kisimította az asztalon. Ezután ráhelyezett 1-2 levélkét, majd a tojást ráillesztve jó szorosan összefogták, s megkötötték a harisnyadarabot. Így helyezték bele a fazékba, és főzték meg a barnás színű lében. A tojások kiszedése és lecsupaszítása a mama feladata volt, mert azt még forró állapotában kell végezni. Előbb kicsit hűlt, aztán Erzsike óvatosan átdörzsölgette mindet szalonnabõrkével, hogy szép fényesek legyenek. Mikor mindennel végeztek, már vacsora felé járt az idő.

-Erzsikém, légy szíves teríts le néhány papírtörölköt a szekrényre, s rakd át oda a tojásokat! Reggelre kihül, s akkor tesszük őket bele a kis fonott kosárba -kérte mama.

-Ugye, milyen szépek? Neked melyik tetszik a legjobban, mamikám- kérdezte Erzsike.

-Hát...nem is tudnék választani. Talán ez a bürök-leveles..., vagy ez a lóherés. De szép ez a cickafark-leveles is- nézegette nagy sorba mindet- csak kérlek, most már siess, mert itt a vacsora!

Bizony, minden családtag gyönyörködve szemlélte a szép hímes tojásokat, a készítők pedig büszkén hallgatták a dicséretet.

Hát az Óramanó? Ő alig várta, hogy beesteledjen, s remélte, hogy nagymama most is elfelejti felhúzni az óráját. Hiszen annyi dolga volt szegénynek!

S valóban így történt! Hajnal felé fogytak el a láncszemek, Manócska pedig bátran előmerészkedett. Ez az, amiben már nagy gyakorlatra tett szert! A délelőtt készült sütemények illata még mindig az orrában volt, ezért azokat kereste meg legelőbb az asztalon. Kis cimborájával is ott akadt össze.

-Szia Kiskanál- köszöntötte-. Nem maradt rajtad egy kis krém véletlenül? Úgy illene ezekhez a sütidarabkákhoz, amik már a pocakomban vannak!

-Gyere, kerül épp egy kevés. Neked adom – mondta a kis barát.

Miután Kiskanál már tiszta volt, Manócska faggatni kezdte:

-Te Kiskanál! Miért főzte meg mama azt a sok tojást? S miért kellett még be is festeni? Úgy jobb?

-Ó, Manócska! Nagy sorja van annak! Ez egy szép húsvéti szokás az embereknél. Majd holnap sorban jönnek a kis- és nagy fiúk, hogy illatos kölnivel meglocsolják a kis- és nagy lányokat. Cserébe pedig hímes tojást kapnak -szólt a magyarázat.

-De érdekes! Megyek is, és megkeresem azokat a míves hímeseket.

Amint az asztról körbenézett, s megpillantotta a szekrényen a tojásokat, rögtön ott termett közöttük. Csodálattal vette szemügyre valamennyit, s áradozott kis cimborájának:

-Jaj, ha látnád Kiskanál...!Ezen egy levélke van, ezen kettő, ezen szív alakú, ezen csipkés szélű-kicsit megállt- várj, ezt nem látom jól, meg kell fordítanom...-ekkor egy koppanás és reccsenés hallatszott, majd jajveszékelés.

-Jaj, jaj! Leesett, és el is tört-sopánkodott Manócska!

Gyorsan leereszkedett a földre, de az összeroncsolódott tojással már nem volt mit tenni. Még meg se bírta emelni, nemhogy visszavinni a szekrényre. Otthagyta hát, de egy kis darab tojáshéjat-amin szív alakú levélnyomat volt-felvitt magával az órába, emlékének.

Reggel mama gyorsan rendet rakott a konyhában, nehogy az ő Erzsikéje bánkódjon a tojás miatt.

-Látod mama, most már én is visszaemlékszem, hogyan készül az a hagymahéjas-szólt Kicsilány.

-Tudod, nekem azok a legszebbek. De azért festünk pirosat, sárgát, zöldet is, mert a kisfiúk meg talán annak örülnek a legjobban-mondta mama, megnyugtatta kicsi unokáját.

MEGEMLÉKEZÉS

Pál István (1919 – 2015)

Kilenc gyerek közül elsőként született idősebb Pál István gulyás és Ciglan Erzsébet bánki kanászlány gyermekeként. Pál István családja kizárólag pásztorosokat tart számon. Apja is „tudós pásztor” volt - állapot, ember gyógyításához, rontás elhárításához egyaránt értett. Édesanyja munka közben is dalolt, édesapja, nagypapa furulyázott, flótázott, dudált. Ahogy járni tudott, kísérte apját két öccsével együtt a legelőre, így szinte észrevétlenül tanulták meg a pásztorság folytatásához szükségeseket. A gyerekek a régi zenei örökséget is átvették - lánytestvérei közül többen is kitűnő énekesek lettek. István a három fiú közül egyedül, átvette a furulyás, flótás, dudás örökséget is. Ciglan Jánostól, édesanyja nagybátyjától a furulya- és flótakészítést, valamint a faragást is megtanulta. Édesapjára úgy emlékszik vissza, mint a legnagyobb zenészre, akimindent tudott, „a Miatyánktól s Hiszekegyig, mindent”. Ő volt a példakép.

Rendkívüli zenei érdeklődése 6-7 éves korában nyilvánult meg először, kilencévesen pedig már a hóna alá tudta venni a dudát. Apja időnként tanácsaival segítette őt a tanulásban. Leginkább a közösségi zeneszolgáltatás fontosságára hívta fel a figyelmét. Ha dudatanulásról beszél, Pál István soha nem mulasztja el leírni az apa kitörő örömét, amikor fia az első nótát végigdudálta: „Van már utódom, itt az én fiam!”. Közben megtanult furulyázni és flótázni is.

Ötévi iskolába járás után Pál Istvánt már cselédkanásznak adták Bánkra. Tizenöt évesen átmenetileg komenciós kocsisnak állt Alsópeténybe, 1935. augusztus 20-án apja egyik jó barátja, Koós József elvitte magával a nógrádi várba, ahol is énekével, dudálásával óriási sikert aratott. (Koós József kitűnő dudás-furulyás juhász volt. Dalai és játéka szerepel a Pátria lemezeken és Bartók Béla *Magyar népdalok* c. könyvében is.) 1939-ben feleségül vette Garai Ilonát. Hat gyermekük közül ketten, István (1941) és János (1946) nőttek fel. Felesége tereskei iparos volt, nem pásztorcsaládból származott.

Az Első Honvédhadsereg tüzéreként eljutott a Donyecig. 1945-ben a Csepel Szigeten feloszlott az alakulata, és kalandos úton hazatért. Tulajdonképpen végigharcolta a háborút, ott van a legnagyobb pokol kellős közepén, és még csak meg sem sebesül.

A háború után apja tanácsára elszegődött Szécsénkére falusi gulyásnak, majd apja nyomdokain Nógrádsápra, kanásznak. Az 50-es évek derekán már nehezen viselte a család a falusi kanászkodást, mert a téeszésítés és a mangalicák hússertésre való lecserélése miatt rohamosan kezdett bealkonyodni a falusi kanászkodásnak.

Ezt megérezve, felesége unszolására 1957-ben híres juhászoktól megkezdte a juhászat tanulását. Hatalmas tudásra tett szert a juhászat terén, majd átment a borsosberényi Állami Gazdasághoz, ahol 18 évet töltött el, falkás juhászként. Innen ment nyugdíjba 1979-ben. Tudását megbecsülték, és anyagilag is gyarapodott a család. Tereskén házat vettek és oda is költöztek.

„Ha még egyszer születnék, akkor is csak juhász lennék.” - mondja életének erre a szakaszára emlékezve. A juhászat nyugodtabb időszakában kezdte el a Ciglan János „nagyapától” még fiatalkorában megtanult furulyakészítést is. Remélte, hogy fiai folytatják majd a juhászatot, így a családi pásztorhagyomány megőrződik. Ugyanolyan fontosnak érezte, hogy legyen utódja, mint saját apja, aki annak idején benne látta meg a hagyomány folytatóját. Az idősebbik fia nem vállalta a pásztorságot, kisebbik gyermekénél látta a hajlandóságot. Kisebb fiával bojtárkodott együtt, majd önálló falkás juhásznak is beállt.

A békésnek ígérkező öregkort súlyos tragédiák sorozata rázta meg. 1983-ban meghalt felesége. 1991-ben, 50 évesen meghalt az idősebbik fia, István. Ekkor „kihaltak a szívéből a nóták”. Fiatalabb fiában maradt minden reménye, aki fiatalkorában végig vele bojtárkodott. Kazettára is mondta a juhászat összes fortélyát, hogy fia, ha majd visszatér a pásztorsághoz, tanulhasson belőle. Ez a reménye is megcsalta: kisebbik fia, János, 48 éves korában tüdőrákban meghalt.

„Megmaradtam műemléknek” - szokta mondani, de az is mondható, hogy úgy maradt meg, mint a tanúhegyek, amelyek sokkal keményebb kőzetből vannak, mint a környezetük.^[1]

1992. június 14-én este kopogtatott be hozzá néhány táncmuzsikus zenész és táncos: a felvidéki Agócs Gergely, Páll László, Hégli Dusan és Juhász Zoltán. Azóta újra szól a nóta, duda, furulya, flóta. 1994-ben megkapta a „Népművészet mestere” kitüntetést.

Egész életében egyetlen dolog éltette: hogy minél teljesebben átadhassa zenei örökségét. Ebben is az apai példa - általánosabban a pásztorősök példája - érvényesül. Az a szemlélet, mely szerint **a tudással az átadás kötelezettsége is együtt jár**. A Népművészet mestere, a Magyar Kultúra Lovagja, Nógrád Megye Madách-díjasa, több település díszpolgára volt.

(wikipédia)

Március 3-án (mivel 2-án, halála évfordulóján az emlékezők többsége nem ért rá) szombaton a Tereskei temetőben Pista bácsi és felesége sírjánál emlékeztünk meg a tereskei dudásról. Kezdeményezésemre (Karaffa Gyula) tavaly indult el egy folyamat, ami azt a célt tűzte ki, hogy minden évben Pista bácsi sírjánál emlékezzünk, hajtunk fejet, hogy soha se feledjük el emberi arcát, tetteit, cselekedeteit, tudását.

Tavaly még csak hárman voltunk a sírnál, idén már majd negyvenen. A megemlékezők között rokonok, ismerősök, barátok, tisztelők, tanítványok, a tereskei polgármester asszony Meló Martina, a tereskei énekkarosok, a Magyar Dudazenekar több tagja, a Magyar Tekerőzenekar több tagja, helybéliek, és hagyományörzők vettek részt. Konrád Viktor fiatal romhányi dudás megemlékező mondatai után a sírnál tekerő-, és furulyazene szólt, kanászkiáltás hangja zendült, juhásznótákat énekeltünk, s a sírra egy-egy szál sárga rózsa, illetve virágcsokrok kerültek a megemlékezőktől. Majd a tereskeiek szeretetvendégségre hívták a résztvevőket a művelődési házba, ahol süteménnyel, üdítő italokkal, és különféle harapnivalókkal szolgáltak, de előkerült egy kis pálinka és bor is. A színpadon aztán ismét a tekerősök, dudások, furulyások, a tereskei énekkarosok adtak egy spontán, kötetlen műsort. Fellépett itt Gyenes Tamás (*Gránátalmadíjas fafaragó*) és kedves felesége is. Mint köztudott, Tamás az, aki Pista bácsitól a legtöbbet tanulta a palóc furulya készítéséről, s legelevenebben élteti ezt a hagyományt!

A színes és méltó megemlékezés a délutánba hajlott, sokat beszélgettünk Pista bácsiról, s megegyeztünk, hogy jövőre ismét ellátogatunk sírjához. Már csak azért is, mert jövőre lesz éppen 100 esztendeje, hogy Pista bácsi született!

Szöveg: Karaffa Gyula Fotó: Dobrocsi Lénárd

BESZÁMOLÓK

Bemutatkozott a Palócföld folyóirat Érsekvadkerten

2018. február 22-én az érsekvadkerti könyvtár Kedd esti beszélgetések programsorozatának keretében bemutatkozott a Palócföld folyóirat.

Előző bemutatkozásait hallgatva (Magyar Írószövetség, balassagyarmati könyvtár) fogalmazódott meg bennem, hogy ugyanazok a törekvések vezetnek a Kedd esti beszélgetések programjait is, mint ami a Palócföld hitvallása: bemutatni, megmutatni szűkebb hazánk, környezetünk irodalmi, művészeti, közéleti értékeit, alkotóit. Természetesen a folyóirat mélyebb és szélesebb spektrumot ölel fel.

A bemutatkozást a főszerkesztő, Dr. Gréczi-Zsoldos Enikő vezette, vendégként két képzőművészt hozott magával: Kele-Szabó Ágnes művésztanárt és Lencsés Zsolt freskófestőt.

A vendégeket Dr. Kovácsné Nagy Mária polgármesterasszony köszöntötte.

A program első harmadában Dr. Gréczi-Zsoldos Enikő magát a folyóiratot mutatta be. A Palócföld 1954-ben indult, azóta is folyamatos a megjelenés. Profilját mindvégig az a hármás meghatározás adta, hogy „irodalmi, művészeti, közéleti” tartalommal rendelkezzen. A stabil értékteremtő törekvést mindvégig megőrizte a lap, annak ellenére, hogy az aktuális társadalmi helyzet, a mindenkori szerkesztőség változásai felismerhetők a folyóirat életében. Igazodik ugyan, de szerepe ma is ugyanaz, mint volt 64 éve: a „palóc” kultúrtáj értékeinek a megmutatása.

Nógrád megye lapjaként indult, és bár ma is a megye, a megye intézményei a működtetői, igyekeznek a tágabb, országhatárral kettészelt palóc régiót felölelni, hiszen olyan közösség él együtt a „tájházában”, amelynek az értékeit meg kell mutatni.

2016 májusában vállalkozott a főszerkesztői poszt betöltésére Dr. Gréczi-Zsoldos Enikő, nyelvész, egyetemi adjunktus. Tervei között szerepelt, hogy a tájhaza alkotásait ismerjék meg országosan is. Ennek eredményeként a laponkénti 350-es példányszámból találunk kiadványokat Zalától Hajdú-Bihar megyéig, az Írók Boltjától Párizsig (Nagy Pál főmunkatárs él itt).

Amellett, hogy a Palócföld szellemi útlevél az itt élő alkotóknak, országos lapokban publikáló szerzők is helyet kapnak a lapban, pl. Lackfi János, Turczi István, Petróczi Éva.

A főszerkesztő asszony Illyés Gyula idézetére hivatkozva, aki a „hajszálerek” szerepének fontosságára utal, párhuzamot vont a vérkeringés és az irodalom, a kulturális élet között: ha nem lennének vidéki lapok, ha nem lennének vidéki kulturális rendezvények, nem lenne, ami működteti az organizmust, csak a csupasz vénák maradnának. A hajszálereken keresztül bekapcsolódhatunk az országos közéletbe: érsekvadkertiként, Nógrád megyeként, magyarként.

A folyóirat előszeretettel közli a szépirodalmi alkotásokat. Törekvése, hogy ma élő szerzőktől első közlésként szereplő művek jelenjenek meg. Figyelemmel kísérik a szerkesztők az évfordulókat is (Arany év, Tompa Mihály, reformáció), ezekre értelmező tanulmányokkal emlékeznek meg.

A Szemle rovat irodalmi alkotások recenzióit közli, figyelve arra, hogy a bemutatott művek kötődjenek Nógrád megyéhez.

A Palócföld túlnőtt a folyóirat jellegén, szellemi műhely is: irodalmi rendezvényeket, kulturális bemutatásokat szervez és élte a Palócföld Könyvek sorozatot.

A nyomtatott lapszámon és könyveken kívül honlapot is nyitottak, blog szerűen, versmegosztásokkal, rovatokkal. Érdekesség az „Ugródeszka” rovat, amely ifjú tehetségek közlésére jött létre.

A 2016-os szerkesztői váltás magával hozta a Palócföld külső megújulását is. Az új logó, új felirat mellett szembetűnő a képzőművészeti alkotások szerepeltetése címlapon, belső oldalakon.

Fontos, új irányvonal jellemzi az új vezetést: még inkább legyen jelen a folyóiratban a határon túli irodalom, képzőművészet.

A rendezvény a képzőművész vendégek bemutatásával, bemutatkozásával folytatódott.

A 2017-es évfolyam 3. száma Kele Szabó Ágnes illusztrációival jelent meg, sőt interjú is készült vele.

Kele Szabó Ágnes a salgótarjáni Madách Imre Gimnázium művésztanára, szaktanácsadó, tanterv kidolgozója, alkotótáborok szervezője, galériák működtetője.

Életútjának etapjait, alkotói korszakait egy diasorral prezentálta. Szaktanácsadóként járva a megyét elkezdte megismerni annak szépségeit. A megyejárás hozadékaként mégsem ez lett a legfontosabb, hanem azok az emberi, baráti kapcsolatok, amik lehetővé tették neki, hogy mindenhol haza lehet találni, sok helyen érezheti otthon magát. Az érsekivadkerti Petőfi Sándor Általános Iskolához, tanáraihoz sok elvégzett közös program fűzi. Az iskola azt a gondolkodásmódot képviseli, amit ő is nagyon szeret: mindent alaposan és magas színvonalon kell csinálni!

Kele Szabó Ágnes alapvetően tanárnak tartja magát, de jó pillanatokban grafikusnak is. Elsősorban a szépségre törekszik, remélve, hogy az esztétika miatt nem tűnik el munkáiból a tartalom sem. Tevékenységét a harc, a jó harc inspirálja, ami előre visz, feladatokat hoz.

A továbblépés igényével szervez alkotótáborokat, és a továbbképzés, a fejlődés reményével vett részt egy izraeli tanulmányúton Jeruzsálemben. Az életútnak ezt az állomását érdekes diakepek mutatták meg. A „Péntek esti gyertyagyújtás” című grafikáján a képpel egyé olvadva feliratokkal találkozunk. Hasonló „játékkal” alkotta meg az „Inga” című képet is, amin az inga szótári megfogalmazásának betűi szerepelnek. Mindkét mű kifejezi az alkotó grafikán belüli kalligráfiához való vonzódását. Érdekes alkotások születnek a betűk képeken való szerepeltetésével: felület, forma lesz az írott szövegből.

A Palócföldben megjelent grafikáin madárkái, állatkái láthatók, nem realista módon megörökített formában, hanem kiemelve azt a kicsi karaktert, gesztust, ami felismerhetővé, barátságossá teszi őket.

Legújabb rajzain saját szavait használva, „kicsit visszament ősibe”. Keresgélő, misztikus vonalai az ősi barlangrajzokra emlékeztetnek.

Megharcolt, jó harca Kele Szabó Ágnesnek az új technikával, a digitális világgal való ismerkedés, az ismerkedés eredményi pedig számítógépes grafikával készült meseszerű színes lézernyomatai.

A rendezvény harmadik vendége, Lencsés Zsolt freskóművész és Kele Szabó Ágnes régi ismerősök. „Zsoltot Calabriával együtt kaptam” – mondja Ágnes, mikor megismerkedésükről kérdeztük őt.

Calabria Dél- Olaszország tartománya, Nógrád megye testvérmegyéje. Ezen belül Lamézia Terme Balassagyarmat testvértelepülése, a település arisztokrata képviselője, Alessandro de Medici Nógrád megye tiszteletbeli nagykövete volt. Itt kapott felkérést kiállításrendezésre a balassagyarmati Arttéma egyesülete, abban a reneszánsz színházba, amelynek felújítását Lencsés Zsolt végezte. Akiállítás egy zongorahangverseny kísérő rendezvénye volt, Csemniczky Zoltán és Párkányi Raab Péter szobrai a mai napig láthatók itt. A képzőművészeti kiállításon Kele Szabó Ágnes is részt vett, a közös utazás során ismerkedett össze Lencsés Zsolttal. Ágnes levetített egy filmet az olasz utazás képeivel, felidézve a felejthetetlen hangulatot, meglepetést szerezve Zsoltnak is. Különösen találónak, meghatónak érezte a film alatt futó Adriano Celentánó énekszám szövegét. Gyors fordításából mi is megtudtuk a lényegét: Ha az ember belül, lelkében szeretettel telítődik, ez megvéd a külső világ gyötrelmeitől.

A Palócföld legutóbbi 2017/4-as lapszámának külső és belső borítóján Lencsés Zsolt alkotásai láthatók, e lapszám tartalmaza vallomását is (Aranymadár freskó tolla), amiben sokat ír Olaszországban eltöltött éveiről, de beszél a szülőföldhöz való ragaszkodásról is.

A freskófestő kihalóban lévő mesterség. Mivel a falat nem lehet műterembe vinni, menni kell, ha alkotni akar az ember. Ehhez nem csak megfelelő fizikai erőnlét, de diplomácia is kell.

Hosszú utat járt be Lencsés Zsolt, míg kitanulta a mesterséget, sőt ma sem fogyott ki kísérletező kedvéből. Sokat időzött és tanult Olaszországban, élvezhette az olasz mecénaturát 15 éven át. Középületeket, de főleg szakrális helyeket díszítenek a freskói Calabriától Rómáig. Martirano a Medici család rezidenciája,

templomában megfesthette a freskófestők örök témáját, az utolsó vacsorát. Reneszánsz szokás szerint a képen rajta van a mecénás, Alessandro de Medici és a festő is. A jubileumi szentév során a Vatikánban is kapott felkérést.

Az élet hazahúzta, de az erős kapocs Olaszországgal, Calabriával megmaradt. Kapcsolatrendszerét azóta is próbálja hasznosítani Nógrád megye felé.

2002-től kezdett itthon, az Ipoly-medencében munkákat vállalni a vándor freskófestő. Balassagyarmat felkérésére a Szentháromság templomban, majd a Szent Imre Keresztény Általános Iskolában festett, de dolgozott középületekben is (Magyar Külkereskedelmi Bank, Gösser Söröző).

Érdekes folyamatot indított el Lencsés Zsolt, amikor elvállalta a balassagyarmati börtön kápolnájának a megfestését. Az elítéltekkel együtt dolgozva alakított ki egy ma is működő pedagógiai rendszert, a freskóterápiát. Egy Kedd esti beszélgetések alkalmával, amikor a börtön meseterápiás programjával ismerkedtünk, megcsodálhattuk a börtönkápolna freskóit.

Lencsés Zsolt hazatérése nem állt meg az országhatárnál, szülőföldjéhez tért vissza, amihez hozzá tartozik a Felvidék is. Balassagyarmat környéki templomok megfestése mellett jutott ideje dolgozni Ipolykeszin, Liptón, Árván, Zóboralján. Legutóbbi nagy munkája az Esterházy János-zarándokhely kápolnájának belső díszítése Alsóbodokon. Idén itt tartják a határon túli magyar iskolák évzáróját Bőjte Csaba atya közreműködésével, aki szerint Alsóbodok a Felvidék Csíksomlyója lesz.

Beszélt még a freskófestő művész legújabb munkájáról, az őrhalmi templom megfestéséről. Itt régóta vágyott technikával dolgozhatott, ami egymásra festett vékony lazúr rétegek alkalmazásával áttetsző, lebegő hatást kelt.

A beszélgetés végszava szinte egyszerre fogalmazódott meg a bemutatkozókban és ki is mondták nagy egyetértésben: „Itthon vagyunk, tesszük a dolgunkat!”

Szöveg, fotó: Nagy Anna

„Hit, remény, szeretet.” Kocsis György szerzői estje Vácott

A Móricz Zsigmond Társaság és a váci Madách Imre Művelődési Központ közös szervezésében „Hit, remény, szeretet” címmel Kocsis György váci költő verseiből készült irodalmi műsor 2018. február 24-én – szombaton- 17 órai kezdettel a Madách Imre Művelődési Központ Végh Dezső termében.

A megjelenteket Székelyhidi Ferenc nyugdíjas népművelő köszöntötte.

Köszöntőt mondott: Steidl Levente, a váci önkormányzat művelődési és oktatási bizottságának elnöke.

Bevezette: Péter Péter költő. Közreműködtek: a szerző, valamint Heintl Éva, Csernák Zsuzsa, Csereklye Károly Zoltán (vers) és Marót Géza (zongora).

A műsor befejezése után a Kocsis család mindenkit meghívott egy agapéra a 12-es szobába.

Kocsis György 1946. február 12-én született Zebegényben, ott élt házasságáig és onnan járt be a Gyombolai Márton által vezetett Radnóti Miklós Írókör összejöveteleire az 1960-as években. Később a Kármán József Társaság tagja lett. A Fiesta Színház alapító tagja volt. Versei helyi lapokban jelentek meg. Első önálló verseskötete: ILYEN MINDEN FOHÁSZ címmel 2002-ben jelent meg magánkiadásban. 1973 óta Vácott él. Van két- már felnőtt- lányuk és három unokájuk.

Zebegény gyermekkorában- főleg nyaranként- a művész emberek paradicsoma volt. Utcácskáit írók, költők, zenészek, énekesek, festőművészek rótták. Sokat tanult tőlük, persze tanáraitól is. A nyolcadik osztályt kezdte, amikor a faluba zeneakadémiai növendékek jöttek tanítani. Hangszert lehetett választani. Szüleivel a gitárt választották. Kárpitos szakmát szerzett, majd levelező tagozaton leérettségizett. Gimnáziumi tanulmányai közben a határőrségnél szolgált. Szintén levelező tagozaton elvégezte Esztergomban a Tanítóképző Főiskolát. Jelenleg három dalkör- kettő váci, egy budapesti- tagja. Az írás, a zenélés, az éneklés, az unokák nevelése betölti az életét. Tagja - zeneszerzőként- az Artisjus csapatának. Országos minősítésű citerás és népdalénekes, költő, zeneszerző.

Kocsis György:

Hit, remény, szeretet

Mint

Krisztus arcán

az

elpergő könnycsepp,

mint

az

elfogyó, megújuló telihold,

olyan akartam lenni,

tiszta,

átlátszó,

és

ragyogó.

Hittel,

reménnyel,

szeretettel átítatott,

örök életű fényvirágokat arató,

gondolkodó,

érező,

szenvedő,

és

boldogságos:

ember-fia.

A hasonló című önálló verseskötetét így dedikálta részemre:

“István Barátomnak nagyon sok szeretettel!

Kocsis György”

A kötet fülszövegében olvashatjuk:

“1946. február 12-én születtem Zebegényben. Barátaim szerint költő, zeneszerző, gitár és előadóművész vagyok.

A művész szót erőteljesen idézőjelbe tenném.

Saját bevallásom szerint ember vagyok. Olyan ember, aki hűséges a szerelméhez, aki több mint 42 éve a felesége.

Olyan ember, aki szereti embertársait, gyermekeit, unokáit, az egész családját. Aki szereti a magyar népdalt és szeret zenélni, énekelni, olyan ember, aki szereti Magyarországot, a hazáját.

Remélem van még néhány esztendőm, hogy ezt bizonyítsam.”

Kedves Barátom!

Adja Isten, hogy így legyen.

Szöveg, fotó: Ketykó István

PROGRAMAJÁNLÓ

HONT - TSITÁRI SZENTMISÉK RENDJE 2018.

JÓ PÁSZTOR VASÁRNAPJA (papi és szerzetesi hivatásokért)
Április 22. vasárnap de. 11 óra - Györi - Fáy Csaba Nógrád

PÜNKÖSD (hálaadás a Szentlélek ajándékáért,
egyházközségeinkért)
Május 21. hétfő de. 11 óra - Dr. Beer Miklós megyéspüspök

SARLÓS BOLDOGASSZONY (Szűz Mária látogatása Erzsébetnél)
Július 1. vasárnap de. 11 óra - Simon László

SZENT JOAKIM ÉS ANNA (Szűz Mária szüleinek az ünnepe)
Július 29. vasárnap de. 11 óra - Tóth Tamás

NAGYBOLDOGASSZONY VIGÍLIÁJA (Szentmise gyertyás körmenettel)
Augusztus 11. szombat este 20 óra - Berta László, Nagyoroszi

NAGYBOLDOASSZONY ÜNNEPE (Szűz Mária mennybevétele)
Augusztus 12. vasárnap de. 11 óra - Luteránus Péter, Drégelypalánk

KISBOLDOGASSZONY (Szűz Mária születése és nevének ünnepe)
Szeptember 9. vasárnap de. 11 óra - Gyönyör László, Ipolyhidvég

SZŰZ MÁRIA, MAGYAROK NAGYASSZONYA
Október 7. vasárnap de. 11 óra - Kelemen Zoltán, Kemence

**A SZŰZANYA SZERETETÉVEL
VÁRUNK MINDEN KEDVES ZARÁNDOKOT!**

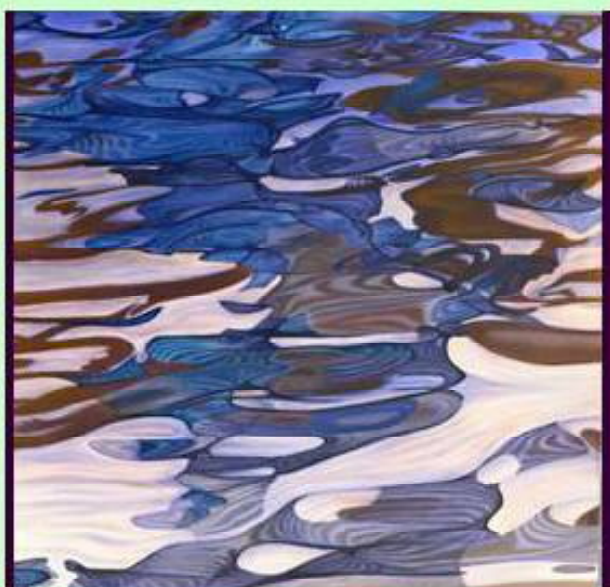
*"A Tsitári templomban szól a kisharang,
Odasietünk hozzád bánatainkkal.
Nem vagyunk árvák, van édesanyánk,
A Tsitári Szűzanya vigyáz mireánk."*

Egyéb tájékoztatás megnézhető a tsitar.hont.hu oldalon
Elérhetőség: Kelemen Zoltán, telefon: 0620/469 9991

**Nógrád Község Önkormányzatának képviselő-testülete
2018. évre az alábbi rendezvényeket kívánja lebonyolítani,
illetve az alábbi rendezvények helyszínét biztosítja:**

Március 14. (szerda) 17 óra Művelődési ház	Nemzeti ünnep – megemlékezés
Március 19. (hétfő) Csurgó forrás	Csurgó forrás környékének díszítése (Nógrádi Napraforgó Egyesület)
Április 1. (vasárnap) 20 óra Művelődési ház	Húsvéti locsolóbál (Nógrádiak Nógrádért Egyesület)
Április 28. (szombat) Művelődési ház	IV. Nóta és dalest, Anyák napi köszöntés (Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat)
Június 2. (szombat) Nógrádi vár	V. Nógrádi Várjátékok
Június 16. (szombat) Nógrádi vár és a Börzsöny	Futapest (Futapest Club)
Június 23. (szombat) Civilek ház	Civil Szervezetek Napja (főzőverseny)
Augusztus 4-5. (szombat-vasárnap) Nógrádi vár és a Börzsöny	Szondi György emléktúrák és Dynafit Lynx Trail események, terepfutó verseny és teljesítménytúra (Szent Jakab Zarándok Egyesület)
Augusztus 20. (hétfő) 9 óra Művelődési ház	Szent István ünnepe – megemlékezés
Szeptember 29 - 30. (szombat—vasárnap)	Sportpálya
Szüreti felvonulás – Őszi vigalom	
Október 3-4. (szerda—csütörtök) Művelődési ház	Tápláló szeretet program (Nógrádi Napraforgó Egyesület)
Október 19. (péntek) Temető	Nemzeti ünnep – megemlékezés
November 10. (szombat) Művelődési ház és a Vár	Márton napi lámpás felvonulás (Nógrád Várának Megmentéséért Alapítvány)
December első fele Sportcsarnok	Tornaterem negyedszázados évfordulója (Nógrádi Tornateremért Alapítvány)
December 1.; 8.; 15.; 22. 16 óra	Adventi mécesgyújtás a Csurgó forrásnál (Nógrádi Napraforgó Egyesület)
December 2.; 9.; 16.; 23. Flórián park	Adventi gyertyagyújtások
December (téli szünet előtti utolsó előtti tanítási nap)	Idősek Napja – Falukarácsony

**„MINTÁZATOK”
RETROSPEKTIV**

MEGHÍVÓ

**ÓVÁRI JÁNOS FESTŐ
KIALLITASÁRA**

2018. ÁPRILIS 20.-ÁN 18 ÓRÁRA
A
VÁCI MADÁCH IMRE MŰVELŐDÉSI
KÖZPONT EMELETI
GALÉRIÁJÁBA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
MACZKAY ZSAKLIN

KÖZREMŰKÖDIK:
FAZEKAS LÁSZLÓ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
2018. ÁPRILIS 20.-TÓL JUNIUS 3-IG.

**III.
PALÓC
FESZTIVÁL**

és

**I.
PALÓCFÖLDI
BETYÁRTALÁLKOZÓ
BÉREN**

2018. Június 02.

Bér - Virágospuszta - Andezit fogadó

KÖNYVAJÁNLÓ

Hamarosan, április elején megjelenik Csáky Károly igen érdekes kötete!

Manapság mintha újra reneszánszát élne tájainkon is az emléktábla-állítás. Intézmények, szervezetek, pártok, egyházak, ilyen-olyan közösségek készíttetnek s lepleznek le táblákat, emléket állítva így a neves elődöknek, a szülőföld személyiségeinek, történelmünk, kultúránk nagy alakjainak. Az arra hivatott intézetek aztán számba veszik az egyes helyeken fellelhető emlékeket; leírják a táblák méreteit, megtudhatjuk, milyen anyagból készültek azok, mit véstek rájuk, ki volt az emlék állítója, ki a gondozója annak. Mindez így rendben is volna, hisz a kihelyezett táblák emlékeztetnek, tiszteletadásunkról tanúskodnak, önismeretünket erősítik, az említett leírások pedig segítenek a további eligazításban.

A fentieket mérlegelve fogtam magam is a kőbe, bronzba, márványba, fába vésett emlékeink számbavételéhez. Ám elsősorban nem a paraméterek leírására, a száraz adatszerűsége törekedtem. Célom elsősorban az volt, hogy a néhány soros emlékeztetőnél többet is elmondjak arról, akinek nevét felvéstük a táblára. Hogy kötetem egy kicsit beszédesebb kalauza is lehessen a múltnak, közelebb hozza mindazokat az utódokhoz, akikről eddig oly keveset tudtunk. S egy kicsit, megvilágosodjon előttünk az ő életpályájuk, fény derüljön nemes cselekedeteikre, érdemeikre. Így talán a tiszteletadás szükségét is jobban megértjük, főhajtásunk is indokoltabbá válhat, a megemlékezések is meghittebbek lehetnek.

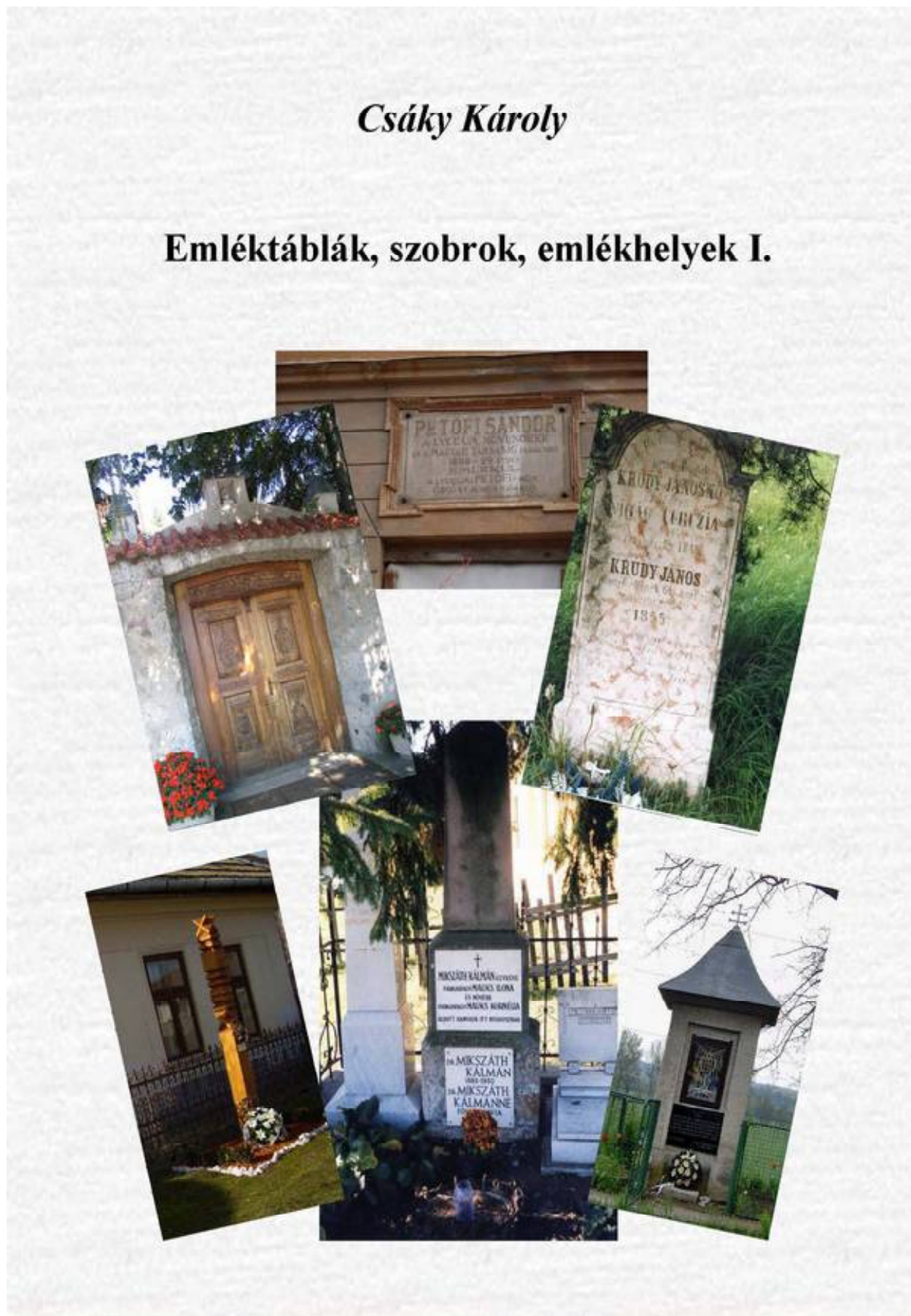
Azt szeretném, ha az itt közölt leírások abban is eligazítanának, hogy történelmünk, irodalmunk, kultúránk vagy az egyetemes tudomány nagy alakjairól - kiknek szintén emléket állítottunk – tudjuk, mi fűzte őket tájainkhoz, milyen kötődéseik-kapcsolataik voltak szülőföldünkkel, miért, mi célból jártak az adott helyen. S közben az érintett vidék egyféle kultúr-, tudomány- és művelődéstörténeti tablója is kirajzolódjék előttünk. Én legjobban mindig úgy szerettem egy-egy helyre, az ott található emléktáblához elzarándokolni, ha arról előre is megtudtam, megtudhattam egyet s más. De előfordult, hogy csak akkor sikerült tudomást szereznem valamiről, valakiről, amikor már előtte álltam. Ilyenkor is jól jött a gyorsan áttekinthető leírás, eligazító szöveg. Sőt, az utólagos hozzáolvasás is érdekes lehet olykor. Könyvem s az itt közölt kis írások tehát ezekhez is segítséget kívánnak nyújtani.

Elsősorban a honti-nógrádi régióban, a tágabb Ipoly völgyében, a Palócföld kis szeletében, illetve Hont híres bányavárosában, Selmecbányán fellelhető emléktáblák közül mutatok be néhányat. Nem a teljességre törekedve, nem is minősítve, vagy egyéb kritériumokat szem előtt tartva. Már csak azért sem, mert a bemutatásokat-leírásokat folytatni szeretném.

dr. Csáky Károly mkl.

Csáky Károly

Emléktáblák, szobrok, emlékhelyek I.

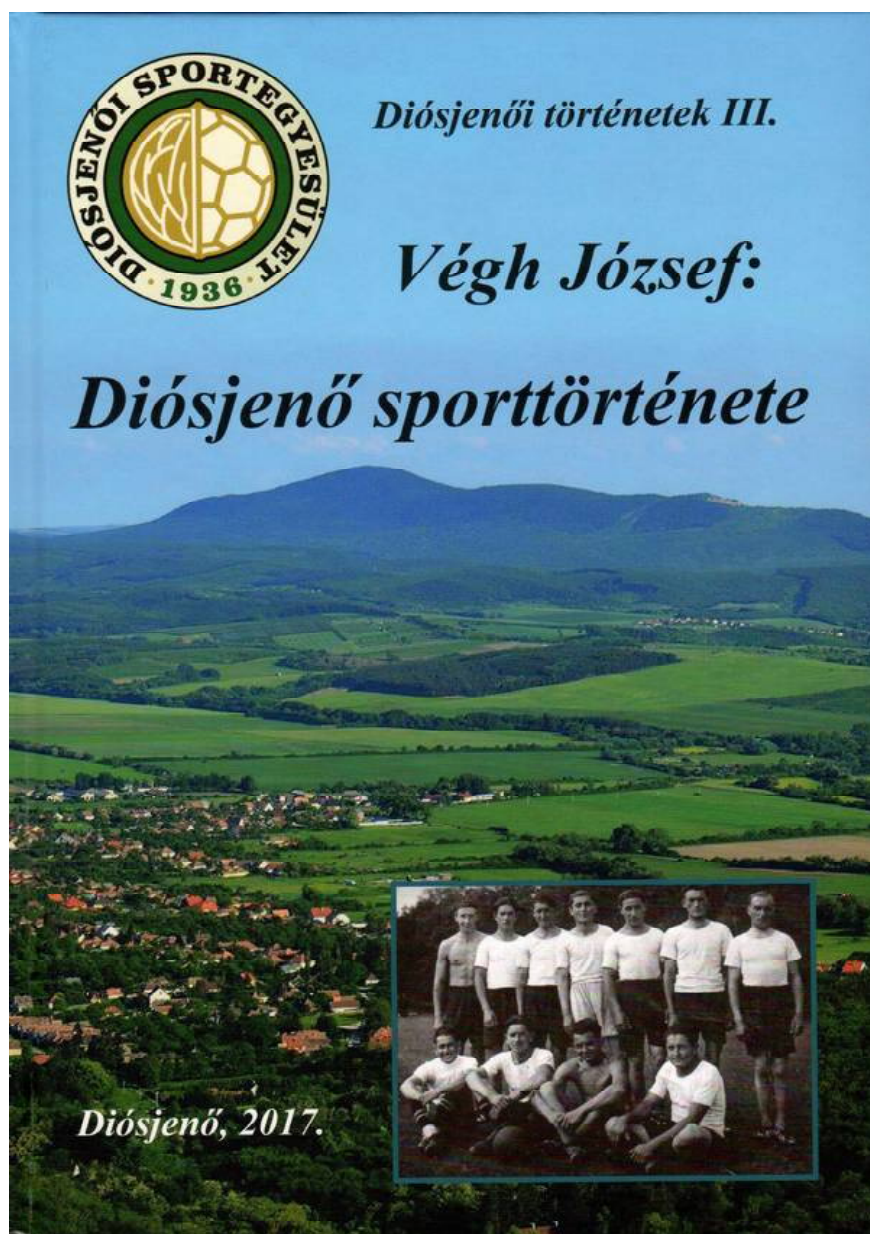
Végh József: Diósjenő sporttörténete

Mintegy száz évet ölel fel ez a kötet. Nem is gondolná az ember, hogy szinte alig van olyan sportág, amely ne érintené a települést, az itt élőket, itt dolgozókat. Vannak köztük olyan kiválóságok, akik eljutottak a csúcra és megszerezték az olimpiai, világbajnoki trófeák valamelyikét, vagy kiérdemelték az országos elsőségért járó érmeiket. A többség azonban természetesen megmaradt az amatőr szinten. Itt is születtek ragyogó érmek, kimagasló eredmények, elismerésre méltó egyéni - és csapatteljesítmények.

Sokan vannak, voltak, akik nem törekedtek a versenyszerű megmérettetésre, megelégedtek azzal, hogy a sport, a mozgás örömet okoz számukra, s hozzájárul jobb közérzetük, egészségük megőrzéséhez.

A sportos életmódról szólva Józsa Csaba testnevelő tanár így fogalmazott: „A sport nagyon jó iskola ahhoz, hogy az ember megtalálja a helyét, a boldogulását, mert sok mindenre megtanít és hozzászoktat. Megkönnyíti az eligazodást és a helykeresést. Számomra ez a siker, s ezek az igazi értékek.”

Az 560 oldalas, vaskos kötet a Diósjenői Történetek sorozat harmadik tagja. Kiadója a Diósjenői Sportegyesület.

Megvásárolható a szerzőnél, illetve szerkesztőségünkön keresztül!

2

Czinka Panna nótája.
(1735.)

Átirta: Bloch József

Lassan. (Adagio.)

Violino I. **VÉGH JÓZSEF**

Violino II. **Czinka Panna,**

Viola. **a cigány Szappho**

Violoncello

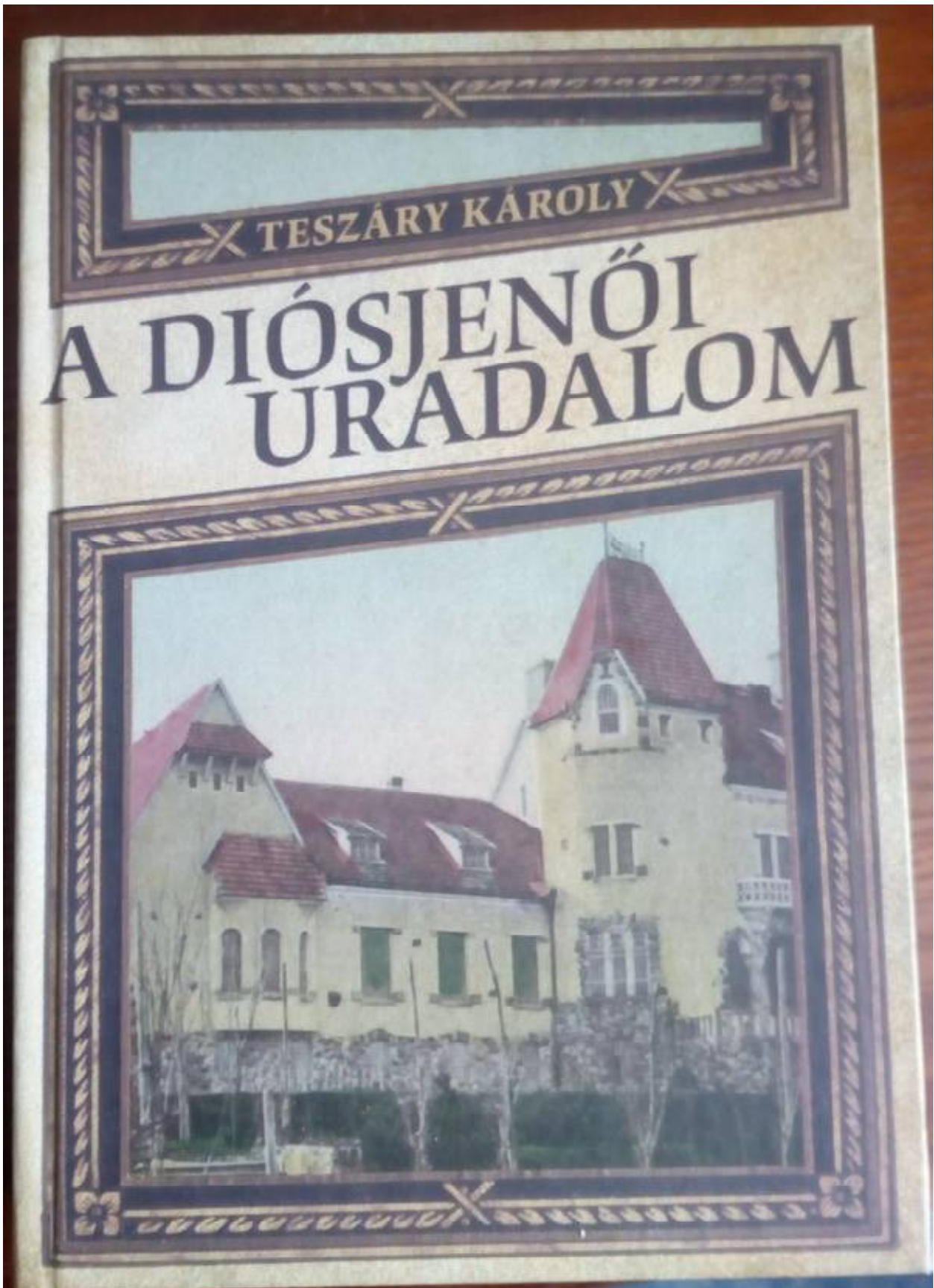
Élénken. (Allegro.)

Tempo

I. Berté József és Társa zeneműnyomdája Budapest. R. K. 58.

Megjelent a Diósjenői uradalom című kötet, keressék a szerzőnél!

PÁLYÁZAT

XXI. Aquincumi Költőverseny

Az Aquincumi Múzeum, a Magyar Írószövetség és a Pannon Művészet Alapítvány meghirdeti a XXI. AQUINCUMI KÖLTŐVERSENYT.

AHÍVÓMONDAT:

„FACIT INDIGNATIO VERSUM.” „Az indulat ihlet versre.” (Iuvenalis)

A MÁSIK HÍVÓMONDAT: „...megörzöm és átadom a nekem átadott misztériumokat.” (tekintettel az Aquincumi Múzeum ez évi jeles eseményére, A SYMPHORUS MITHRAEUM VISSZAÉPÍTÉSÉRE)

Klasszikus formában írt (alkaioszi, szapphói, anakreóni, aszklepiádészi, hexameter, disztichon, leoninus, stb.) pályaműveket várunk, egy pályázatban legfeljebb kettőt. Egy-egy vers terjedelme ne legyen több 32 sornál!

Beérkezési határidő: 2018. március 26.

A pályaműveket kizárólag e-mail-ben várjuk: kurucz.katalin@iif.hu
A döntőbe jutott versekről e-mail-ben adunk tájékoztatást április 3-tól.

DÖNTŐ ÉS EREDMÉNYHIRDETÉS: 2018. ÁPRILIS 7. 11.00
(Aquincumi Múzeum, 1031 Budapest, Szentendrei út 135.)

Fővédnök és a zsűri elnöke: **Szakonyi Károly**

A döntőbe jutott művek színészek tolmácsolásában hangzanak el.

Díjak:

- I. díj: Arannyal ékesített babérkoszorú
- II. díj: Ezüsttel ékesített babérkoszorú
- III. díj: Bronzzal ékesített babérkoszorú

Közönségdíj cserépszavazással, valamint Különdíjak.

EPIGRAMMAÍRÓ VERSENY A HELYSZÍNEEN MEGADOTT TÉMÁBAN.

KARAFFA GYULA**orrszöröm**

telnek a napok egyik a másik után
mindennapi rutin mondhatjuk
semmi sem történik
véletlenül sincs semmi érdekes

aztán feltettem a szemüvegemet
belenéztem a fürdőszobatükörbe
s megláttam kilóg az orrszöröm
mégpedig mindkét orrlukamból

senki sem szólt
mindenki hallgatott erről
amikor szembetalálkoztunk

két eset lehetséges
vagy ők sem szokták
használni a szemüvegüket
hiúsági okokból (*mint én*)
vagy nagyon is látták
(*legbelül jót nevettek rajtam*)
de nem az ő gondjuk
ez hanem az enyém

és hogy mi ebből a tanulság
kérdézhetnéd kedves olvasóm:
csak annyi hogy kell egy tükör
ami figyelmeztet
no nem feltétlenül
a hibáidra hanem
csak önmagadra

E havi számunk szerzői:

Börzsönyi Erika (Pásztó) Budapest író, költő
Csáky Károly mkl. (Kelenye, 1950) Ipolyság, helytörténész, költő, tanár, néprajzkutató
Debreczeny György (Budapest, 1958) Budapest, könyvtáros, költő
Dobrosi Andrea(Budapest, 1970) Budapest, költő, szerkesztő
Egry Artúr (Budapest, 1953) Budapest, mérnök, tanár, költő
Elbert Anita () Veszprém, tanár, író, költő
Horváth Ödön (Budapest, 1938) Kismaros, hitoktató, költő
Hörömpő Gergely (Kisvác, 1945 - Kisvác, 2007) református lelkész, költő
Janecskó Györgyi (Vác, 1965) Kétfodony, író, költő
Ketykó István (Szügy, 1946) Verőce, nyugdíjas köztisztviselő, költő
dr. Koczó József (Perőcsény, 1950) Vámosmikola, helytörténész, ny. iskolaigazgató
Kovács T. István (Füzesgyarmat, 1935) Vác, újságíró, író
Kő-Szabó Imre (Orosháza, 1936) Vác, író
Petrozsényi Nagy Pál (Kolozsvár, 1942) Kecskemét, tanár, író
Pribojszky Mátyás (Okány, 1931- Tata, 2014) citera-tanár, zenész, író
Ruszkáné Márton Éva (Mánd, 1959) Kiszekeres, óvónő, meseíró
B. Tóth Klára (Budapest, 1955) Budapest, költő, restaurátor
H. Turi Klára (Győr, 1939) Tata, író, költő
Székács László (Budapest, 1946) Budapest, nyugdíjas mérnök, költő
Végh Tamás (Gödöllő, 1960) Isaszeg, költő, nyomdász

Impresszum:

Alapító-szerkesztő:
Karaffa Gyula

Helytörténet:
Végh József mkl.

Képzőművészet:
Konczili Éva

Szerkesztőség címe:
2645. Nagyoroszi, Petőfi út 19

Telefon:
+3630-383-5385

Email cím:

karaffagy@ gmail.com

Weblapok:

www.karaffamese.freewb.hu
www.karaffagy.freewb.hu
www.karaffaboros.freewb.hu
www.retsag.net

Terjesztés: kizárólag ingyenesen letölthető PDF formátumban.

Internetes lapunkra is vonatkoznak a szerzői jog védelmének szabályai, ezért a Börzsönyi Helikonban megjelent bármilyen anyag más felületen, lapban való felhasználásához az érintett Szerző előzetes engedélye szükséges!

A Börzsönyi Helikon 2012. március 27.-től tagja az Ipoly Eurorégió Határon ÁtnyúlóEgyüttműködés Egyesületének.

Összefonódások (Karaffa Gyula bőrtárgyának részlete)